

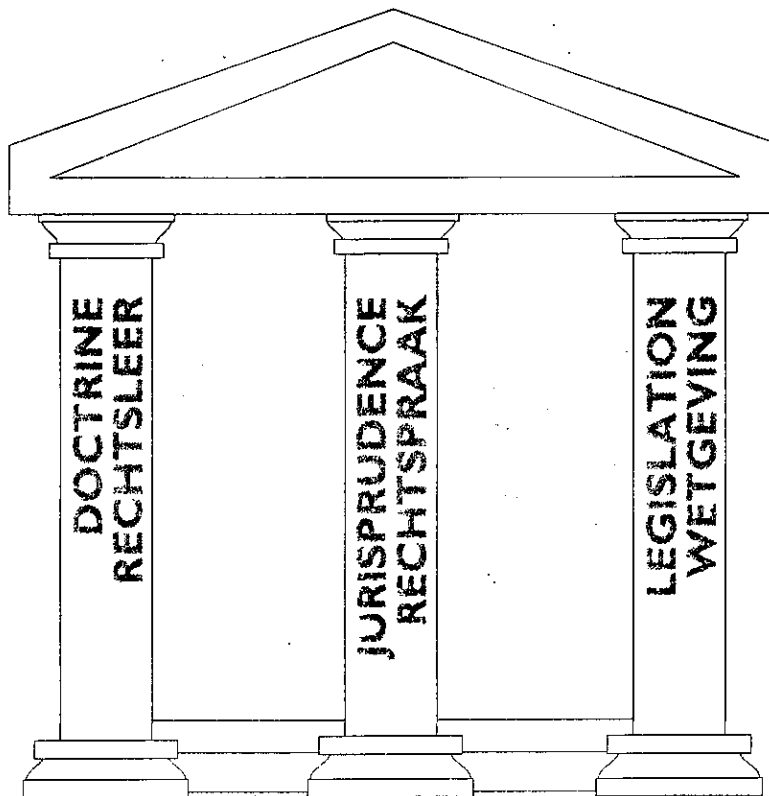
iuvis

Juridisch tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie
BFE-FIGAS
Revue juridique publiée par la Commission Juridique
FPE-FIGAZ

Prix: 350 BEF
Prijs: 350 BEF

September 1998
Septembre 1998

18

Distributie van Elektriciteit en Gas
Distribution d'Electricité et de Gaz

Tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie van de Beroepsfederatie van de producenten en verdelers van elektriciteit in België (BFE) en het Verbond der Gasnijverheid (FIGAS).
Verschijnt drie maal per jaar.

Revue éditée par la Commission juridique de la Fédération professionnelle des producteurs et distributeurs d'électricité de Belgique (FPE) et de la Fédération du Gaz (FIGAZ).
Paraît trois fois par an.

Redactiecomité / Comité de rédaction

Dirk Devroe, Advocaat te Antwerpen
François Glansdorff, Avocat à Bruxelles

Paul Bouwens
Sabine Claeys
Luc Dekens
Christiane Devos
Pierre D'hulster
Frank Dillen
Geeraard Peeters
Christophe Richard
Marc Schetz
Luc Verbeeck

Sonia Janssens (verslag / rapport)

**Grafisch concept en realisatie /
Concept graphique et réalisation**

Marleen Verduyckt

Opmaak / Mise en pages

Dirk Mertens

Administratie / Administration

Chantal Nachtergaele

Hoofdredacteurs / Rédacteurs en chef

Paul Bouwens
Sabine Claeys
Christiane Devos

Verantwoordelijke uitgever / Editeur responsable

Sabine Claeys, Magere Schorre 51, 8300 Knokke-Heist

INHOUD SOMMAIRE

RECHTSLEER - DOCTRINE	871
INTERCOMMUNALE SAMENWERKING VANDAAG EN MORGEN LA COOPERATION INTERCOMMUNALE AUJOURD'HUI ET DEMAIN	871
 RECHTSPRAAK - JURISPRUDENCE	885
Cour d'Appel de Liège - 15 décembre 1994 s.a. UNERG C/ M. FOBELETS	885
<i>Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation • Absence d'erreur invincible Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht • Geen onoverwinnelijke dwaling</i>	
Hof van Beroep te Gent - 5 maart 1997 OTTOY T/ c.v. INTERGEM	887
<i>Beschadiging ondergrondse kabel • Privé-terrein • Planaanvraag • Lokalisatieplicht • Vermoeden van aanwezigheid van kabel • Fout • Aansprakelijkheid Bris de câble souterrain • Terrain privé • Demande de plan • Obligation de localisation • Présomption d'existence du câble • Faute • Responsabilité</i>	
Hof van Beroep te Antwerpen - 23 september 1997 n.v. BETONAC T/ n.v. IEGA	889
<i>Beschadiging van ondergrondse elektrische kabels • Planafwijking • Voorbehoud op plan • Lokalisatieplicht • Algemene zorgvuldigheidsplicht Bris de câbles électriques souterrains • Plan non conforme à la réalité • Clause de réserve sur le plan • Obligation de localisation • Obligation générale de prudence</i>	
Cour d'Appel de Mons - 24 novembre 1997 s.a. GENERAL TECHNOLOGY C/ s.a. ELECTRABEL	891
<i>Bris de câbles souterrains • Obligation générale de prudence • Obligation de localisation • Obligation de demande des plans • Valeur des plans • Demande de renseignements complémentaires Beschadiging van ondergrondse kabels • Algemene zorgvuldigheidsplicht • Lokalisatieplicht • Verplichte planaanvraag • Waarde van de plans • Vraag tot bijkomende inlichtingen</i>	

Rechtbank van Koophandel te Hasselt - 16 december 1991	
c.v. INTERELECTRA T/ NMBS T/ p.v.b.a. BALDEWIJNS	892
<ul style="list-style-type: none"> <i>Beschadiging ondergrondse elektriciteitskabel •</i> <i>Onafhankelijkheid van de onderaannemer •</i> <i>Vermoeden van aanwezigheid van kabels •</i> <i>Aansprakelijkheid onderaannemer</i> <i>Bris de câble électrique souterrain •</i> <i>Indépendance du sous-traitant •</i> <i>Présomption d'existence de câbles •</i> <i>Responsabilité du sous-traitant</i> 	
Tribunal de Commerce de Dinant - 27 septembre 1994	
s.a. POWERFIN C/ s.p.r.l. Etablissements LHERMITE	894
<ul style="list-style-type: none"> <i>Bris de câbles souterrains • Demande des plans • Obligation de localisation • Demande de renseignements complémentaires</i> <i>Beschadiging van ondergrondse kabels • Plaanvraag • Lokalisatieplicht •</i> <i>Vraag tot bijkomende inlichtingen</i> 	
Rechtbank van Koophandel te Brugge - 20 juni 1996	
n.v. ELECTRABEL/n.v. GEBROEDERS DE WAELE	895
<ul style="list-style-type: none"> <i>Beschadiging van ondergrondse elektrische kabels • Raadplegingsverplichting • Gebrek aan voorzorg • Overeenkomst BVVO-CETS •</i> <i>Objectieve begroting van de schade</i> <i>Bris de câbles électriques souterrains • Obligation de consultation •</i> <i>Manque de prudence • Convention UPEA - CETS •</i> <i>Evaluation objective du dommage</i> 	
Rechtbank van Koophandel te Hasselt - 28 januari 1997	
c.v. INTERELECTRA T/ n.v. ALGEMENE ONDERNEMINGEN MELOTTE	898
<ul style="list-style-type: none"> <i>Beschadiging ondergrondse elektriciteitskabel • Waarde van de plans •</i> <i>Planafwijking • Lokalisatieplicht van de aannemer • Aansprakelijkheid</i> <i>Bris de câble électrique souterrain • Valeur des plans •</i> <i>Plan non conforme à la réalité • Obligation de localisation de l'entrepreneur •</i> <i>Responsabilité</i> 	
Tribunal de Commerce de Charleroi - 17 avril 1997	
s.a. J. PIRLOT C/ s.a. ELECTRABEL	899
<ul style="list-style-type: none"> <i>Bris de câble souterrain • Valeur des plans •</i> <i>Portée de l'obligation de localisation • Sondages • Obligation de résultat •</i> <i>Clause de réserve sur le plan</i> <i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Waarde van de plans •</i> <i>Draagwijdte van de lokalisatieplicht • Peilingen • Resultaatsverbintenis •</i> <i>Voorbehoud op plan</i> 	
Tribunal de Commerce de Mons - 24 avril 1997	
s.a. ELECTRABEL C/ s.a. SURIN en cause de s.a. SURIN C/ s.a. ROYALE BELGE	901
<ul style="list-style-type: none"> <i>Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation •</i> <i>Obligation de demande des plans</i> <i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Lokalisatieplicht •</i> <i>Verplichte plaanvraag</i> 	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout - 3 maart 1997	
c.v. IVEKA T/ n.v. AQUAVIA	903
<ul style="list-style-type: none"> <i>Beschadiging van ondergrondse elektrische kabels • Plaanvraag •</i> <i>Planafwijking • Waarde van de plans • Lokalisatieplicht • Raadplegingsplicht •</i> <i>Geen onoverwinnelijke dwaling</i> <i>Bris de câbles électriques souterrains • Demande des plans •</i> <i>Plan non conforme à la réalité • Valeur des plans • Obligation de localisation -</i> <i>Obligation de consultation • Absence d'erreur invincible</i> 	

Tribunal de première Instance de Bruxelles - 4 février 1997 s.a. SIBELGAZ C/ s.a. AXA BELGIUM _____	904
<i>Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents</i>	
<i>Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten</i>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Kortrijk - 19 september 1997 c.v. W.V.E.M. T/ BELGACOM T/ b.v.b.a. VAHORA _____	906
<i>Beschadiging van gasleiding • Bewijs • Vermoedens • Art. 1353 B.W. •</i>	
<i>Vaststelling van de schade</i>	
<i>Bris de canalisation de gaz • Preuve • Présomptions • Art. 1353 C.C. •</i>	
<i>Constatacion du dommage</i>	
Tribunal de première Instance de Charleroi - 8 octobre 1997 s.a. ENTREPRISES SOMALOC C/ s.a. ELECTRABEL _____	907
<i>Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation • Valeur des plans •</i>	
<i>Absence d'erreur invincible</i>	
<i>Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht • Waarde van de plans •</i>	
<i>Geen onoverwinnelijke dwaling</i>	
Tribunal de première Instance de Tournai - 24 octobre 1997 D. BONDROIT - s.a. AXA BELGIUM C/ s.a. ELECTRABEL _____	909
<i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation •</i>	
<i>Taux horaire • Vétusté • Frais d'assistance • Convention UPEA-CETS •</i>	
<i>Applicabilité aux non-adhérents</i>	
<i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding •</i>	
<i>Uurloon • Vetusteit • Bijstandskosten • Overeenkomst BVVO-CETS •</i>	
<i>Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten</i>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge - 19 januari 1998 VANDEMOORTELT - n.v. BRUYNO T/GASELWEST c.v. _____	912
<i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Diepte van de kabel •</i>	
<i>Geen planaanvraag • Privéterrein • Overtreding 260 bis A.R.A.B. en</i>	
<i>192.02 A.R.E.I. • Aansprakelijkheid opdrachtgever en aannemer</i>	
<i>Bris de câble souterrain • Profondeur du câble • Absence de demande des plans •</i>	
<i>Terrain privé • Infraction aux articles 260 bis R.G.P.T. et 192 du R.G.I.E. •</i>	
<i>Responsabilité du maître d'ouvrage et de l'entrepreneur</i>	
Vrederegerecht te Antwerpen - 22 september 1997 BELGACOM n.v. T/ IVEKA c.v.b.a. _____	915
<i>Kabelbeschadiging • Aansprakelijkheid op grond van vermoedens</i>	
<i>Bris de câble • Responsabilité sur base de présomptions</i>	
Vrederegerecht te Torhout - 2 december 1997 GASELWEST c.v. T/ VANDEMOORTELT DANIEL _____	906
<i>Beschadiging van gasleiding • Fout • Burenhinder • Geen afstand van recht</i>	
<i>Bris de canalisation de gaz • Faute • Trouble de voisinage •</i>	
<i>Pas d'abandon de droit</i>	
WETGEVING - LEGISLATION _____	921

Intercommunale samenwerking vandaag en morgen

Persoonlijke reflecties

De intercommunale samenwerking is in ons land een bestuursvorm die van oudsher veel succes heeft gekend. Op tal van domeinen hebben gemeenten zich verenigd met als belangrijkste motivering het besef dat de verwezenlijking van bepaalde doelstellingen binnen hun bevoegdheidsfeer, de eigen mogelijkheid ver overstijgt en een samenwerking zo al niet noodzaakt, dan toch bepleit. Voortbouwend op deze overweging zijn structuren gecreëerd die, oorspronkelijk bedoeld als instrument van gemeentelijk beleid, uitgegroeid zijn tot instellingen die een rol van niet geringe betekenis spelen op regionaal en zelfs nationaal vlak. In dit overzicht wordt, na een korte inleiding die de historiek schetst, toelichting versprekt bij het huidig wettelijk kader, waarna enkele bedenkingen worden geformuleerd evenals mogelijke opties voor een toekomstige regelgeving.

A. Er hoeven geen ellenlange betogen te worden gehouden over de legitimatie van de intercommunale samenwerking: de grondwet voorziet uitdrukkelijk het stelsel en reeds in 1922 heeft de wetgever het kader tot stand gebracht waarbinnen de uitwerking vorm moest krijgen. De gebruikte terminologie wijst er op dat de wet van 1 maart 1922 de allure heeft van een kaderwet, in de niet-

La coopération intercommunale aujourd'hui et demain

Réflexions personnelles

La coopération intercommunale est, dans notre pays, une forme d'administration qui a connu depuis toujours beaucoup de succès. Les communes se sont associées dans bon nombre de domaines, principalement parce qu'elles étaient conscientes que la réalisation de certains objectifs dans le cadre de leurs pouvoirs dépassaient de loin leurs propres moyens, et si ces objectifs ne nécessitaient pas une coopération, ils plaidaient en sa faveur. Sur la base de ce raisonnement, des structures ont été créées qui, après avoir été conçues à l'origine comme instrument de politique communale, se sont transformées en institutions jouant un rôle important au niveau régional et même national. Cet aperçu comprend, après une brève introduction brossant le tableau de l'histoire, des explications relatives au cadre légal actuel, suivies de quelques réflexions et d'options possibles pour une réglementation future.

A. Nul besoin d'argumentations interminables pour légitimer la coopération intercommunale: la constitution prévoit expressément le régime et le législateur avait déjà élaboré en 1922 le cadre dans lequel cette collaboration devait prendre forme. La terminologie utilisée indique que la loi du 1er mars 1922 a l'allure d'une loi-cadre, au sens non strictement juridique du mot. Il s'agit d'une loi

strikt juridische zin van het woord. Het gaat om een wet die de algemene beginselen vastlegt en de concrete invulling in ruime mate overlaat aan de initiatiefnemers zelf, onder supervisie van de overheid als toezicht.

Deze wet heeft enorme verdiensten gehad: zonder noemenswaardige conflicten heeft zij de intercommunale beheersvorm tot een toonaangevend model geïnspireerd op tal van beleidsdomeinen. Vooral de distributie van energie, water en recent ook kabeltelevisie springt hierbij in het oog.

Samengevat kunnen de belangrijkste sectoren als volgt worden samengevat:

- de intercommunales voor elektriciteits- en gasvoorziening en kabeltelevisie vertegenwoordigen de belangrijkste groep.

Sommige van deze intercommunales beperken hun distributieactiviteit tot één nutsvoorziening, maar er zijn ook verenigingen die op hun grondgebied tegelijk voor gas en elektriciteitsvoorziening en kabeltelevisie instaan. Apart te vermelden zijn de enkele investeringsintercommunales in de energiesector, zonder eigenlijke distributieactiviteit. Zij werden in het recente verleden opgericht als financieringsinstrument voor de gemeenten, opdat deze de financiering van hun deel van de investeringen in nutsbedrijven gemakkelijker konden spreiden.

In het kader van de meest recente typestatuten staan zij ook in voor de financiering van de aandelen in privaatrechtelijke maatschappijen;

- de drinkwatervoorziening is in mindere mate in intercommunales georganiseerd dan de energievoorziening, waar praktisch alle leveringen voor kleinverbruik verlopen via de intercommunales. Naast een aantal gemeentelijke bedrijven zijn immers ook pararegionale maatschappijen actief op deze markt;
- het belang van de intercommunales bij de huisvuilophaling en -verwerking gaat in stijgende lijn. Het merendeel ervan werd speciaal met dat doel opgericht. Binnen de aangesloten gemeenten vervingen zij de plaatselijke ophaal- en verwerkingsdiensten. Het gezamenlijke optreden van gemeenten draagt hier ongetwijfeld bij tot een beter gebruik van de dure afvalverwerkingsinstallaties;
- de meeste gemeenten maken ook deel uit van een intercommunale voor streekontwikkeling. De intercom-

qui arrête des principes généraux et qui laisse dans une large mesure le soin aux initiateurs mêmes des intercommunales de donner à ces principes un contenu concret, sous la supervision des autorités de tutelle.

Cette loi a rendu de grands services: sans susciter de conflits notables, elle a inspiré dans bien des domaines le mode d'administration intercommunale au point d'en faire un modèle de référence. La distribution d'énergie et d'eau et, récemment, la télédistribution en sont les exemples les plus marquants.

En bref, les secteurs les plus importants peuvent être résumés comme suit:

- les intercommunales de distribution d'électricité et de gaz et de télédistribution représentent le groupe le plus important.

Certaines de ces intercommunales limitent leur activité de distribution à un seul type de service aux collectivités, mais il existe également des associations chargées en même temps sur leur territoire de l'approvisionnement en électricité et en gaz et de la télédistribution. Les quelques intercommunales d'investissement dans le secteur de l'énergie, qui n'ont pas d'activité de distribution en tant que telle, constituent une catégorie à part. Elles ont été créées récemment afin de donner aux communes un instrument qui leur permette d'étaler plus facilement le financement de leur part des investissements dans les entreprises d'utilité publique.

Dans le cadre des statuts types les plus récents, elles sont également responsables du financement des parts détenues dans des sociétés de droit privé;

- l'approvisionnement en eau potable est aussi organisé en intercommunales, mais dans une moindre mesure que l'approvisionnement en énergie, où pratiquement toutes les fournitures pour faible consommation s'effectuent par le biais des intercommunales. Outre un certain nombre d'entreprises communales, des sociétés pararegionales sont en effet également actives sur ce marché;
- l'intérêt des intercommunales en ce qui concerne l'enlèvement et le traitement des ordures ménagères va croissant. La majeure partie de ces intercommunales ont été créées dans ce but, pour remplacer au sein des communes associées les services locaux de ramassage et de traitement. L'intervention conjointe des communes contribue ici sans aucun doute à une meilleure utilisation des coûteuses installations de traitement des déchets;
- la plupart des communes font également partie d'une intercommunale de développement régional. Les inter-

municipales van dit type dateren bijna alle uit het begin van de jaren zestig en ze zijn gespecialiseerd in de uitrusting van industrie- en bouwterreinen. De daling van de vraag naar industriegrond en naar bouwgrond in de recente periode was voor sommige intercommunales aanleiding om hun activiteiten te verruimen naar andere domeinen, waaronder vooral de huisvuilverwerking en de culturele en toeristische streekpromotie;

- de intergemeentelijke samenwerking op de andere dan de tot nu beschreven terreinen leidde tot verenigingen van de meest diverse aard, zoals intercommunales in de medisch-sociale sfeer, cultuur en toerisme, informatica e.d.m. .

B. Tot zover een overzicht van het intercommunale landschap, nog grotendeels tot stand gekomen onder het regime van de wet van 1922. Inmiddels is deze wet vervangen door de wet van 22 december 1986, de zgn. Wet Nothomb.

Een aantal factoren heeft meegespeeld om een nieuwe wettelijke regeling tot stand te brengen: de maatschappelijke evolutie die vastgeroeste principes terecht in vraag stelt, de schaalvergroting van de gemeenten na de grote fusieoperatie van 1976 waardoor de intercommunale samenwerking een ander karakter krijgt, de verruiming van de gemeentelijke opdrachten op vooral gevoelige beleidsdomeinen en de daarmee gepaard gaande, groeiende kritische ingesteldheid van de burger ten opzichte van structuren waar hij geen rechtstreekse vat op heeft.

In de wet van 1986 is gepoogd in te spelen op deze fenomenen, maar dat is niet helemaal gelukt. De wet is ook tot stand gekomen onder een ongelukkig gesternte: de federale wetgever was weliswaar bevoegd het kader vast te leggen, maar de praktische toepassing, met name de uitoefening van het toezicht was toevertrouwd aan de gewesten. Het ontbreken van enig overleg kan bezwaarlijk als een positief gegeven beschouwd worden.

De wet van 1986 bevestigt het reeds bestaande principe dat een intercommunale een publiekrechtelijke rechtspersoon is, ongeacht de rechtsvorm die zij heeft aangenomen en het doel dat zij nastreeft: zij heeft geen handelskarakter. Zij maakt deel uit van het lokale bestuursniveau en haar beslissingen zijn overheidsbeslissingen die eventueel aangevochten kunnen worden voor de Raad van State. Voor de rechtsvorm kan zij opteren voor de naamloze vennootschap, de coöperatieve vennootschap en de vereniging zonder winstoogmerk. Subsidiair is de desbetreffende wetgeving op hen van toepassing, voor zover de statuten er niet van afwijken getuigen op de bijzondere aard van de vereniging. In Vlaanderen is de C.V.B.A. het type dat door de grote meerderheid van de intercommunales verkozen werd.

communales de ce type remontent presque toutes au début des années soixante et sont spécialisées dans l'équipement de parcs industriels et de terrains à bâtir. La baisse récente de la demande en terrains industriels et en terrains à bâtir a incité certaines intercommunales à étendre leurs activités à d'autres domaines, comprenant surtout le traitement des ordures ménagères et la promotion de la culture et du tourisme dans leur région;

- la coopération intercommunale dans les autres domaines que ceux déjà mentionnés a entraîné la création d'associations de nature les plus diverses, telles que des intercommunales dans le domaine médico-social, culturel et touristique, informatique, etc. .

B. Le paysage intercommunal, dont nous venons d'esquisser un bref panorama, a en grande partie vu le jour sous le régime de la loi de 1922. Or, cette loi a été remplacée par la loi du 22 décembre 1986, dite loi Nothomb.

Plusieurs facteurs ont joué dans l'élaboration d'un nouveau régime légal: l'évolution sociale, qui met à raison en question des principes établis, l'extension des communes après la grande opération de fusion de 1976 qui a donné une nouvelle dimension à la coopération intercommunale, l'élargissement des missions communales, surtout dans des domaines politiques délicats, et son corollaire, l'attitude de plus en plus critique du citoyen vis-à-vis des structures sur lesquelles il n'a pas de prise directe.

La loi de 1986 tente d'anticiper ces phénomènes, mais elle n'y a pas totalement réussi. La loi a également été élaborée sous une mauvaise étoile: le législateur fédéral avait, il est vrai, le pouvoir d'en définir le cadre, mais son application pratique, à savoir la tutelle, était confiée aux régions. L'absence de toute concertation peut difficilement être considérée comme une donnée positive.

La loi de 1986 confirme le principe déjà appliqué jusque là, à savoir qu'une intercommunale est une personne morale de droit public. Quels que soient sa forme et son objet, elle n'a pas un caractère commercial. Elle fait partie du niveau administratif local et ses décisions sont des décisions de l'autorité publique qui peuvent être éventuellement contestées devant le Conseil d'Etat. En ce qui concerne sa forme juridique, elle peut adopter celle de la société anonyme, de la société coopérative et de l'association sans but lucratif. En outre, elle est régie par la législation en vigueur pour autant que les statuts n'y dérogent pas en raison de la nature spéciale de l'association. En Flandre, la grande majorité des intercommunales ont opté pour la S.C.R.L.

klassieke onverenigbaarheden die de gemeentewet voorziet zijn toepasselijk op de openbare mandatarissen van een intercommunale.

Een intercommunale kan onteigenen, leningen aangaan en giften aanvaarden. Zij is principieel vrijgesteld van alle belastingen ten gunste van de Staat of ingevoerd door de provincies, de gemeenten of andere publiekrechtelijke personen. Deze vrijstelling is niet absoluut, in die zin dat zij beoogt het bestaande stelsel van de wet van 1922 te bevestigen op het ogenblik van de in werkingtreding van de wet van 1986. Latere wettelijke of decretale bepalingen hebben uitdrukkelijk of impliciet de belastingplicht opgelegd, bv. in de leefmilieuwetgeving. Over sommige van deze afwijkingen op het algemene principe zijn trouwens nog steeds gedingen aanhangig.

Zoals reeds aangestipt kan een intercommunale onthouden worden vóór het verstrijken van haar termijn en kan zij indien er geen andersluidende beslissingen worden genomen, eveneens niet verlengd worden op de normale einddatum. In beide gevallen leidt de ontbinding tot de vereffening. De vereffenaars, aangesteld met inachtneming van de bepalingen die gelden voor de bestuurders, moeten rekening houden met enkele typische voorschriften. Zo is de overnemer van de activiteit -gemeenten of vereniging- volgens de wet verplicht tot overname, aan een door deskundigen geschatte waarde, van de installaties op het eigen grondgebied, uitsluitend bestemd voor de verwezenlijking van het maatschappelijk doel te zijnen opzichte, evenals van het intercommunale personeel dat aan de activiteit verbonden is. Daartoe moet tussen de partijen wel onderling overlegd worden. Voor het overige zal het traditionele vereffeningmechanisme spelen en ontvangt ieder zijn aandeel in de vereniging op grond van de balansgegevens. In de praktijk kan worden vastgesteld dat de weinige vereffeningen die zich al hebben voorgedaan, niet op een drafje worden afgehandeld, maar aanleiding geven tot soms vrij moeilijke discussies en onderhandelingen.

De federale wetgever was in 1986 niet bevoegd voor het toezicht op de intercommunales. Niettemin achtte hij het nodig, ondanks de kritiek van de Raad van State, voorop te stellen dat er een bijzonder goedkeuringstoezicht is m.b.t. de oprichting, de statuten en de statutenwijzigingen, en een algemeen toezicht op alle intercommunale handelingen. In concreto wordt het toezicht georganiseerd en uitgeoefend door de Gewesten, en is de wet enkel een hulpmiddel voor het toezicht op de gewestgrensoverschrijdende intercommunales. Voor de eigen intercommunales zijn de Gewesten decretaal opgetreden.

Als voorbeeld vermeld ik het Vlaamse decreet van 1 juli 1987 betreffende de werkwijze van, de controle op en

Les incompatibilités classiques prévues dans la loi communale sont également applicables aux mandataires publics d'une intercommunale.

Une intercommunale peut procéder à des expropriations, contracter des emprunts et accepter des dons. Elle est en principe exonérée de tout impôt au profit de l'Etat ou instauré par les provinces, les communes ou toute autre personne de droit public. Cette exonération n'est pas absolue, dans le sens où elle vise à confirmer le régime existant de la loi de 1922 au moment de l'entrée en vigueur de la loi de 1986. Des dispositions légales ou décretales ultérieures ont expressément ou implicitement imposé l'assujettissement à l'impôt, p. ex. dans la législation relative à l'environnement. Des procédures sont du reste encore pendantes concernant certaines de ces dérogations au principe général.

Comme nous l'avons déjà souligné, une intercommunale peut être dissoute par anticipation et elle peut également ne pas être prorogée à la date du terme prévu initialement à défaut de décision contraire du Conseil d'Administration. Dans les deux cas, la dissolution entraîne la liquidation. Les liquidateurs, désignés selon les dispositions en vigueur pour les administrateurs, doivent tenir compte de quelques prescriptions typiques. Ainsi, le cessionnaire de l'activité -une commune ou une association- est tenu selon la loi de reprendre, à dire d'experts, les installations situées sur son territoire, et destinées exclusivement à la réalisation de l'objet social en ce qui la concerne, ainsi que, suivant des modalités à déterminer entre les parties, le personnel de l'intercommunale affecté à l'activité reprise. Pour le reste, la procédure de liquidation traditionnelle sera d'application et chacun recevra sa part dans l'association telle qu'elle résultera du bilan. En pratique, on constate que le règlement des quelques liquidations déjà intervenues n'est pas très rapide, mais qu'il entraîne parfois des discussions et négociations assez difficiles.

En 1986, le législateur fédéral n'était pas compétent pour exercer un contrôle sur les intercommunales. Il estima néanmoins nécessaire, malgré les critiques du Conseil d'Etat, de postuler que la création d'une intercommunale, ses statuts et les modifications des statuts étaient subordonnés à un contrôle d'approbation spécial, et tous les actes communaux à un contrôle général. In concreto, le contrôle est organisé et exercé par les Régions, et la loi n'est qu'un outil pour contrôler les intercommunales à cheval sur deux régions. En ce qui concerne les intercommunales situées sur le territoire des régions, ces dernières sont régies par décret.

Le décret flamand du 1er juillet 1987 relatif au fonctionnement des intercommunales, à leur contrôle et à la dé-

de vaststelling van het ambtsgebied van intercommunales. In verband met de werkwijze bevat dit decreet bepalingen over de zetel, de mogelijkheid voor de mandatarissen om volmacht te verlenen, de alarmbelprocedure wanneer de financiële toestand van de intercommunale penibel is, en de toe te kennen presentiegelden, waarvan de regeling verder uitgewerkt is in een besluit van 6 december 1989 (gegrond op een gelijkshakeling van de intercommunale met de gemeentelijke presentiegelden met een cumulatiebeperking).

Wat de controle betreft geldt het bijzonder goedkeuringstoezicht ook hier voor de oprichting, de statuten met de wijzigingen, en bepaalde intercommunale overeenkomsten. Het wordt rechtstreeks uitgeoefend door de Vlaamse regering -in casu de minister bevoegd voor binnenlandse aangelegenheden- zonder tussenkomsten op provinciaal niveau. De termijn is telkens negentig dagen. Het algemeen toezicht wordt uitgeoefend aan de hand van de documenten en stukken die betrekking hebben op alle intercommunale besluiten. De intercommunale moet deze besluiten voorleggen aan de door de Vlaamse regering benoemde commissaris bij de intercommunale verenigingen. Dit betekent dat alle verslagen van de intercommunale organen met beslissingsmacht binnen de dertig dagen worden verzonden naar de administratie. De regeringscommissaris, die van rechtswege ook alle vergaderingen kan bijwonen, beschikt over een termijn van dertig dagen om een beslissing te schorsen. De eventuele vernietiging wordt uitgesproken door de Vlaamse regering die over een supplementaire termijn van dertig dagen beschikt. Voor beslissingen houdende goedkeuring door de intercommunale van haar jaarrekeningen zijn die termijnen respectievelijk driehonderd en negentig dagen. Overigens moet er niet noodzakelijk een voorafgaande schorsing zijn vooraleer tot vernietiging kan worden overgegaan. De motivering van de schorsing en/of de vernietiging moet altijd gestoeld zijn op strijdigheid met de wetgeving, schending van de eigen statuten of schade aan het algemeen belang. Tenslotte heeft de Vlaamse regering nog de mogelijkheid, in uitzonderlijke gevallen, een bijzondere commissaris aan te stellen met dwangtoezicht.

In verband met het ambtsgebied geldt de verplichting voor gemeenten die een intercommunale wensen op te richten, een toelichtende nota te bezorgen aan de Vlaamse regering die, op grond hiervan, het ambtsgebied vaststelt. In de praktijk komt dit er op neer dat de bevoegde minister het groene licht geeft aan een project dat hem door de gemeenten wordt voorgelegd, zonder zich reeds bindend uit te spreken over de concrete modaliteiten van oprichting.

Uiteraard kan deze laatste bepaling in verband met het ambtsgebied geen afbreuk doen aan het grondwettelijk recht van de gemeenten om zich al dan niet te verenigen.

termination de leur ressort en est un exemple. Au niveau du fonctionnement des intercommunales, ce décret contient des dispositions relatives à leur siège, à la possibilité pour leurs mandataires d'octroyer des procurations, à la procédure de la sonnette d'alarme en cas de problèmes financiers et aux jetons de présence à attribuer, le régime de ces derniers ayant été précisé dans un arrêté du 6 décembre 1989 (basé sur un alignement du système des jetons des intercommunales sur celui des communes, avec limitation de cumul donc).

En ce qui concerne la tutelle, le contrôle d'approbation spécial s'applique ici également à la création d'une intercommunale, aux statuts et aux modifications statutaires, ainsi qu'aux conventions intercommunales déterminées. Il est directement exercé par le gouvernement flamand -in casu le ministre de l'Intérieur- sans intervention au niveau provincial. Le délai est toujours de nonante jours. La tutelle générale est exercée au moyen de pièces et documents portant sur tous les arrêtés intercommunaux. L'intercommunale doit présenter ces arrêtés au commissaire aux associations intercommunales nommé par le gouvernement flamand. Cela signifie que tous les procès-verbaux des organes intercommunaux détenant un pouvoir décisionnel sont envoyés dans les trente jours à l'administration. Le commissaire gouvernemental, qui peut assister de plein droit à toutes les assemblées, dispose d'un délai de trente jours pour suspendre une décision. L'annulation éventuelle est prononcée par le gouvernement flamand qui dispose pour ce faire d'un délai supplémentaire de trente jours. Pour les décisions portant approbation par l'intercommunale de ses comptes annuels, ces délais sont respectivement de trois cents et nonante jours. Soit dit en passant, l'annulation ne doit pas nécessairement être précédée par une suspension. Le motif de la suspension et/ou de l'annulation doit toujours être basé sur une incompatibilité avec la loi, une violation des statuts ou une atteinte à l'intérêt général. Enfin, dans les cas exceptionnels, le gouvernement flamand a encore la possibilité de désigner un commissaire spécial exerçant un contrôle de contrainte.

En ce qui concerne la circonscription administrative, les communes qui désirent créer une intercommunale sont tenues de fournir une note explicative au gouvernement flamand qui se basera sur elle pour déterminer la circonscription administrative. En pratique, cela revient à dire que le ministre compétent donne le feu vert à un projet qui lui est présenté par les communes, sans avoir à rendre tout de suite un avis contraignant sur les modalités concrètes de la création de l'intercommunale.

Bien sûr, cette dernière disposition relative à la circonscription administrative ne peut porter préjudice au droit constitutionnel des communes de s'associer ou non. Il

digd waarvan de toepassing haar ontsnapt. Nog afgezien van mogelijke bevoegdheidsconflicten -en die zijn er geweest- leidt deze handelwijze tot een verschil in aanpak van de tekstinterpretaties, waarmee iedere nieuwe wet geconfronteerd wordt.

Een en ander toont aan dat een aanpassing van de regelgeving noodzakelijk is. In het licht van de volledige regionalisering van de wetgeving, wordt dit een opdracht voor de gewesten. Het nadeel daarbij is dat wellicht verschillende stelsels worden uitgewerkt in noord en zuid met alle gevolgen vandiën van de gewestgrensoverschrijdende intercommunales; het voordeel is ontegensprekelijk dat de rol van de intercommunales getoetst kan worden aan de behoeften van elk gewest afzonderlijk en zodoende ingekapseld kan worden in de eigen opvattingen over de bestuurlijke inrichting. Ook hier zal meer dan waarschijnlijk een verschil in visie tot uiting komen tussen de gewesten.

Ik wil mij, wat een persoonlijke visie op de toekomst betreft, beperken tot Vlaanderen. Enerzijds omdat ik de toestand daar het beste ken; anderzijds omdat, in opdracht van de bevoegde minister, een Commissie Bestuurlijke Organisatie, onder voorzitterschap van professor F. DE RYNCK, een advies heeft afgeleverd over de organisatie van het binnenlands bestuur in Vlaanderen. Daarin komen uiteraard ook de intercommunales aan bod.

Vooreerst moet een begripsverwarring worden opgeruimd.

Er wordt momenteel met scherp geschoten op de intercommunales die zouden moeten verdwijnen als overbodige, ondemocratische factoren in het zgn. middenveld tussen gemeenten en gewest. Hierbij wordt bewust het karakter van de intercommunale samenwerking genegeerd. De intercommunales nemen geen plaats in tussen de geciteerde overheden; zij behoren tot het gemeentelijke niveau.

Intercommunales zijn geen supercommunales die a.h.w. een hoger bestuursniveau zouden vormen. Zij ontleen hun legitimatie en hun bevoegdheden aan de hen samenstellende gemeenten die op hun beurt de grondwet als basis kunnen inroepen.

Er zal wel niemand ontkennen dat de gemeenten de basis vormen van onze bestuurlijke opbouw. Zij zijn de administratieve overheden die het dichtst bij de burger staan en hun taakbehoefte heeft ook de meest directe invloed op de samenleving. Die taken zijn velerlei, vloeien voort uit wetgeving en reglementering of passen in een welbegrepen subsidiariteitsbeleid. Zij moeten wel

dont la mise en application lui échappe. Sans même tenir compte de possibles conflits de compétences -et il y en a eu-, cette façon de faire conduit à une approche différente des interprétations de texte auxquelles toute nouvelle loi est confrontée.

Tout cela montre qu'une adaptation de la réglementation est nécessaire. A la lumière de la régionalisation complète de la législation, il s'agit d'une mission pour les régions. L'ennui, c'est que des régimes différents seront sans doute élaborés au nord et au sud - avec toutes les conséquences que cela implique pour les intercommunales débordant les frontières des régions; l'avantage est indiscutablement que le rôle des intercommunales peut être évalué en fonction des besoins de chaque région prise séparément et être ainsi incorporé dans les interprétations propres relatives à l'institution administrative. Il est plus probable que dans ce cas également, les régions adoptent un point de vue différent.

Si tant est qu'il soit permis ici de défendre une vision de l'avenir, je me limiterai à la Flandre. D'une part, parce que je connais bien la situation en Flandre; d'autre part, parce que, sur l'ordre du ministre compétent, une Commission Organisation Administrative présidée par le professeur F. DE RYNCK, a émis un avis sur l'organisation de l'administration interne en Flandre. Il va sans dire que cet avis aborde la question des intercommunales.

Nous commencerons par faire justice à un malentendu.

D'aucuns tirent actuellement à boulets rouges sur des intercommunales qui selon eux, devraient disparaître parce qu'elles constituent des facteurs superflus et antidémocratiques dans ce qu'ils appellent le vague entre les communes et la région. Ce faisant, ils nient délibérément le caractère de la coopération intercommunale. Les intercommunales ne tiennent pas le milieu entre les autorités citées; elles appartiennent au niveau communal.

Les intercommunales ne sont pas des organes supracommunales qui formeraient pour ainsi dire un niveau d'administration supérieur. Elles tirent leur légitimité et leurs compétences des communes qu'elles regroupent et qui de leur côté, peuvent invoquer la constitution comme base.

Personne ne niera certainement que les communes constituent la base de notre organisation administrative. Elles sont les autorités administratives les plus proches du citoyen et la gestion de leurs activités a l'impact le plus direct sur la collectivité. Ces activités sont diverses, découlent de la législation et de la réglementation ou s'inscrivent dans une politique de subsidiarité bien com-

beheersbaar blijven op het lokale vlak, m.a.w. de gemeenten moeten in staat zijn de hun toekomstige opdrachten te vervullen. Ook samenwerking in intercommunale verband verandert niets aan dit principe. Per definitie situeert de intercommunale zich immers op het gemeentelijke niveau. De formule kan dan wel de deelnemende gemeenten een grotere slagkracht bezorgen om bepaalde activiteiten te ontplooiën, zij kan en mag er nooit toe leiden dat opdrachten worden vervuld die de gemeentelijke bevoegdheid overschrijden. De intercommunale mag geen alibi zijn om zich te begeven op een hoger beleidsniveau.

Deze vaststelling lijkt noodzakelijk om twee intercommunale kenmerken duidelijk te omschrijven: de intercommunale berust op een vrijwillig aangegaan samenwerkingsverband en de intercommunale behoeft een precieze beleidsinvulling. Dat de intercommunale formule berust op een vrije keuze van de gemeenten is niet alleen een grondwettelijk gegeven, vermits de verplichte intercommunalisatie uitgesloten is, zij beantwoordt ook aan het beginsel van het toebehoren tot het gemeentelijke niveau. Mocht er geopteerd worden voor een systeem van verplichte samenwerking tussen gemeenten, om bepaalde opdrachten te vullen, dan zou zulks kunnen geïnterpreteerd worden als een erkenning dat de bedoelde opdracht bij voorkeur gelicht wordt uit het gemeentelijke beleid, want de gemeente kan haar niet waarmaken (noch individueel, noch in vrijwillige samenwerking).

Misschien moet er wél gestreefd worden naar een diversifiëring van de samenwerkingsmodellen. De vraag wordt meer en meer gesteld naar "lichtere" vormen van intercommunalisatie. Daarmee wordt bedoeld een samenwerkingsvorm die niet aan een stringente reglementering onderworpen is, maar die een lossere band schept en meer vrijheid laat aan de partners. Men denkt dan aan intercommunales als dienstverlenende centra. In de sector van de streekontwikkeling is deze evolutie het duidelijkst merkbaar. Men kan begrip opbrengen voor deze stelling die rechtstreeks verband houdt met de wijze waarop door de gemeenten aan de intercommunales bevoegdheden (kunnen) worden toevertrouwd.

Die vraag brengt ons meteen bij het hoger geciteerde tweede kenmerk, dat van de beleidsinvulling. Hier zijn de toevertrouwde bevoegdheden immers van cruciaal belang.

Als emanatie van de gemeenten kan de intercommunale zich uiteraard enkel met gemeentelijke bevoegdheden inlaten. In het kader van de haar opgedragen activiteiten moet zij weliswaar een eigen beleid kunnen ontwikkelen, maar daarbij is zij schatplichtig aan de bevoegdheden die haar rechtens zijn toevertrouwd, en die zijn gesitueerd op het gemeentelijke vlak. In het licht van een duidelijke taakafbakening tussen de verschillende be-

prise. Cela étant, elles doivent pouvoir rester gérables au niveau local, en d'autres termes, les communes doivent être capables de remplir leurs missions. La coopération à l'échelon intercommunal ne change rien non plus à ce principe. Par définition, l'intercommunale se situe en effet au niveau communal. La formule peut toutefois permettre aux communes associées de déployer une plus grande combativité en vue de développer certaines activités, mais elle ne peut et ne doit jamais déboucher sur l'exécution de missions dépassant les compétences communales. L'intercommunale ne peut servir d'alibi pour passer à un niveau administratif supérieur.

Cette constatation semble nécessaire pour définir avec clarté deux caractéristiques communales: l'intercommunale repose sur un accord de coopération conclu volontairement et réclame un contenu administratif précis. Le fait que la formule intercommunale repose sur un libre choix des communes est non seulement une donnée constitutionnelle, puisque l'intercommunalisation obligatoire est exclue, mais elle satisfait aussi au principe de l'appartenance au niveau communal. A supposer que l'on choisisse d'imposer un système de coopération entre communes en vue d'accomplir certaines missions, un tel choix pourrait être interprété comme une reconnaissance du fait que l'on préfère retirer la mission en question à la politique communale parce que la commune n'est pas en mesure de la réaliser (ni individuellement, ni dans le cadre d'une coopération volontaire).

D'autre part, il y a peut-être bien lieu de chercher à diversifier les modèles de coopération. On demande de plus en plus des formes "allégées" d'intercommunalisation. On entend par là une forme de coopération qui n'est pas soumise à une réglementation formelle, mais qui crée un lien plus souple et laisse plus de liberté aux associés. On pense ici à l'intercommunale comme centre de prestation de services. C'est dans le secteur du développement régional que cette évolution est la plus visible. On peut comprendre cette position qui touche directement à la manière dont les communes confèrent ou peuvent conférer des pouvoirs aux intercommunales.

Cette question nous ramène directement à la deuxième caractéristique susmentionnée, celle du contenu administratif. En effet, les pouvoirs conférés ont une importance cruciale ici.

En tant qu'émanation des communes, l'intercommunale ne peut évidemment s'occuper que de compétences communales. Dans le cadre des activités qui lui sont attribuées, elle doit, il est vrai, pouvoir développer une politique propre, mais elle est tributaire en la matière des pouvoirs qui lui sont conférés de droit et qui se situent au niveau communal. A la lumière d'une délimitation claire de la fonction des différents niveaux adminis-

stuur-niveaus betekent zulks dat, net zo min als de gemeente, ook de intercommunale geen beleidsopties kan lichten die het lokale bestuursniveau -weze het in samenwerking-verband- overstijgen.

De mate waarin de intercommunale er zal in slagen een eigen beleid te ontwikkelen, hangt goeddeels af van de bevoegdheden waarover zij beschikt. Hier komt opnieuw de bevoegdheidsafstand vanwege de gemeenten ter sprake. De meest volkomen vorm van intercommunalisatie is die waarbij een bevoegdheidsafstand voor het domein dat de intercommunale bestrijkt, volledig gerealiseerd is. In de verenigingen waarvan de doelstellingen een welbepaald beperkt terrein bestrijken en vaak een hoofdzakelijk technisch aspect vertonen, is de bevoegdheidsafstand evident en wordt zij ook niet betwist. In de verenigingen daarentegen met meervoudige doelstellingen die a.l.w. het globale beleidsdomein van de gemeenten omvatten, is een bevoegdheidsafstand onmogelijk. Dergelijke verenigingen blijven in hun activiteiten afhankelijk van de houding van hun gemeentenleden.

Hier komt het dienstverlenend karakter tot uiting waarvan hoger sprake is, en de "lichtere" vorm van samenwerking die als oplossing wordt voorgesteld.

De wijze waarop de samenwerking opgevat wordt, hoeft dan weer geen invloed te hebben op het principe van de inspraak van de gemeenten in het beleid. Terzake lijkt een groot misverstand te heersen in de mate de inspraak afgemeten wordt aan de invulling van mandaten en de hoedanigheid van de mandatarissen. Er wordt van uitgegaan dat hoe meer mandaten men als gemeente in de wacht sleept, hoe groter de inspraak is. Deze theorie kan juist lijken, in wezen berust zij op een verkeerde opvatting van de intercommunale formule en leidt zij in de praktijk tot een ware inflatie van bestuursorganen, met alle kritiek die zulks uitlokt.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de inbreng van de gemeente en de daaraan verbonden rechtstreekse inspraak, en de onrechtstreekse betrokkenheid bij het beleid via voorgedragen mandatarissen. Van deze laatste mag immers verwacht worden dat zij bij hun taakuitoefening oog hebben voor het intercommunale beleid en zich niet uitsluitend laten leiden door de individuele belangen van hun gemeente. Dat moeten de rechtstreekse afgevaardigden van de gemeenten wel doen. In feite gaat het hier om het onderscheid tussen de algemene vergadering en de raad van bestuur. Daarbij is reël behoefte aan een herwaardering van de algemene vergadering die, als hoogste orgaan van de intercommunale, de krijtlijnen van het beleid bepaalt en de verwezenlijkingen achteraf controleert. Hoe in concreto het beleid wordt ingevuld komt toe aan de bestuurders.

tratifs, cela signifie que, pas plus que les communes, l'intercommunale ne peut lever des options politiques qui dépassent le niveau administratif local - même dans un rapport de coopération.

Les pouvoirs dont dispose l'intercommunale conditionnent en grande partie la mesure dans laquelle celle-ci réussira à développer une politique propre. Cette matière soulève une fois de plus la question de l'abandon des compétences de la part des communes. La forme la plus complète d'intercommunalisation est celle où la commune abandonne toutes celles de ses compétences relatives au domaine couvert par l'intercommunale. Dans les associations où les objectifs couvrent un terrain limité bien précis et présentent souvent un aspect essentiellement technique, l'abandon des compétences est évident et n'est pas contesté. Par contre, dans les associations poursuivant plusieurs objectifs qui englobent en fait l'ensemble du domaine politique des communes, un abandon des compétences n'est pas possible. De telles associations continuent de dépendre, pour leurs activités, de l'attitude des communes associées.

C'est ici qu'on en vient au concept de commune prestataire de services évoqué plus haut, ainsi qu'à la forme "allégée" de coopération qui est avancée comme solution.

La manière dont la coopération est conçue ne doit pas forcément avoir une influence sur le principe de la participation des communes dans la politique. Un grand malentendu semble régner en la matière dans la mesure où la participation est évaluée en fonction du contenu des mandats et de la qualité des mandataires. On part du principe que plus une commune obtient de mandats, plus elle a voix au chapitre. Cette théorie peut sembler correcte, mais en réalité elle repose sur une fausse interprétation de la formule communale et entraîne en pratique une réelle inflation des organes d'administration, avec toutes les critiques que cela suscite.

Il faut opérer une distinction entre l'apport de la commune et la participation qui y est directement liée, et l'implication indirecte dans la politique par le biais des mandataires qu'elle propose. De ces derniers, on peut effectivement attendre qu'ils s'acquittent de leur tâche en tenant compte de la politique intercommunale et en ne se laissant pas exclusivement guider par les intérêts de leur commune. En revanche, c'est l'inverse qui est vrai pour les délégués directs de la commune. En fait, il s'agit ici d'une distinction entre l'assemblée générale et le conseil d'administration. A cet effet, il y aurait vraiment lieu de revaloriser l'assemblée générale qui, en tant qu'organe principal de l'intercommunale, circonscrit le champ d'action de la politique de l'intercommunale et en contrôle ensuite la mise en oeuvre. Le contenu concret de la politique est défini par les administrateurs.

Wel is er nood aan een georganiseerde informatie van de gemeente over de wijze waarop het beleid wordt gevoerd, en dat geldt niet alleen voor het gemeentebestuur, maar voor de hele gemeenteraad. Via een verplichte, periodieke uitzetting door de betrokken bestuurder ten behoeve van de gemeenteraadsleden, moet de band tussen gemeente en intercommunale kunnen vernauwd worden. Supplementaire bevoegdheden op het vlak van de statutenwijzigingen en verduidelijkingen in verband met de omschrijving van het mandaat van de afgevaardigden, zouden de gemeente echte inspraak waarborgen en de gemeenteraad rechtstreeks betrekken bij het intercommunale beleid.

De intercommunale samenwerking morgen zal er dus ongetwijfeld anders uitzien dan de intercommunale samenwerking vandaag. Er kunnen trouwens nog op vele andere aspecten ook andere accenten worden gelegd. Dat er nog steeds nood is aan samenwerking tussen de gemeenten staat evenwel buiten kijf.

Ik wil graag besluiten met een citaat. In zijn commentaar bij het naslagwerk dat professor MAES heeft gewijd aan de wet van 1986, schrijft zijn collega L.P. SUETENS (toen reeds):

“Nu verschillende politieke partijen zich uitspreken voor de afschaffing van de intercommunales, wegens het (al dan niet) frequent voorkomen van misbruiken, komt dit boek op het gepaste moment; het zal op zijn minst ertoe bijdragen te vermijden dat het kind (alweer eens) met het badwater wordt weggekieperd”.

Overigens wil ik er nogmaals de aandacht op vestigen dat de ideeën en voorstellen in dit artikel voor rekening van de auteur zijn en geenszins het beleid binden.

Evert Van Walle
Commissaris van de Vlaamse Regering

Cela dit, il s'impose d'organiser l'information des communes sur les modalités de la politique menée et ce, non seulement pour les administrations communales, mais aussi pour l'ensemble du conseil communal. En instaurant une procédure de rapport obligatoire de l'administrateur concerné aux conseillers communaux, il doit être possible de resserrer les liens entre commune et intercommunale. L'octroi de pouvoirs supplémentaires en matière de modification des statuts et la clarification de la portée du mandat des délégués garantiront à la commune un véritable droit de regard et impliqueraient directement son conseil d'administration dans la politique de l'intercommunale.

Il ne fait donc pas de doute que la coopération intercommunale de demain ne ressemblera pas à celle d'aujourd'hui. Au demeurant, beaucoup d'autres aspects pourraient encore recevoir d'autres éclairages. Mais il ne fait aucun doute qu'une coopération entre les communes sera toujours nécessaire.

J'aimerais conclure avec une citation. Dans son commentaire de l'ouvrage de référence que le professeur MAES a consacré à la loi de 1986, son collègue L.P. SUETENS écrit cette phrase prémonitoire:

“A présent que plusieurs partis politiques se prononcent pour la suppression des intercommunales en invoquant les abus fréquents (ou non) auxquels elles donnent lieu, ce livre arrive au bon moment; il contribuera du moins à éviter de jeter (une fois de plus) le bébé avec l'eau du bain”.

Par ailleurs je souhaite attirer encore l'attention sur le fait que les idées et suggestions de cet article émanent de l'auteur et n'engagent en aucun cas le gouvernement.

Evert Van Walle
Commissaire du gouvernement flamand

RECHTSPRAAK JURISPRUDENCE

COUR D'APPEL DE LIEGE - 15 DECEMBRE 1994

15ème Chambre

*Siégeant: MM. Caprasse, Président ff, Godin et Lorent
Avocats: Mes. Melan et Pottier*

s.a. UNERG C/ M. FOBELETS

Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation • Absence d'erreur invincible

*L'entrepreneur qui, avant le début des travaux, a localisé un câble électrique grâce à un repérage concret, ne peut arguer d'une erreur invincible. Il connaît en effet l'existence du câble, et doit donc, lorsqu'il rencontre un socle de béton à l'endroit où devrait se trouver le câble, vérifier si, pour permettre la construction du socle, le tracé original du câble n'a pas été modifié.
A défaut, l'entrepreneur commet une faute engageant sa responsabilité.*

Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht • Geen onoverwinnelijke dwaling

De aannemer die, voor de aanvang van de werken, een elektriciteitskabel heeft gelokaliseerd dankzij een daadwerkelijke peiling, kan geen onoverwinnelijke dwaling inroepen. Hij is immers op de hoogte van het bestaan van de kabel en moet dus, bij het aantreffen van een betonnen sokkel op de plaats waar de kabel zich moest bevinden, nagaan of het origineel traject van de kabel niet is gewijzigd om de bouw van de sokkel mogelijk te maken. Bij gebreke daaraan begaat de aannemer een fout waardoor hij aansprakelijk is.

“...

Vu le jugement rendu le 20 mars 1990 par le tribunal de commerce de Namur dont aucun acte de signification n'est produit;
Vu l'appel interjeté le 9 mai 1990 par la s.a. Unerg;
Vu les conclusions des parties;

Attendu que les faits de la cause et l'objet du litige ont été correctement relatés par le premier juge à l'exposé duquel la Cour se réfère;
Attendu que l'article 260 bis du règlement général pour la protection du travail et l'article 192 du règlement général sur les installations électriques, ce dernier rendu obligatoire par l'arrêté

royal du 10 mars 1981, imposent à l'entrepreneur non seulement l'obligation de s'informer sur la présence éventuelle de câbles souterrains à l'endroit des travaux qu'il doit entreprendre mais encore celle de les localiser de manière précise avant l'exécution proprement dite;
Que plus particulièrement, le texte de

l'article 192 de l'arrêté royal du 10 mars 1981 est libellé en ces termes: "Aucun travail de terrassement, de pavage ou autre ne peut être entrepris dans le voisinage immédiat d'un câble électrique souterrain sans consultation préalable du propriétaire du sol, de l'autorité qui a la gestion de la voie publique éventuellement empruntée et du propriétaire du câble. La présence ou l'absence des repères prévus à l'article 188 ne dispense pas de cette consultation. Outre cette consultation, l'exécution proprement dite d'un travail ne peut être commencée qu'après avoir procédé à la localisation des câbles. Les dispositions du premier alinéa du point a ci-avant ne sont pas obligatoires si la continuité du service requiert l'urgente exécution des travaux. Seule subsiste, même si la consultation n'a pu avoir lieu, la prescription relative à la localisation des câbles";

Attendu que l'article 260 bis, § 2, du règlement général pour la protection du travail précise en outre "qu'il ne peut être fait usage de machines ou engins mécaniques dans un gabarit limité par deux surfaces verticales encadrant le câble à 50 cm de distance sans que l'entrepreneur et le propriétaire du câble s'accordent au préalable sur les conditions à observer";

Attendu que la Cour de Cassation, dans son arrêt du 26 novembre 1985, a consacré cette obligation essentielle et préalable de localisation des câbles souterrains (J. T. 1987, p. 408; voy. également Mons, 28 oct. 1985, J. T. 1987, p. 409);

Attendu qu'il convient donc d'examiner si l'intimé s'est trouvé dans un cas d'erreur invincible lorsqu'il a endommagé le câble litigieux tout en ayant rempli correctement ses obligations préalables de consultation et de localisation;

Attendu que l'obligation de localisation doit s'apprécier in concreto: qu'il n'est pas imposé à l'entrepreneur de découvrir les autres câbles ou canalisations quelconques sur toute leur lon-

gueur (voy. à ce sujet, Liège, 7ème ch. B. 4 octobre 1991, en cause de F.A.L.E. contre Balaes, inédit dans laquelle il s'agissait de poser un rail de sécurité le long d'une voie publique);

Attendu qu'en l'espèce, il n'est pas contesté que l'entrepreneur avait rempli son obligation d'information et avait procédé avant le début des travaux à un repérage concret de la localisation du câble électrique qui fut endommagé;

Qu'il apparaît des renseignements fournis à la cour que le câble se trouvait à l'endroit où il devait se trouver mais que le béton de fondation d'une chambre de visite avait été coulé sur lui en sorte qu'il n'est pas apparu à l'ouvrier chargé de détruire ladite chambre de visite au marteau piqueur; Attendu que l'intimé ne peut arguer d'une erreur invincible dès lors qu'il connaissait l'existence du câble, qu'il avait procédé préalablement à sa localisation et qu'il travaillait à un endroit où il devait ainsi présumer que ce câble se trouvait;

Que le socle en béton, dès lors qu'il formait écran parce que situé sur le prolongement du câble tel qu'il avait été précédemment localisé, exigeait de tout entrepreneur normalement raisonnable et prudent de vérifier concrètement si le tracé présumé du câble avait été modifié pour permettre la construction de la chambre de visite; qu'en effet, si tel n'était pas le cas, le câble passait nécessairement sous ou dans le béton de fondation en sorte qu'il risquait presque inmanquablement d'être endommagé par le marteau piqueur;

Que la faute de l'entrepreneur est d'autant plus lourde qu'il a autorisé dans ces conditions l'emploi d'un engin prohibé par l'article 260 bis, § 2, du règlement général pour la protection du travail; que même si, compte tenu de la nature du socle de la chambre de visite, le recours à un engin mécanique d'un modèle semblable au marteau piqueur s'avérait nécessaire, il n'en demeure pas moins qu'après localisation

du câble, le travail de démolition aurait été réalisé avec toutes les précautions requises pour éviter de le toucher;

Que la responsabilité de l'entrepreneur Fobelets est dès lors engagée sans qu'on puisse reprocher une faute quelconque à l'appelante qui a fourni des plans exacts et qui n'était pas censée connaître l'existence de la chambre de visite dont la construction, même si elle avait entraîné l'enrobage du câble électrique par une couche de béton contrairement aux règles de l'art, n'en avait cependant pas modifié l'emplacement; que l'absence de repère est sans lien causal avec le sinistre dès lors que le câble avait été localisé préalablement; que le règlement général pour la protection du travail n'exige d'ailleurs pas que des repères soient installés de manière continue au-dessus d'un câble souterrain;

que l'absence d'un couvre-câble est également sans incidence puisqu'il aurait été lui aussi recouvert par la couche de béton qui constituait en outre un matériau de protection bien plus solide encore!

Attendu que le dommage subi par l'appelante s'élève à 102.772 Fr. en principal et est justifié par pièces;

PAR CES MOTIFS,

LA COUR,

STATUANT CONTRADICTOIREMENT,

Reçoit l'appel,

Réformant le jugement entrepris, Condamne l'intimé à payer à l'appelante la somme de 102.772 fr. majorée des intérêts compensatoires au taux légal depuis le 20 juin 1986; Condamne l'intimé aux dépens des deux instances à l'égard de l'appelante liquidés à 37.345 fr. selon état déposé.

...

HOF VAN BEROEP TE GENT - 5 MAART 1997

12de Kamer

Zetelend: bh. Delbeke, Vandorpe en Teirlinck
Advocaten: mrs. Bogaert en Jegers

OTTOY T/ c.v. INTERGEM

Beschadiging ondergrondse kabel • Privé-terrein • Plaanvraag • Lokalisatieplicht • Vermoeden van aanwezigheid van kabel • Fout • Aansprakelijkheid

Bris de câble souterrain • Terrain privé • Demande de plan • Obligation de localisation • Présomption d'existence du câble • Faute • Responsabilité

Wanneer een privé-persoon werken uitvoert ter hoogte van zijn oprit, wetende dat hier een kabel is aangelegd, is hij verplicht liggingsplannen aan te vragen alvorens aan de werken te beginnen.

Het feit dat de reeds aanwezige PVC-gaïne verstopt was ter hoogte van de kabel door de dwarsing ervan, doet niets ter zake. Private nutsvoorzieningen mogen immers de aanleg van nutsvoorzieningen in het algemeen belang niet in de weg staan, te meer daar de nuttige ruimte ter plaatse uiterst beperkt was. De energiemaatschappij of haar uitvoeringsagent kan hier niets verweten worden.

Wanneer een privé-persoon een metalen staaf door deze gaïne drijft en hierbij de ondergrondse kabel beschadigt, begaat hij een fout doordat hij, enerzijds bewust van de aanwezigheid van de kabel kon voorzien dat deze hierbij kan beschadigd worden en anderzijds hierbij de verplichtingen opgelegd door het KB van 6.8.74 volledig naast zich heeft neergelegd, wat de miskening van de wet inhoudt.

Hij is dan ook geheel aansprakelijk voor de door hem aangerichte schade.

Lorsqu'une personne privée exécute des travaux à hauteur de sa voie d'accès, sachant qu'un câble est posé à cet endroit, elle est tenue de demander les plans de situation avant de débiter les travaux.

Le fait que la gaïne PVC déjà présente était cachée à hauteur du câble par un croisement est sans importance. Des équipements privés ne peuvent jamais gêner l'installation des équipements d'intérêt général, d'autant plus que l'espace utile était particulièrement limité. On ne peut rien se reprocher à la société d'énergie ou à son agent d'exécution.

Lorsqu'une personne privée enfonce une barre métallique dans une gaïne, et de ce fait il endommage le câble, il commet une faute du fait que, d'une part, conscient de la présence du câble, il devait prévoir que celui-ci pouvait être endommagé à cet endroit, et d'autre part il a complètement ignoré les obligations imposées par l'AR du 6.8.74, en ce qui concerne la méconnaissance de la loi.

Il est dès lors entièrement responsable du dommage causé.

...

Partijen werden gehoord in hun middelen en conclusies in de Nederlandse taal in openbare terechtzitting en de stukken werden ingezien.

Bij verzoekschrift neergelegd op 26.6.1990 heeft appelland tijdig en in rechtsgeldige vorm hoger beroep ingesteld tegen het vonnis dat op 22.3.1990 werd gewezen door de eerste kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde en waarvan geen betekeningsexploot voorligt.

Geïntimeerde liet appelland wegens kabelschade voor de vrederechter van het eerste kanton te Aalst dagvaarden in betaling van de som van 43.951 BEF, meer de vergoedende rente vanaf 16.12.1984; de gerechtelijke rente en de kosten van het geding.

De vrederechter heeft bij vonnis d.d. 24.10.1989 de zaak verwezen naar de arrondissementsrechtbank te Dendermonde voor beslissing over de ambts-halve opgeworpen onbevoegdheids-exceptie.

Bij vonnis d.d. 10.1.1990 heeft de ar-

rondissementsrechtbank de zaak verwezen naar de eerste rechter.

De eerste rechter verklaarde de vordering van geïntimeerde ontvankelijk en gegrond en veroordeelde appelland tot het gevorderde bedrag, meer de interesten en de kosten van het geding. Zij motiveerde (a) dat appelland roekeloos gehandeld heeft door een metalen staaf in een P.V.C.-gaïne te drijven, dit bovendien met miskening van de bepalingen van artikel 206 bis van het K.B. van 5.8.1974 en (b) dat bij naleving van de verplichtingen opgelegd door dit wetsartikel appelland de scha-

de had kunnen voorkomen, wat volstaat om zijn volledige aansprakelijkheid te weerhouden.

Het hoger beroep van appelland strekt tot het teniet doen van het vonnis a quo en opnieuw wijzende, het zeggen dat de vordering van geïntimeerde onontvankelijk, minstens ongegrond is en deze dient veroordeeld in de kosten van beide aanleggen.

Appelland ontwikkelt onder meer volgende grieven:

- het vonnis is onvoldoende gemotiveerd,
- hij is niet aansprakelijk voor de schade, gezien de gebrekkig uitgevoerde dwarsing van de P.V.C.-gaine aan de basis ligt van het schadegeval en hij hiervan niet in kennis gesteld was,
- de schade was niet redelijk voorzienbaar voor een normale voorzichtige persoon,
- of hij de liggingsplannen al dan niet aanvraag doet niets ter zake, gezien hij enkel de bedoeling had een kabel of een metalen staaf door de reeds aanwezige P.V.C.-buis te steken; het niet opvragen van dergelijke plannen brengt niet automatisch de aansprakelijkheid voor het schadegeval met zich,
- de aangestelde van geïntimeerde heeft de beschadigde hoogspanningsleiding niet volgens de regels der kunst aangebracht.

De eerste rechter heeft de feiten correct weergegeven en de door haar in het bestreden vonnis ontwikkelde motivering beantwoordt de door appelland opgeworpen middelen.

Bij Koninklijk Besluit d.d. 5.8.1974 tot wijziging van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming wat de

ondergrondse elektrische leidingen betreft werd aan dit reglement artikel 260 bis toegevoegd, dat luidt:

"§1. Geen enkel grond-, bestratings-, of ander werk mag worden uitgevoerd in de nabijheid van een ondergrondse elektrische kabel zonder dat de eigenaar van de ondergrond, de overheid die de eventueel gebruikte openbare weg beheert en de eigenaar van de kabel vooraf zijn geraadpleegd".

Appelland wist dat in 1982-1983 een nieuwe hoogspanningskabel werd aangelegd, die ter hoogte van zijn oprit de door appelland geplaatste P.V.C.-gaine kruiste. Hij heeft de verplichting opgelegd bij voornoemde wetteksten niet nageleefd en betwist niet dat de kabel beschadigd werd door zijn werkzaamheden. Indien hij deze wetteksten wel had nageleefd, was de schade zoals zij zich thans heeft voorgedaan, niet ontstaan.

De miskennis van een "wet" in de materiële betekenis maakt een fout uit in de zin van de artikelen 1382-1383 B.W. indien deze wet een welbepaalde gedragsregel bevat onder de vorm hetzij van een gebod, hetzij van een verbod, en hij door een normaal, voorzichtige en redelijke mens steeds zou worden nageleefd (CORNELIS, L., *Beginselen van het Belgische buitencontractuele aansprakelijkheidsrecht*, nr. 40, p. 60-61). Voornoemde wetteksten draagt de kenmerken van algemeenheid, duurzaamheid en eenzijdig bevel van de overheid en maakt dienvolgens een "wet" in de materiële betekenis uit en bevat een gebod dat een normaal en voorzichtig mens steeds naleeft.

Bij het doortrekken van de T.V.-distributiekabel ervoer appelland dat de gai-

ne verstopt was. Hij kon op een eenvoudige wijze vaststellen dat de verstopping van de gaine zich in de omgeving van de hoogspanningskabel bevond. Nu hij vaststelde dat er een prop in de pijp zat, kan het geen verrassing geweest zijn voor appelland dat de pijp een breuk of barst vertoonde, zodat hij zich diende bewust te zijn van het feit dat hij zich in de omgeving van een ondergrondse elektrische kabel werkzaamheden aan het uitvoeren was en kon voorzien dat de kabel hierbij kon beschadigd worden.

Nu enerzijds de private nutsvoorzieningen de aanleg van nutsvoorzieningen in het algemeen belang niet mogen in de weg staan en het anderzijds vast staat dat de uitvoeringsagent van geïntimeerde niet over voldoende nuttige ruimte beschikte (gelet op de aanwezigheid van andere leidingen) om de gaine te kruisen zonder deze te beschadigen, bewijst appelland niet dat de uitvoeringsagent van geïntimeerde een fout gemaakt heeft bij de aanleg van de hoogspanningskabel.

Appelland is dan ook geheel aansprakelijk voor de door hem aangerichte schade, waarvan de cijfers niet worden betwist.

OP DEZE GRONDEN,

HET HOF,

rechtdoende op tegenspraak,

melding makend dat artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 is nageleefd, Verklaart het hoger beroep onontvankelijk, doch ongegrond.

..."

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN - 23 SEPTEMBER 1997

2de Kamer

Zetelend: bb. De Vel Voorzitter, Renaers en Allegaert
Advocaten: mrs. Van Acker en Bijnens loco Daenen

n.v. BETONAC T/ n.v. IEGA

Beschadiging van ondergrondse elektrische kabels • Planafwijking • Voorbehoud op plan • Lokalisatieplicht • Algemene zorgvuldigheidsplicht

Bris de câbles électriques souterrains • Plan non conforme à la réalité • Clause de réserve sur le plan • Obligation de localisation • Obligation générale de prudence

De aannemer die meent voldaan te hebben aan zijn lokalisatieplicht door enkel de liggingsplannen aandachtig te lezen toont een gebrek aan zorgvuldigheid.

De veiligheidsruimte voorgeschreven aan de aannemer, waarbinnen met mechanische werktuigen mag worden gewerkt, dient te worden bepaald vanaf de werkelijke ligging van de kabel en niet op basis van de theoretische aanduiding op het plan.

L'entrepreneur qui estime avoir entièrement satisfait à son obligation de localisation par une seule lecture attentive des plans fait preuve d'un manque de précaution. Le périmètre de sécurité prescrit à l'entrepreneur, dans lequel on peut utiliser des engins mécaniques, doit être établi en fonction de la situation réelle des câbles et non sur base de l'indication théorique du plan.

“...

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde strekte tot regeling van de schadelijke gevolgen van een beschadiging van een ondergrondse hoogspanningskabel, toebehorende aan geïntimeerde, door appellante;

Overwegende dat het bestreden vonnis de vordering ontvankelijk en gegrond verklaarde, met uitzondering van de gevorderde vervijlinteressen;

Overwegende dat appellante door hervorming van het bestreden vonnis de afwijzing van de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde nastreeft;

Overwegende dat geïntimeerde concludeert tot de ongegrondverklaring van het ingestelde hoger beroep en dat zij bij incidenteel beroep, haar vordering in toepassing van artikel 807 van het Ger. W., aanpast in die zin dat zij op de hoofdsom van haar schadevordering de toekenning van de ver-

goedende intresten i.p.v. vervijlinteressen vanaf de datum van het schadegeval, zijnde 3.9.1882, nastreeft;

Overwegende dat op 3.9.1992 door de aangestelde van appellante een ondergrondse HS-kabel, in eigendom toebehorend aan geïntimeerde, werd beschadigd, en dit tijdens het uitvoeren van werken op de hoek van de Boommeerstraat en de Maaseikerbaan te Genk;

Overwegende dat geïntimeerde appellante aansprakelijk acht voor dit schadegeval op grond van artikel 1382 en volgende van het B.W.;

Overwegende dat appellante niet betwist dat er door een aangestelde van haar een ondergrondse HS-kabel werd beschadigd, doch beweert dat haar aangestelde geen fout heeft begaan, aanvoerende dat de oorzaak van het schadegeval is gelegen in het feit dat de ligging van de kabel niet strookt met de plannen en aanwijzingen van geïntimeerde;

Overwegende dat het niet betwist is dat appellante destijds de desbetreffende plannen heeft opgevraagd bij geïntimeerde en dat deze laatste deze tijdig heeft medegedeeld aan appellante;

Overwegende dat appellante ten onrechte beweert dat de gegevens van het liggingsplan, door geïntimeerde medegedeeld onjuist waren, nu er tijdens de tegensprekelijke opmeting er geen afwijkingen van de maten (die opgegeven zijn t.o.v. de woningen) werden vastgesteld; dat wel de bogen met inzet van de Boommeerstraat verschillend zijn, waardoor er aan een wegverkaveling wijzigingen zijn aangebracht t.o.v. de oude toestand, waarvan geïntimeerde beweert appellante te hebben ingelicht;

Overwegende dat het opvragen van de liggingsplannen de aannemer er niet van ontslaat, vooraleer met de grondwerken te beginnen, de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen om de juiste ligging van de kabels te bepalen.

bv. door vooraf sleuven te maken of door een bodemonderzoek;

dat er immers rekening dient te worden gehouden dat de plannen en de gegevens verstrekt door elektriciteitsbedrijven, betreffende de ligging van ondergrondse kabels, steeds achterhaald kunnen zijn, zodat men ervan dient uit te gaan dat die plannen eerder de aanwezigheid ervan dan wel de juiste ligging ervan aangeven;

dat m.a.w. de plannen betreffende ondergrondse kabels voor aannemers enkel een indicatieve waarde hebben en dus altijd moeten worden geverifieerd;

Overwegende dat appellante ten onrechte beweert dat men met de "lokalisatie van de kabels" bedoelt dat men enkel de liggingenplannen aandachtig moet lezen, daar men integendeel effectief de werkelijke ligging (fysisch) van de kabels dient na te gaan;

dat zij derhalve, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, de kabels diende te peilen, rekening houdend met de maten t.o.v. de vaste punten zoals op het plan aangegeven;

Overwegende dat de omstandigheid dat de bogen van inzet van de Boommeerstraat verschillend zijn - ongeacht of zulks door een afgevaardigde van geïntimeerde al dan niet werd medegedeeld - niet van aard zijn om appellante van haar aansprakelijkheid voor het schadegeval te ontlasten, aangezien deze verschillende inzet van de bogen geen abnormale afwijking uitmaakt, zodat het schadegeval zich niet zou hebben voorgedaan wanneer appellante, zoals overigens verplicht door elke aannemer, de ligging van de kabels had gepeild;

Overwegende dat appellante dan ook een fout heeft begaan door te verzuimen de kabels te peilen alvorens een aanvang te nemen met de grondwerken; dat zij een gebrek aan voorzichtigheid en voorzorg aan de dag heeft gelegd die in rechtstreeks oorzakelijk ver-

band staan met het schadegeval zoals het zich in concreto heeft voorgedaan;

Overwegende dat appellante dan ook een fout heeft begaan door te verzuimen de kabels te peilen alvorens een aanvang te nemen met de grondwerken, dat zij een gebrek aan voorzichtigheid en voorzorg aan de dag heeft gelegd die in rechtstreeks oorzakelijk verband staan met het schadegeval zoals het zich in concreto heeft voorgedaan;

Overwegende dat de bewering van appellante dat zij voldoende veiligheidsruimte in acht heeft genomen in strijd is met de feitelijke gegevens;

Overwegende dat de veiligheidsruimte die voorgeschreven is aan de aannemers van ondergrondse werken en waarbinnen ze niet mogen werken met de graafmachine dient te worden bepaald vanaf de werkelijke ligging van de kabel en niet vanaf de theoretische ligging, zoals aangeduid op het plan;

dat het schadegeval, zoals hierboven aangetoond, aantoonde dat appellante haar zorgvuldigheidsverplichting niet is nagekomen, temeer dat zij in geval van vermoeden van aanwezigheid van ondergrondse kabels, als voorzichtig aannemer geen gebruik mocht maken van graafmachines, hetgeen in casu wel het geval was,

Overwegende dat het schadegeval dan ook te wijten is aan de onzorgvuldige en onprofessionele werkwijze van appellante, zodat zij aansprakelijk dient te worden gesteld voor het schadegeval en de schadelijke gevolgen ervan;

Overwegende dat de omvang van het gevorderde bedrag in hoofdsom bewezen is door de overgelegde stukken en overigens evenmin in se betwist blijkt;

Overwegende dat geïntimeerde bij incidenteel beroep in beroepsconclusie haar oorspronkelijke vordering wijzigt in die zin dat zij op de hoofdsom ver-

goedende i.p.v. verwijlrenten vordert;

dat een incidenteel beroep ertoe strekt een beslissing die wordt aangevochten te doen hervormen, terwijl het in casu gaat om wijziging van de oorspronkelijke vordering, zodat geïntimeerde in casu ten onrechte gewag maakt van een incidenteel beroep;

dat de wijziging van de oorspronkelijke vordering wat betreft de intresten geen nieuwe vordering betreft, maar berust op de oorspronkelijke vordering bij inleidende dagvaarding;

Overwegende dat bovendien, overeenkomstig artikel 808 van het Ger. W., dergelijke intresten in elke stand van het geding kunnen worden gevorderd;

Overwegende dat de gewijzigde vordering m.b.t. de vergoedende intresten dan ook gegrond voorkomt;

OM DIE REDENEN

HET HOF,

Recht doende op tegenspraak.

Gelet op artikel 24 van de Wet van 15 juni 1935;

Ontvangt het hoger beroep doch verklaart het ongegrond;

Verklaart de gewijzigde vordering van geïntimeerde inzake intresten ontvankelijk en gegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis met dien verstande dat het door de eerste rechter toegekend bedrag in hoofdsom van 88.950 F, te vermeerderen met de gerechtelijke intresten, tevens dient te worden vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 3.9.1992 tot 15.7.1993 (datum van de inleidende dagvaarding).

..."

COUR D'APPEL DE MONS - 24 NOVEMBRE 1997

Ière Chambre

*Siégeant: M. Van Wuytswinkel, président, Mme Lefebvre et M. Gillardin
Avocats: Mes Schumacher loco Siebertz et Vanhout loco Delvaux*

s.a. GENERAL TECHNOLOGY C/ s.a. ELECTRABEL

Bris de câbles souterrains • Obligation générale de prudence • Obligation de localisation • Obligation de demande des plans • Valeur des plans • Demande de renseignements complémentaires

L'obligation générale de prudence qui s'impose à un entrepreneur implique qu'il adopte les mesures de précaution susceptibles de lui permettre d'éviter un dommage parfaitement prévisible. Les plans fournis ont une valeur indicative qui doit être compensée en recourant aux mesures utiles en vue de localiser les câbles souterrains. Si la localisation effective des câbles semble entraîner des difficultés ou est impossible, l'entrepreneur avisé doit prendre contact avec le distributeur en vue de lui soumettre ses questions et de rechercher, le cas échéant avec son concours ou en sa présence, l'endroit de passage des câbles.

Beschadiging van ondergrondse kabels • Algemene zorgvuldigheidsplicht • Lokalisatieplicht • Verplichte plaanvraag • Waarde van de plans • Vraag tot bijkomende inlichtingen

De algemene zorgvuldigheidsplicht die op de aannemer rust, verplicht hem tot het nemen van voorzorgsmaatregelen die hem toelaten een duidelijk voorzienbare beschadiging te vermijden. De ter beschikking gestelde plans hebben een indicatieve waarde die moet worden gecompenseerd door het nemen van nuttige maatregelen met het oog op de lokalisatie van de ondergrondse kabels. Indien de effectieve lokalisatie van de kabels moeilijkheden met zich schijnt mee te brengen of onmogelijk is, moet de geraadpleegde aannemer contact opnemen met de verdeler teneinde hem zijn vragen voor te leggen en, in voorkomend geval met diens medewerking of aanwezigheid, de plaats van de kabels op te zoeken.

"...

Vu, régulièrement produites, les pièces de la procédure et notamment la copie certifiée conforme du jugement entrepris, prononcé contradictoirement le 17 mars 1995 par le tribunal de commerce de Charleroi, décision signifiée le 15 juin 1995;

Vu l'acte d'appel du 11 juillet 1995;

Vu les conclusions déposées au greffe de la juridiction de céans le 19 septembre 1996 par la s.a. Genetec;

Vu les conclusions de la s.a. Electrabel déposées en deux écrits identiques, respectivement les 27 février et 19 septembre 1996;

Attendu que l'appel, régulier en la forme et interjeté dans le délai légal, est recevable;

Attendu que la demande originaire de la s.a. Electrabel a pour objet la condamnation de la Genetec au paie-

ment d'une somme de 92.332 fr. à majorer des intérêts compensatoires et judiciaires à dater du 12 décembre 1991 et représentant le montant du dommage qu'elle estime avoir subi à la suite de la détérioration de ses installations électriques survenue le 12 décembre 1991 à Gilly;

Attendu que la s.a. Genetec fait grief au premier juge d'avoir fait droit à cette demande;

Attendu que le premier juge a effectué un exposé précis et complet des faits de la cause que la cour adopte;

Attendu que l'article 260 bis du Règlement général pour la protection du travail et l'article 192 du Règlement général sur les installations électriques, rendu obligatoire par arrêté royal du 10 mars 1981, imposent à l'entrepreneur non seulement l'obligation de s'informer sur la présence éventuelle de câbles souterrains à l'endroit des

travaux qu'il envisage d'effectuer mais encore celle de les localiser de manière précise avant l'exécution proprement dite de ceux-ci;

Que plus particulièrement l'article 192 précité dispose que "... aucun travail de terrassement, de pavage ou autre ne peut être entrepris dans le voisinage d'un câble électrique souterrain sans consultation préalable du propriétaire du sol, de l'autorité qui a la gestion de la voie publique éventuellement empruntée et du propriétaire du câble...";

Que l'obligation de localisation des câbles se traduit notamment par la demande de communication des plans; Qu'il convient toutefois de préciser à cet égard que l'obligation de localisation des câbles souterrains ne peut se réduire à une opération purement intellectuelle, telle que la seule consultation des plans mais doit, de surcroît, se

traduire par un repérage sur la base de sondages;

Attendu qu'il n'est pas contesté que la s.a. Genetec adressa sa demande en vue de recevoir les plans, le 29 octobre 1991 pour des travaux devant débiter le 8 novembre 1991;

Que, ces plans ont été transmis le 25 novembre 1991 et que les dégâts ont eu lieu le 12 décembre 1991, c'est-à-dire à un moment où l'entrepreneur était en possession des plans;

Qu'il ressort très clairement des mentions reprises sur les plans que ces derniers ne reprenaient que des renseignements à caractère indicatif, ne pouvant jamais engager la responsabilité de la société distributrice;

Que ces mêmes plans étaient accompagnés d'une lettre reprenant les directives relatives à leur interprétation, insistant notamment sur le fait:

- qu'ils ne constituent que des données permettant de délimiter la zone où les installations sont situées,
- que les canalisations ne sont pas forcément rectilignes et peuvent présenter des écarts au moins égaux à la largeur normale des tranchées où elles ont été posées;

Attendu que ces réserves qui, en soi, ne sont pas illégales, devaient attirer tout particulièrement l'attention de la s.a. Genetec sur le caractère relatif des plans et en conséquence l'inciter à redoubler de prudence en recourant à des sondages sur les lieux en vue de repérer les câbles;

Attendu que la s.a. Genetec ne contes-

te pas le fait qu'elle s'est abstenue de rechercher les câbles sur le terrain à l'aide de sondages et de repérages;

Attendu qu'elle estime n'avoir pu réaliser ces opérations compte tenu de ce que les plans renseignaient la présence du câble litigieux enfoui sous une voirie, laquelle était constituée à cet endroit de couches successives de bitume et de béton qu'elle qualifie de "non réglementaire" sans apporter d'autres explications sur ce point;

Qu'elle prétend que compte tenu de cette circonstance elle a été dans l'impossibilité matérielle de procéder à un quelconque affouillement en vue de rechercher les câbles;

Attendu que si tel a été effectivement le cas, la s.a. Genetec devait nécessairement, à l'instar de tout entrepreneur normalement prudent et avisé, contacter la s.a. Electrabel en vue de lui soumettre la difficulté et de rechercher, le cas échéant, avec son concours ou, à tout le moins en sa présence, l'endroit où passait le câble litigieux;

Que la s.a. Genetec eût dû agir de la sorte conformément à l'article 192 du Règlement précité et également en vertu de l'obligation générale de prudence pesant sur elle et qui impliquait que tant avant que pendant l'exécution des travaux, elle adopte des mesures de précaution susceptibles de lui permettre d'éviter un dommage parfaitement prévisible;

Attendu qu'en vertu des mêmes principes, elle ne pourrait se prévaloir non plus du fait qu'elle aurait été induite en

erreur par le fait que le câble litigieux était enfoui à 60 cm dans le sol alors que le R.G.P.T. prévoit un enfouissement à un minimum de 80 cm/m et son recouvrement par des briques grises;

Attendu en effet que la position du câble présentait un écart minime par rapport à la norme que n'eût pas manqué de déceler la s.a. Genetec si elle avait effectué les opérations préalables de repérages lui incombant;

Attendu que partant, la s.a. Genetec est entièrement responsable du sinistre survenu le 12 décembre 1991, le montant du dommage subi par la s.a. Electrabel n'étant au demeurant pas contesté;

PAR CES MOTIFS,

LA COUR,

statuant contradictoirement dans les limites de sa saisine;

Reçoit l'appel et le déclare non fondé;
Confirme le jugement entrepris dans toutes ses dispositions;
Condamne la s.a. Genetec aux frais et dépens, en ce compris l'indemnité de procédure, liquidés par elle à la somme de 47.238 fr. et à celle de 16.000 fr. par la SA Electrabel;

..."

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT - 16 DECEMBER 1991

3de Kamer

Zetelend: bb. Vanhelmont, Voorzitter, Greven en Liesens

Advocaten: mrs. Durvael loco Debaese, Valkenborg en Veulemans loco Zimmermann

c.v. INTERELECTRA T/ NMBS T/ p.v.b.a. BALDEWIJNS

Beschadiging ondergrondse elektriciteitskabel • Onafhankelijkheid van de onderaannemer • Vermoeden van aanwezigheid van kabels • Aansprakelijkheid onderaannemer

Bris de câble électrique souterrain • Indépendance du sous-traitant • Présomption d'existence de câbles • Responsabilité du sous-traitant

De onderaannemer die, op basis van verkeerde inlichtingen van de hoofdaannemer, een ondergronds kabel beschadigt, wordt niet ontslaan van zijn verantwoordelijkheid t.o.v. derden. De afwezigheid van merktekens en het negatieve resultaat van een uitgevoerde steekproef bevrijdt de aannemer niet van zijn verplichting tot raadpleging van de eigenaar van de kabels. Elke aannemer die werken uitvoert in een stedelijk gebied, moet vermoeden dat er ondergrondse installaties aanwezig zijn en ernaar handelen.

L'entrepreneur qui, sur base de renseignements erronés fournis par l'entrepreneur général, endommage un câble souterrain, n'est pas exonéré de sa responsabilité vis à vis des tiers. L'absence de repères ainsi que le résultat négatif d'un sondage effectué n'exonère pas l'entrepreneur de son obligation de consulter le propriétaire des câbles. Chaque entrepreneur qui exécute des travaux en zone urbaine doit supposer l'existence d'installations souterraines et agir en conséquence.

“ ...

De feiten:

Het is niet betwist dat aangestelden van verweerster, die in onderaanneming werkte van NV Betonac-Beton, op 9 april 1987 bij het aanleggen van rioleringswerken in de Grote Breemstraat te Hasselt een ondergrondse 10 K.V. H.S.-kabel van eiseres beschadigen. Daardoor viel het gebouw van de vrijwillig tussenkomende partij gedurende 45 minuten zonder stroom. De beschadiging liet eiseres herstellen voor het bedrag van 97.738 BEF. Het is onduidelijk of Betonac-Beton werkte voor een publieke dan wel privé-opdrachtgever.

Verweerster betwist haar verantwoordelijkheid, stelt dat haar hoofdaannemer haar verzekerde dat er ter plaatse geen ondergrondse kabels aanwezig waren, houdt voor dat er bovendien geen merktekens waren en dat zij had een steekproef uitgevoerd tot een diepte van 1,10 m. en niets had gevonden. Op basis van het na het schadegeval opgemaakte plan zou de kabel gelegen hebben op een diepte van 1,2 m. terwijl “in werkelijkheid 1,3 tot 2,3 m. opgemeten werd”. Zij betwist de schade van de oorspronkelijke eiseres.

Verweerster betwist ook de schade van de vrijwillig tussenkomende partij. Zij houdt voor dat deze lonen dient te betalen ten gevolge van haar overeenkomst dan wel tengevolge van een wettelijke bepaling en dat er geen causaal verband bestaat tussen het loonverlies en haar eventuele fout.

Ondergeschikt stelt zij dat die schade op louter arbitraire wijze werd bepaald zonder enige vorm van aansprakelijkheid.

Beoordeling:

De onderaannemer werkt in volledige onafhankelijkheid op eigen risico en volgens de voorwaarden van de onderaannemingsovereenkomst. Zij is niet de ondergeschikte van de hoofdaannemer en is dus t.o.v. derden aansprakelijk voor de schade die hij veroorzaakt. Wanneer de onderaannemer aldus verkeerde inlichtingen zou ontvangen hebben -quod est probandum- die bijdroegen tot het veroorzaken van schade aan derden ontslaat dat de onderaannemer niet van zijn verantwoordelijkheid t.o.v. deze derden (P. Henry, Dommages aux câbles et canalisations souterrains, R.G.A.R., 1982, 10522). De onderaannemer is misschien solidair gebonden met de hoofdaannemer en hij heeft misschien een vordering in vrijwaring t.o.v. diegene van wie hij die onjuiste inlichtingen zou hebben ontvangen maar dat is hier niet ter zake nu de hoofdaannemer niet in het geding is betrokken.

Verweerster stelt ten onrechte dat zij niet moest vermoeden dat er terzake kabels aanwezig waren, omdat er geen merktekens zouden aanwezig zijn hoewel het A.R.A.B. dit voorschrijft. Vooreerst is de affirmatie van verweerster tegenstrijdig met haar mededeling dat zij een steekproef uitvoerde maar vervolgens dient elke aannemer, die werken uitvoert in een dergelijke omgeving op de stoep van een straat met gesloten bebouwing in de stad te

vermoeden dat er ondergrondse installaties aanwezig zijn en daarnaar te handelen.

Het feit dat er geen merktekens aanwezig zijn -of zouden zijn- is zonder belang vermits art. 260 bis § 1 van het A.R.A.B. voorhoudt dat de aanwezigheid of afwezigheid van merktekens voorzien door art. 233 A.R.A.B. de aannemer niet ontslaat van zijn plicht tot raadpleging van de eigenaar van de kabel. Aldus heeft de wetgever zelf het causaal verband tussen de afwezigheid van merktekens en het ongeval verbroken ingeval de eigenaar van de ondergrondse installaties niet geraadpleegd is.

De rechtbank is evenmin van oordeel dat indien de aannemer de eigenaar van de kabels niet raadpleegde en dus over geen plannen beschikt, het feit dat de leidingen niet bedekt zouden zijn met een hard en duurzaam materiaal, geen causaal verband vertoont tot de schade. Die laatste bepaling dient overigens om de werklieden te beschermen en niet om de gemakkelijke recuperatie van de kabel mogelijk te maken.

Verweerster houdt dan voor dat voorzover zij de plannen toch zou hebben gevraagd de beschadiging evengoed zou plaats gevonden hebben want dat de plannen zouden veranderd geweest zijn, de kabels zouden afwijken van het huidige tracé en dieper liggen dan op het plan. Verweerster biedt aan dit feit met getuigen te bewijzen. De rechtbank gaat niet in op het getuigenverhoor. Vooreerst is verweerster niet erg precies vermits zij zegt dat de kabel van 1,3 tot 2,3 m. werd opgemeten. Vervolgens heeft de aangestel-

de van verweerster de verklaring ondertekend dat de kabel 1 m. diep lag en tenslotte indien verweerster achteraf een plan is medegedeeld geworden dan zou het haar gemakkelijk zijn aan de hand van dit plan de onjuistheid aan te tonen, vooral nu het B.V.V.O. zelf een expert heeft ingeschakeld (waarvan het verslag niet wordt bijgebracht).

Met eiseres kan niet akkoord gegaan worden dat plannen slechts indicatief zouden zijn zodat hun eventuele onjuistheid niet pertinent zou zijn. Maar het is juist dat elke afwijking, noch het dieper liggen van de kabels niet persé de aannemer van alle verantwoordelijkheid ontheft (P. Henry, 90 cit., 1982, 10522). Verweerster toont de waarschijnlijkheid van de door haar ingeroepen verrechtsvaardigheidsgrond niet aan. Zij dient aldus verantwoordelijk te worden gesteld.

Ten onrechte betwist verweerster de schade van eiseres hoewel deze werd berekend overeenkomstig de overeenkomst tussen het B.V.V.O. en de eigenaars van kabelinstallaties.

Verweerster zegt niet dat haar verzekeraar tot die overeenkomst niet is toegetreden. Verweerster toont evenmin aan waar eiseres zich in haar eis zou hebben vergist of onjuiste bedragen zou in rekening brengen. De hoofdeis is aldus gegrond.

Verweerster houdt voor dat het feit dat de vrijwillig tussenkomende partijen lonen heeft betaald tijdens de onderbreking een gevolg is van de overeenkomst die de vrijwillig tussenkomende partij had met haar werknemers en tengevolge van de wet en niet een gevolg is van het ongeval.

Het Hof van Cassatie (9 maart 84, R.W. 1983-84, 2805) stelde inderdaad dat een contractuele verplichting kan verhinderen dat de schade in de zin van art. 1382 B.W. wanneer blijkens de inhoud of strekking van de overeenkomst de uitgave of prestatie definitief voor rekening moet blijven van diegene die zich verbonden heeft wat er ook de feitelijke oorzaak van is.

Wat nu de lonen betreft zou men reeds onmiddellijk kunnen oordelen dat het helemaal niet voor de hand ligt dat blijkens de inhoud van de arbeids-overeenkomst het loon definitief voor rekening moet blijven van de werkgever welke ook de feitelijke oorzaak van het betalen is. Zo heeft de wetgever zelf reeds duidelijk gesteld dat het gewaarborgd loon dat betaald wordt tijdens de onbekwaamheid van de werknemer tengevolge van een ongeval waarvoor een derde verantwoordelijk is van deze derde kan teruggevorderd worden (art. 53 § 4 en art. 54 § 5 en art. 75 W. 3 juli 78 betreffende de arbeidsovereenkomst).

Maar er is meer: in feite vordert de vrij-

wilig tussenkomende partij niet de lonen terug, die zij heeft uitbetaald, maar de schade die zij leed door het feit dat de arbeiders geen arbeid konden presteren en geen tegenprestatie konden verlenen voor de uitbetaalde lonen.

De eis is dus principieel gegrond.

Wat tenslotte de hoegrootheid van de schade betreft is verweerster vooreerst op 14.04.87 door de vrijwillig tussenkomende partij in gebreke gesteld, vervolgens ontving zij het bestek zodat het enkel aan haar lag dat zij niet tot tegensprakelijke vaststelling is overgegaan. Ook hier duidt verweerster helemaal niet aan waar de vrijwillig tussenkomende partij zich in haar eis zou hebben vergist of onjuiste bedragen zou in rekening brengen.

Het uurloon ad. 752 BEF is overigens bijzonder gematigd.

OM DEZE REDENEN:

DE RECHTBANK,

na beraadslaging, op tegenspraak:

Verklaart het beroep toelaatbaar en gegrond.

Verklaart de vrijwillige tussenkomst toelaatbaar en gegrond.

..."

TRIBUNAL DE COMMERCE DE DINANT - 27 SEPTEMBRE 1994

*Siégeant: MM. Rentmeister, président ff., Vironx et De Saedeleer
Avocats: Mes. Laurent loco Melan et Anniet*

s.a. POWERFIN C/ s.p.r.l. Etablissements LHERMITE

Bris de câbles souterrains • Demande des plans • Obligation de localisation • Demande de renseignements complémentaires

Beschadiging van ondergrondse kabels • Planaanvraag • Lokalisatieplicht • Vraag tot bijkomende inlichtingen

L'entrepreneur qui est en possession des plans de situation et qui procède aux sondages requis doit s'apercevoir que les câbles ne se trouvent pas à l'endroit indiqué. S'il

De aannemer die in het bezit is van de liggingsplannen en die overgaat tot vereiste peilingen, dient op te merken dat de kabels zich niet op de aangeduide plaats bevinden.

ne les trouve pas, la prudence la plus élémentaire doit l'inciter à demander des renseignements complémentaires avant de débiter les travaux de terrassement, sans quoi il commet une faute en relation directe avec le dommage.

Indien hij deze niet vindt, vereist de meest elementaire voorzichtigheid dat hij overgaat tot het inwinnen van bijkomende inlichtingen alvorens grondwerken aan te vatten, anders begaat hij een fout in rechtstreeks verband met de schade.

"...

Vu les conclusions et dossiers des parties;

Attendu qu'aucun moyen d'irrecevabilité n'est opposé; qu'il ne paraît pas devoir en être soulevé d'office.

En fait:

Attendu que la défenderesse était chargée de travaux, en qualité de sous-traitant de la s.a. CEI;

Qu'au cours du terrassement, le 03 octobre 1988, une grue de la défenderesse a arraché un câble haute tension; Attendu qu'il apparaît que l'entrepreneur principal s'était fait communiquer les plans d'implantation des câbles avant le début des travaux, lettre du 22/09/1986, ceux-ci et la lettre d'accompagnement précisant que les données étaient indicatives et devaient faire l'objet de vérifications;

Attendu que la défenderesse était en possession desdits plans et affirme avoir procédé à des sondages pour localiser les canalisations souterraines

(conclusions additionnelles défenderesse, p.3, al.1);

Que l'expert désigné par l'assureur de la défenderesse relève que le câble se trouvait à une profondeur de 40 cm et à 9 mètres de l'endroit où il était supposé être.

En droit:

Attendu que le montant du dommage n'est pas contesté;

Attendu que l'argumentation de la défenderesse ne peut être suivie;

Qu'en effet, si elle a bien procédé, comme elle le soutient, à des sondages, elle devait s'apercevoir que le câble ne se trouvait pas à l'endroit indiqué, en telle sorte que la prudence la plus élémentaire devait l'inciter à demander des renseignements complémentaires avant d'entamer les travaux de terrassement; qu'elle ne prétend pas avoir trouvé, à l'occasion du sondage, un câble, rendant la présence de celui qui a été endommagé imprévisible;

Que ne l'ayant pas fait, elle a commis

une faute en relation directe avec le dommage;

Que l'action est fondée.

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL,

STATUANT CONTRADICTOIREMENT;

Ecartant, comme non fondées, toutes conclusions autres, plus amples ou contraires,

Dit l'action recevable et fondée.

Condamne la défenderesse à payer à la demanderesse la somme de soixante-sept mille cent six francs (67.106 F.), à majorer des intérêts au taux légal du 03/10/1988 au 18/09/1989 (citation) puis, à partir de cette dernière date, des intérêts judiciaires et dépens liquidés, à ce jour, par la demanderesse, à la somme de six mille huit cent septante-cinq francs (6.875 F.)

..."

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE - 20 JUNI 1996

3de Kamer

*Zetelend: hb. Deschoolmeester, Haud'buyze en Moeyaert
Advocaten: mrs. Crivits & Persyn, Vandervennet*

n.v. ELECTRABEL T/ n.v. GEBROEDERS DE WAELE

Beschadiging van ondergrondse elektrische kabels • Raadplegingsverplichting • Gebrek aan voorzorg • Overeenkomst BVVO-CETS • Objectieve begroting van de schade

Bris de câbles électriques souterrains • Obligation de consultation • Manque de prudence • Convention UPEA-CETS • Evaluation objective du dommage

Elke aannemer die werken uitvoert in de nabijheid van ondergrondse elektrische kabels moet de nodige maatre-

Tout entrepreneur qui exécute des travaux à proximité de câbles électriques souterrains doit prendre les mesures né-

gelen nemen om beschadiging te vermijden. Naast de wettelijke voorschriften met betrekking tot openbare nutsleidingen, moeten de aannemers steeds de algemene zorgvuldigheidsplicht en de noodzakelijke voorzorgsmaatregelen in acht nemen om schade te voorkomen. De BVVO-CETS conventie mag naar analogie worden toegepast: de ramingen zijn van forfaitaire aard en beantwoorden aan de werkelijkheid.

cessaires pour éviter des dégâts. Outre les dispositions légales relatives aux conduites d'utilité publique, les entrepreneurs sont tenus, en tout état de cause, par leur obligation de prudence, ainsi que les mesures de précaution indispensables pour éviter les dommages. La convention UPEA-CETS peut être appliquée par analogie: les évaluations ont un caractère forfaitaire et correspondent à la réalité.

“..."

Feiten en procedure

Op 7 oktober 1991 trok verweerster tijdens graafwerken een hoogspanningskabel door met een mechanisch werktuig, dit langsheen de Nieuwpoortsesteenweg te Oostende, ter hoogte van camping "Ostend" en de hoofdingang van het vliegveld. Eiseres stelt dat haar schade 438.690 frank beliep.

Voor deze schade houdt eiseres verweerster aansprakelijk (art. 1382 e.v. B.W.), omdat zij niet alle vereiste voorzorgen nam om de kabel op voorhand te lokaliseren en haar werken uitvoerde zonder rekening te houden met de aanwezigheid van deze kabel.

Bij dagvaarding, betekend op 14 november 1995, vordert eiseres betaling lastens verweerster van 438.690 frank, méér de vergoedende rente vanaf 7 oktober 1991, méér de gerechtelijke rente, méér de gedingskosten.

Verweerster betwist de vordering met klem. Ze stelt dat ze nodige voorzorgen had getroffen om schade te vermijden, dat peilingen onmogelijk waren gezien beton steeds mechanisch moet worden verwijderd en dat de betrokken kabel zonder enige bescherming volledig was ingemetseld. Ook stelt verweerster dat de schadebegroting éézijdig gebeurde en niet beantwoordt aan de schade die in causaal verband staat.

Gelet op alle besluiten van partijen.

Beoordeling

1. Nopens de aansprakelijkheid van verweerster

De schade werd tegensprekelijk vastgesteld op 7 oktober 1991. Reeds bij brief van 17 oktober 1991 stelde eiseres verweerster aansprakelijk voor het schadegeval en bij brief van 24 juli 1992 maakt eiseres haar schade-afre-

kening ten belope van 438.690 frank over. Het kan niet ontkend worden dat deze brieven nooit geprotesteerd werden.

Het is pas op 4 oktober 1995 dat de verzekeraar van verweerster voor het eerst meldde dat ze haar verzekerde niet aansprakelijk acht voor het schadegeval en ze steunde zich hiervoor uitsluitend op de minnelijke vaststelling, ondertekend door partijen op 7 oktober 1991.

Er wordt algemeen aanvaard dat een handelaar de plicht heeft op brieven te reageren, wanneer hij niet akkoord gaat met de inhoud ervan. Het niet reageren bij ontvangst van een brief geldt als vermoeden van aanvaarding (Fredericq, handboek, I, 252, nr 220; De Page, 534, nr 546a). Door dit langdurig stilzwijgen en gebrek aan enig protest in hoofde van verweerster als handelaar, wordt zij reeds geacht de feiten en haar aansprakelijkheid ervoor te hebben erkend.

Daarenboven moet elke aannemer die werken uitvoert in de nabijheid van ondergrondse elektrische kabels de nodige maatregelen nemen om beschadiging ervan te voorkomen. Eerstens bestaan er een aantal wettelijke voorschriften met betrekking tot openbare nutsleidingen. Elke inbreuk hierop is ipso facto een fout van de betrokken aannemer, zowel in de zin van art. 1382 e.v. B.W., als op strafrechtelijk vlak.

De aannemer moet voorafgaand aan de werken steeds de kabeleigenaar raadplegen, dus niet enkel de plannen aanvragen, maar ook in de werkelijke zin overleg plegen met de kabeleigenaar over de moeilijkheden die zich tijdens het werk kunnen voordoen (art. 260 bis § 1 ARAB, ingevoerd bij KB van 5 augustus 1974, art. 2 - zie Cass., 1

maart 1985, R.W. 1985-86, 801).

In casu heeft verweerster wel de liggingsplannen opgevraagd, doch liet zij na om met eiseres effectief overleg te plegen. Door genoemde rechtspraak wordt aangenomen dat de verplichting tot raadpleging inhoudt dat er daadwerkelijk overleg moet gepleegd worden met de kabeleigenaar, wat in huidig geval niet is gebeurd. Dit overleg drong zich des te meer op gezien verweerster kennis had van de aanwezigheid van een kopmuur, waardoor zij zich moest afvragen op welke wijze de ligging der ondergrondse kabel (ingewerkt in een betonmassa) hiervoor werd beïnvloed.

Rekening houdend met het feit dat de kabel volledig conform het liggingsplan lag, doch dat de kopmuur niet afgebeeld was op deze liggingsplannen, hetgeen duidelijk een moeilijkheid minstens een geval van twijfel betekende, had verweerster eiseres moeten raadplegen omtrent de invloed van de aanwezige kopmuur op de ligging van de ondergrondse kabel. Bij gebrek aan het nodige overleg, kan de aannemer zich niet beroepen op de onoverwinnelijke dwaling.

De aannemer moet ook, voor de uitvoering der werken, de exacte ligging van de kabels lokaliseren (art. 192.02 AREI, goedgekeurd bij KB van 10 maart 1981 - zie Cass., 26 november 1985, R.W. 1985-1986, 2304).

Door de rechtspraak wordt aanvaard dat de aannemer niet kan uitgaan van de verwachting dat de ondergrondse leiding ofwel onder, ofwel naast de muur zou lopen. Hij heeft de plicht na te gaan of de ondergrondse leiding niet ingewerkt is in een betonmassa.

Er dient een precieze lokalisatie te gebeuren, waarbij het werkelijk tracé van de kabel wordt vastgesteld. In het ge-

val van een hindernis, dient de ligging van de kabel zelfs met bijzondere aandacht te worden nagegaan.

Verweerster stelt tevergeefs dat voor de betrokken lokalisatie in elk geval de betonlaag mechanisch moest verwijderd worden, zodat de kabel hoe dan ook zou beschadigd zijn geworden. Bij onmogelijkheid tot lokalisatie, had verweerster uitdrukkelijk voorbehoud moeten formuleren bij de kabel-eigenaar alvorens de werken te vervolgen. Indien verweerster het vereiste overleg had gepleegd, had ze gebruik kunnen maken van de speciale technische apparatuur van eiseres voor kabellokalisatie, mogelijk zonder dat de betonlaag moet worden weggebroken.

In casu werd de ondergrondse kabel niet beschadigd tijdens het uitvoeren van peilingen door verweerster, doch wel tijdens de uitvoering van de eigenlijke graafwerken. Dit betekent dat, voor zover verweerster daadwerkelijk peilingen heeft uitgevoerd, deze ontoereikend waren. Een kabellokalisatie houdt voor de aannemer noodzakelijk in dat, wanneer de kabel verdwijnt in een betonmassa, hij dit vaststelt en alle nodige voorzorgen neemt om deze kabel verder te lokaliseren (cfr. Kh. Namen, 14 januari 1992, Iuvis 1993, 151).

Ook is het de aannemer verboden mechanische machines of werktuigen te gebruiken in de veiligheidsruimte die begrensd is door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerszijden van de kabel (art. 260 bis § 2 ARAB, bevestigd door art. 192.02 AREI).

"Het feit dat de ondergrondse kabel ingewerkt was in een betonmassa laat niet toe gebruik te maken van mechanische werktuigen in de veiligheidsruimte, zoals voorgeschreven door art. 260 bis § 2 ARAB". (Antwerpen, 14 januari 1992, Iuvis 1994, 271).

Naast deze wettelijke verplichtingen dient elke aannemer van bestratings- en grondwerken, steeds de algemene zorgvuldigheidsplicht in acht te nemen

en moet hij alle noodzakelijke voorzorgsmaatregelen nemen om schade te voorkomen. Elk gebrek aan voorzorg, hoe miniem ook, brengt de aansprakelijkheid van de aannemer in gedrang (zie Cass., 6 februari 1970, Pas. 1970, I, 521).

Uit dit alles dient de aansprakelijkheid van verweerster te worden weerhouden voor het betrokken schadegeval. In hoofde van eiseres kan er geen fout worden weerhouden. "Het feit dat eiseres verweerster niet informeerde van de exacte ligging van de kabel, kan in haar hoofde niet als foutief worden beschouwd, nu het precies verweerster is die eiseres daarover expliciet dient te raadplegen" (Kh. Brugge, 26 oktober 1993, Iuvis 1994, 286).

2. Nopens de schadebegroting

Zoals hierboven reeds gesteld beliepen de herstelkosten 438.690 BF. Reeds bij brief van 24 juli 1992 maakte eiseres deze schadevordering over. Deze begroting werd nooit geprotesteerd. De manifest laattijdige betwisting door de verzekeraar van verweerster bij brief van 4 oktober 1995 spreekt dan zelfs nog maar enkel omtrent de aansprakelijkheid, niet omtrent de schadebegroting. Ook hier kan reeds aanvaarding van schadebedrag worden uit afgeleid.

Het niet binnen een redelijke termijn reageren op een toegestuurd schadebestek en – a fortiori – het verzuim om tot een schadebegroting op tegenspraak over te gaan, impliceren verwerking van het recht om de gevorderde schadebedragen te betwisten. Immers door het tijdsverloop is elke zinnige discussie hieromtrent onmogelijk geworden". (Rb. Brugge, 11 oktober 1989, R.W. 1989-90, 1064).

Daarenboven dient vastgesteld te worden dat de schaderaming door eiseres kadert binnen de BVVO-CETS conventies. De rechtspraak neemt aan dat dit systeem de meest adequate waarborg biedt voor objectiviteit inzake schadebegroting en in het voordeel van de

schadeverwekker is door een kostbeperkende en tijdbesparende afhandeling (zie Rb. Dendermonde, 21 maart 1994, Iuvis, 1995, 408 e.v.; Kh. Brugge 26 oktober 1993, Iuvis 1994, 287; Kh. Brugge, Afdeling Oostende, 13 oktober 1992, Iuvis 1994, 230).

Deze BVVO-CETS conventie is ondeelbaar. "Al is een verzekeringsmaatschappij niet toegetreden tot de BVVO-CETS conventie, toch mag deze overeenkomst naar analogie worden toegepast. De ramingen van de overeenkomst BVVO-CETS zijn van forfaitaire aard en beantwoorden aan de werkelijkheid. Een niet aangesloten verzekeringsmaatschappij kan zich niet beroepen op bepaalde elementen van de conventie en andere verwerpen" (Vred. Couvin, 11 maart 1993, Iuvis 1994, 234 e.v.)

"Het staat de rechter vrij om bij de beoordeling van het schadegeval in concreto de berekeningswijze volgens de conventie als referentiepunt te nemen, waarbij het adagium 'res inter alios acta' niet wordt geschonden" (Cass., 22 april 1977, R.W. 1978-79, 655; Kh. Brussel, 7 december 1977, R.G.A.R. 1979, 10067; Vred. Brussel, 27 februari 1992, R.W. 1992-93, 163).

De schadebegroting door eiseres komt huidige zetel rechtmatig en gegrond voor.

OP DEZE GRONDEN,

DE RECHTBANK,

Beslissend op tegenspraak,

Gelet op artikel 2 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;

..."

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT VIERDE KAMER - 28 JANUARI 1997

4de Kamer

Zetelend: hb. Beerten, Voorzitter, Swartele en mevr. Pinxten

Advocaten: mrs. Knaeps & Delriche loco Byvoet

c.v. INTERELECTRA T/ n.v. ALGEMENE ONDERNEMINGEN MELOTTE

Beschadiging ondergrondse elektriciteitskabel • Waarde van de plans • Planafwijking • Lokalisatieplicht van de aannemer • Aansprakelijkheid

Bris de câble électrique souterrain • Valeur des plans • Plan non conforme à la réalité • Obligation de localisation de l'entrepreneur • Responsabilité

De aannemer die, nadat bij de liggingsplannen heeft geconsulteerd, niet overgaat tot lokalisatie van de op de plannen vermelde kabels, is volledig aansprakelijk, zelfs wanneer de plannen afwijken van de realiteit.

L'entrepreneur qui, après avoir consulté les plans, ne respecte pas la localisation des câbles mentionnés sur les plans, est totalement responsable même si les plans sont non conformes à la réalité.

“...

Geïntimeerde voerde op 11.08.1994 aan de Gerheesweg te Ham een ondergrondse boring middels een raketboring uit waarbij een ondergrondse kabel van appellante werd beschadigd.

Appellante achtte geïntimeerde aansprakelijk voor de schade en vorderde een vergoeding van 50.451 BEF.

Bij vonnis van 20 augustus 1996 van de vrederechter van het eerste kanton te Hasselt werden appellanten en geïntimeerde elk voor de helft aansprakelijk gesteld en werd geïntimeerde veroordeeld om aan appellanten een bedrag te betalen van 25.225 BEF, meer vergoedende en gerechtelijke intresten en de kosten.

Appellante kan zich niet verzoenen met de aansprakelijkheidsverdeling en tekende beroep aan teneinde enkel geïntimeerde verantwoordelijk te horen verklaren voor de feiten.

Ook ging geïntimeerde niet akkoord met de verdeling van de aansprakelijkheid: reden waarom zij bij besluiten incidenteel beroep aantekende om

haar volledig te horen ontslaan van enige verantwoordelijkheid.

Appellante is de mening toegedaan dat geïntimeerde aansprakelijk is voor het gebeuren daar deze laatste heeft nagelaten de kabels te lokaliseren zoals voorgeschreven door art. 192.02 van het K.B. van 10.03.1981 (AREI).

Geïntimeerde van haar kant stelt dat zij de liggingsplannen van de kabel heeft opgevraagd, doch deze een onjuiste ligging aanduiden waardoor de schade is kunnen ontstaan.

De eerste rechter was van oordeel dat beide partijen een fout hadden begaan, omdat appellante een onjuist liggingsplan had ter beschikking gesteld en geïntimeerde nagelaten had de kabel te lokaliseren.

Het wordt niet ontkend door appellante dat de kabel volgens het liggingsplan op 0,5 m van de basislijn van de Gerheesweg verwijderd lag terwijl dit in werkelijkheid slechts 0,2 m was.

Het wordt evenmin ontkend door geïntimeerde dat zij niets heeft ondernomen om de kabel te lokaliseren.

De liggingsplannen die appellante ter beschikking stelt hebben slechts een indicatief karakter en zijn bedoeld als hulpmiddel waarvan de aannemer zich kan bedienen bij het opsporen van de kabel.

De aannemer zou zich van zijn aansprakelijkheid kunnen ontdoen wanneer vaststaat dat de plannen in grote mate afwijken van de realiteit.

In casu bedraagt de afwijking amper 30 cm zodat geïntimeerde zich hierachter niet kan verschuilen om zijn aansprakelijkheid te ontlopen.

De bewering van geïntimeerde als zou lokalisatie niet mogelijk zijn omdat op plaatsen waar een raketboor wordt gebruikt niet mag of kan gegraven worden wordt door niets gestaafd.

Geïntimeerde dient dan ook, omdat zij nagelaten heeft de kabel ter plaatse te lokaliseren, volledig aansprakelijk te worden verklaard.

De gegrondverklaring van het beroep heeft tot gevolg dat het incidenteel beroep dient afgewezen te worden.

Geïntimeerde betwist het door appellante gevorderde bedrag.

De eerste rechter heeft op oordeelkundige gronden, die de rechtbank bijtreedt, het bedrag van 50.451 BEF weerhouden.

...

OM DEZE REDENEN:

na beraadslaging, beslist de rechtbank, zetelend in graad van beroep in zaken van de vrederechter, op tegenspraak:

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond.

Verklaart het incidenteel beroep ontvankelijk, doch ongegrond.

Hervormt het eerste vonnis.

Veroordeelt geïntimeerde om aan appellante een bedrag te betalen van 50.451 BEF, meer de vergoedende intresten sedert 11.08.1994, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep, deze in hoofde appellante in hun geheel begroot op 22.924 BEF.

...

TRIBUNAL DE COMMERCE DE CHARLEROI - 17 AVRIL 1997

3ème Chambre

Siégeant: Mme. Baix, MM. Vilain et Troch

Avocats: Mes. Goby loco Francq et Frerejean loco Delvaux

s.a. J. PIRLOT C/ s.a. ELECTRABEL

Bris de câble souterrain • Valeur des plans • Portée de l'obligation de localisation • Sondages • Obligation de résultat • Clause de réserve sur le plan

Beschadiging van ondergrondse kabel • Waarde van de plans • Draagwijdte van de lokalisatieplicht • Peilingen • Resultaatsverbintenis • Voorbehoud op plan

Un entrepreneur ne peut se retrancher derrière l'inexactitude ou l'imprécision des plans dans la mesure où il est averti que ceux-ci n'ont qu'une valeur indicative.

Compte tenu des multiples interventions successives qui peuvent être réalisées sur une même voirie par des entreprises différentes qui ne seront pas toujours attentives à remettre les câbles et autres canalisations en leur pristin état, il est impossible au distributeur de fournir des plans dont il pourrait assurer sans réserves l'exactitude.

Il convient de vérifier si le câble se trouve ou non à l'endroit précisé et, dans la négative, de poursuivre le sondage jusqu'au repérage, ou encore d'appeler en consultation le distributeur ainsi que le prévoient les directives d'interprétation des plans. L'obligation de localiser préalablement le câble par un sondage adéquat est une obligation de résultat.

Een aannemer kan zich niet verschuilen achter de onjuistheid of de onnauwkeurigheid van de medegedeelde plans in de mate waarin hij werd gewaarschuwd dat deze slechts een indicatieve waarde hadden. Rekening houdend met veelvuldige opeenvolgende interventies die in eenzelfde weg door verschillende ondernemingen kunnen worden uitgevoerd, waarbij niet telkenmale aandacht wordt besteed om kabels en andere leidingen terug in hun oorspronkelijke staat te plaatsen, is het de verdeler onmogelijk om plans over te maken waarvan hij de juistheid zonder voorbehoud kan garanderen.

Het is dan ook gepast om na te gaan of de kabel zich al dan niet op de aangeduide plaats bevinden en, indien dit niet het geval is, om de peilingen verder te zetten tot de kabels zijn opgespoord, of om de verdeler bijkomend te consulteren zoals voorzien in de interpretatierichtlijnen bij de plans. De verplichting om de kabel vooraf te lokaliseren door een adequate peiling is een resultaatsverbintenis.

...

Exposé du litige

Le 21 novembre 1991 vers 10 heures un câble haute tension appartenant à la déf-

enderesse au principal est arraché par le grappin d'une grue à l'occasion de travaux de terrassement effectués par la s.a. Pirlot, rue de Loverval à Châtelet, à la hauteur du passage à niveau SNCB, face

au n° 68.

Dans le constat contradictoire établi et signé par les préposés des parties, il est noté que le dit câble était protégé par un couvre-câble en terre cuite et se trouvait

enfoui à une profondeur de 70 centimètres.

Il est acquis que ce câble était localisé à moins d'un mètre de l'endroit renseigné sur les plans fournis par la défenderesse au principal à la s.a. Pirlot; l'expert intervenu pour la compagnie d'assurance de la demanderesse au principal, Monsieur Conrardy, le positionne à environ 50 centimètres.

Suite à l'arrachement du câble et compte tenu de la dangerosité de la situation, des travaux de réfection ont été entrepris sous la responsabilité de la s.a. Electrabel.

Durant la durée de ces travaux de réfection, le chantier de la demanderesse au principal a été totalement immobilisé et arrêté, ce qui lui a occasionné un préjudice qu'elle évalue à la somme de 48.453 francs TVA comprise.

La citation du 1er juin 1992 tend à voir condamner la s.a. Electrabel à payer à la demanderesse au principal le dit montant majoré des intérêts compensatoires à dater du 21 novembre 1991.

Par voie de conclusions, la s.a. Electrabel introduit une demande reconventionnelle par laquelle elle sollicite la condamnation de la défenderesse sur reconvention à l'indemniser de son propre dommage d'un montant de 105.491 francs.

Discussion

Rappel des principes

Attendu que la jurisprudence (Cass.26/11/85 JT 1987, p.408) a dégagé des articles 1382 du code civil, 260 bis du règlement général de la protection du travail et 192 du règlement général des installations électriques (rendu obligatoire par un arrêté royal du 10 mars 1991) les obligations qui pèsent sur l'entrepreneur à qui sont confiés des travaux à proximité d'installations destinées à la distribution d'énergie électrique:

Que l'entrepreneur a non seulement l'obligation de s'informer sur la présence éventuelle de câbles souterrains à l'endroit des travaux qu'il doit entreprendre mais encore de les localiser de manière précise avant l'exécution proprement dite du travail, (Appel Mons, 17.1.94, Iuvis 1994, p.276 - Civil Namur, 12.1.95, Iuvis 1996, p.511);

Que la localisation purement intellectu-

elle ne satisfait pas aux conditions de la loi si elle n'est pas confirmée par un sondage de repérage (Appel Liège, 1er octobre 1991, Iuvis 1992, p.15);

Que l'entrepreneur ne peut se retrancher derrière l'inexactitude ou l'imprécision des plans fournis par la société distributrice d'électricité dans la mesure où il a été averti lors de leur communication que les renseignements qui y figurent ont un caractère indicatif, (Civil Charleroi, 5 février 1991, inédit déposé par s.a. Electrabel);

Application au cas d'espèce:

Que la s.a. Pirlot ne conteste pas avoir reçu, avec les plans, les directives d'interprétation qui indiquent notamment:

- les indications des plans constituent des données devant permettre de délimiter la zone où les installations sont situées
- à proximité de certains ouvrages, tels les boîtes de jonction et les départs de cabine ou des poteaux, les câbles électriques présentent souvent des écarts importants et même des boucles qu'il a lieu de localiser préalablement par l'entrepreneur.

Que la jurisprudence a pu déterminer qu'un écart de 2 mètres par rapport aux indications du plan ne pouvait constituer une erreur invincible (Cass.22.06.70, bulletin F.P.E n°5, p.7 - Civil Malines, 11 février 1982, cahier F.P.E, 5d, p.7);

Que la s.a. Pirlot qui ne justifie pas avoir effectué des sondages a manifestement manqué à son obligation de localiser le câble litigieux avant de mettre en oeuvre l'engin mécanique destiné au creusement du sol, cette localisation ayant précisément pour objet de parer aux éventuelles erreurs contenues dans les plans; Qu'il lui appartenait dans un premier temps de vérifier si le câble était ou non positionné à l'endroit précisé sur le plan, et dans la négative, poursuivre le sondage jusqu'à son repérage, ou encore appeler en consultation la s.a. Electrabel comme les directives d'interprétation des plans le prévoient et non entreprendre le creusement du sol à l'aveuglette;

Qu'il s'ensuit de ces considérations que la responsabilité de la s.a. Pirlot est incontestablement engagée sur pied de l'article 192.02 du R.G.I.E., pour ne pas avoir préalablement déterminé par un

sondage adéquat le câble litigieux, obligation qui doit être qualifiée de résultat, dont le non respect est seul en relation causale avec l'accident litigieux,

Que l'éventuelle violation de l'article 233 du règlement général sur la protection du travail qui impose au propriétaire d'un câble d'en signaler la présence par des repères de manière visible et durable et dont aurait pu se rendre coupable la s.a. Electrabel ne pourrait être à l'origine de l'endommagement du câble, la s.a. Pirlot, routinière de ce type de travaux, ne pouvant ignorer le peu de fiabilité des plans remis par le distributeur d'électricité;

Qu'il est impossible pour la défenderesse de fournir des plans dont elle pourrait assurer sans réserve l'exactitude, compte tenu des multiples interventions successives qui peuvent être effectuées sur une même voirie ou un même trottoir par des entreprises différentes qui ne seront toujours attentives à remettre les câbles et autres canalisations en leur pristin état suivant le tracé originaire;

Que partant, la demande principale doit être déclarée non fondée et la demande reconventionnelle dont le montant n'est pas critiqué fondée;

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL DE COMMERCE,

Statuant contradictoirement;

Ecartant comme non fondées toutes conclusions autres, plus amples ou contraires,

Reçoit les demandes,

Dit la demande principale non fondée,

En déboute la demanderesse au principal, la condamne aux frais et dépens de l'instance non liquidés,

Dit la demande reconventionnelle fondée,

En conséquence, condamne la défenderesse au principal à payer à la demanderesse au principal la somme de 105.491 francs, majorée des intérêts compensatoires au taux légal depuis le 21 novembre 1991 jusqu'à parfait paiement, des frais et dépens de l'instance liquidés à la somme de 7400 francs.

..."

TRIBUNAL DE COMMERCE DE MONS - 24 AVRIL 1997

2ème Chambre

Siégeant: Mme. Grégoire, Président, M. Godart et Mme. Hubert

Avocats: Mes. Docquier loco Tachenion, Rutigliano loco Dufour, Karl loco Tassin et Servais loco Tassin

s.a. ELECTRABEL C/ s.a. SURIN En cause de s.a. SURIN C/ s.a. ROYALE BELGE

Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation • Obligation de demande des plans

Aucun travail situé dans le voisinage d'un câble souterrain ne peut être entrepris sans localisation préalable des câbles et canalisations. Le fait d'exécuter des travaux à proximité immédiate de bâtiments doit amener l'entrepreneur à se poser la question de la présence de câbles et à faire une demande de plans auprès des impétrants. Il ne peut être fait état de prétendus "usages de la profession" comme prévalant sur l'obligation de localisation imposée dans l'intérêt général des utilisateurs.

Note: Soulignons que le tribunal relève que l'expert a appliqué les critères de la convention UPEA-CETS et que, si cette expertise n'est pas en soi opposable à une partie qui n'a pas adhéré à la convention, le juge peut s'en inspirer pour considérer que le dommage a été correctement évalué.

Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht • Verplichte plaanvraag

Geen enkel werk in de nabijheid van ondergrondse kabels kan worden aangevat zonder voorafgaande lokalisatie van de kabels en leidingen. Bij werken die worden uitgevoerd in de onmiddellijke omgeving van gebouwen, dient de aannemer de aanwezigheid van kabels na te gaan en een plaanvraag te richten aan de eigenaars van de kabels. Beweerde "beroepsgebruiken" gaan niet voor op de lokalisatieplicht ingesteld in het algemeen belang van de gebruikers.

Noot: Hierbij kan worden opgemerkt dat de rechtbank de aandacht vestigt op het feit dat de expert de criteria van de BVVO-CETS conventie heeft toegepast en dat, indien een dergelijke expertise op zich niet tegenstelbaar is aan een partij die niet is toegetreden tot de conventie, de rechter zich hierdoor kan laten inspireren om te overwegen dat de schade op correcte wijze werd begroot.

"...

Attendu que la demande tend à entendre condamner la défenderesse à payer la somme de 113.114 francs modifiée en conclusions et réduite à 113.104 francs à majorer des intérêts compensatoires depuis le 14.12.1992, des intérêts judiciaires des frais et dépens de l'instance, le tout assorti de l'exécution provisoire;

Attendu que par la citation en intervention et garantie, la s.a. Surin admet une part de responsabilité dans le sinistre mais estime qu'elle doit être partagée avec la demanderesse elle-même;

Qu'à titre subsidiaire, elle sollicite la désignation d'un expert, établir la part de responsabilité de chacun et fixer l'éventuel dommage;

Attendu que la Royale Belge conteste

devoir couvrir le sinistre;

Les faits:

1. La s.a. Surin est une entreprise de terrassement, elle est mandatée par l'I.O.S. de Colfontaine pour faire un parking en grenailles devant la crèche pour enfants qu'elle gère;

2. Le 14.12.1992, au cours de l'étalement des grenailles avec une grue, un ouvrier de la défenderesse "pousse" une taque de jonction de câbles électriques ce qui provoque un arrachement des câbles, le constat indique que la taque était recouverte de terre et d'herbe (sauf erreur de lecture de ce dernier mot);

3. La s.a. Surin déclare le sinistre à sa compagnie d'assurance qui mandate un expert;

4. Le 25.02.1993, Electrabel adresse une "note de débit" pour les frais de réparation s'élevant à 143.164 francs;

L'expert mandaté fait réduire ce montant à 113.104 francs ce qu'accepte Electrabel, compte tenu de la vétusté de la boîte de jonction qui a dû être remplacée;

5. Le 10.09.1993, la Royale Belge décline son intervention en application de la clause de la police d'assurance précisant que "la réparation des dommages aux câbles et canalisations souterrains ne sera garantie que si, avant le début des travaux, le preneur d'assurance a pris connaissance des plans desdits câbles et canalisations";

Il n'est pas contesté que la s.a. Surin n'a pas demandé ces plans;

6. En octobre 1993, Electrabel adresse un rappel auquel la s.a. Surin répond que sa compagnie va indemniser;

Suite à un autre rappel, la s.a. Surin écrit en 1994: "nous le précisons immédiate-

ment, notre responsabilité n'est pas contestée," mais conteste pour la première fois le montant de la réclamation:

En droit:

Attendu que le R.G.I.E. dispose que "aucun travail de terrassement de pavage ou autre ne peut être entrepris dans le voisinage d'un câble électrique souterrain sans consultation préalable du propriétaire du sol, de l'autorité qui a la gestion de la voie publique, éventuellement empruntée et du propriétaire du câble; "La présence ou l'absence des repères prévus à l'article 188 ne dispense pas de cette consultation";

Outre cette consultation, l'exécution proprement dite d'un travail ne peut être commencée, qu'après avoir procédé à la localisation des câbles;

Attendu que les travaux commandés à la s.a. Surin devaient être exécutés à proximité immédiate de bâtiments, ce qui devait nécessairement amener l'entrepreneur à se poser la question de la présence et localisation de câbles, bien sûr en principe enfouis assez profondément mais également sur la présence de boîtes de jonction, qui face aux habitations sont enfouies moins profondément;

Attendu que le R.G.I.E. précise que tous travaux quels qu'ils soient (terrassement, pavage ou autre) ne peuvent être entrepris sans cette consultation préalable;

Attendu que même si l'on peut comprendre que vu, la faible profondeur des travaux à réaliser (pelage de la pelouse), la s.a. Surin n'ait pas en conséquence cru nécessaire de consulter les plans, il n'en reste pas moins vrai que la consultation est obligatoire quelque soit le genre de travail;

Attendu que la s.a. Surin a d'ailleurs formellement reconnu sa responsabilité sur le sinistre;

Sur le montant des réparations:

Attendu que le sinistre a été porté à la connaissance du BCE qui a mandaté un expert;

Que cet expert a ainsi agi au nom et pour compte de l'assureur, qui a bien évidemment des intérêts opposés à ceux d'Electrabel, ce qui est un élément d'appréciation important l'expert face à la victime;

Qu'en l'espèce, cette objectivité s'est

d'ailleurs manifestée concrètement par la diminution de la réclamation initiale de la demanderesse;

Attendu que, certes, cette expertise n'est pas en soit opposable à une partie qui n'a pas adhéré à la convention UPEA - BCE, qui n'est donc pas liée par le montant accepté;

Attendu que le Tribunal peut cependant s'en inspirer et considérer que compte tenu des critères pris en compte par l'expert BCE, le dommage est correctement évalué;

Attendu qu'ordonner une mesure d'expertise actuellement plus de 4 ans après le sinistre, ne présente donc que peu d'intérêt et ne ferait qu'alourdir les frais et peut être même le montant du dommage;

Attendu que le décompte des réparations établies par la demanderesse paraît adéquat, chacun des postes étant suffisamment précis et justifiés;

Que dans sa lettre du 26.04.1994 à Electrabel, la s.a. Surin annonçait d'ailleurs que si son assureur ne revenait pas sur sa position, elle prendrait immédiatement ses dispositions pour indemniser et ce sans contester le montant du dommage;

Qu'il y a donc lieu de le prendre en compte;

Attendu que la demande principale est donc fondée telle que libellée;

Sur la demande en intervention:

Attendu que la demande en intervention reconnaît ne pas avoir consulté les plans des câbles et des canalisations;

Qu'elle soutient ne pas avoir eu l'obligation de le faire s'agissant de travaux d'empierrement et non de terrassement "ce principe est unanimement reconnu par les usages de la profession";

Attendu que les "usages de la profession" ne pourraient prévaloir sur les dispositions du R.G.I.E. et R.G.T.P. même si dans un souci de rentabilité, la "profession" accepte parfois de couvrir un certain risque en ne procédant pas toujours à la localisation des câbles et canalisations imposées aussi dans l'intérêt général des utilisateurs;

Attendu qu'il a été rappelé ci-dessus que tous travaux quels qu'ils soient ne peuvent être entrepris sans localisation préalable des câbles et canalisations;

Que la demande en intervention aurait

donc dû s'y conformer;

Attendu que la police d'assurance est parfaitement claire;

Qu'elle ne couvre les dommages aux câbles souterrains que si et uniquement si l'assuré avait pris connaissance des plans et ce sans restriction aucune quant à la manière dont le sinistre s'est produit; Attendu qu'en l'espèce, il y a bien eu dommage à des câbles souterrains alors que l'assuré n'avait pas pris connaissance des plans;

Que la réparation des dommages, dans ces conditions, n'est pas garantie, la défenderesse n'ayant jamais confirmé la prise en charge du sinistre, l'accusé de réception de la déclaration d'accident étant faite "sous les réserves d'usages";

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL,

Statuant contradictoirement,

Sur la demande principale:

La dit recevable et fondée dans la mesure suivante;

Condamne la partie défenderesse à payer à la partie demanderesse la somme de cent treize mille cent quatre francs majorée des intérêts compensatoires depuis le 14.12.1992;

La condamne en outre aux intérêts judiciaires et aux frais et dépens de l'instance liquidés par cette dernière en ses conclusions à la somme de dix-neuf mille quatre cent vingt-six francs en ce compris l'indemnité de procédure de 12.000 francs;

Sur la demande en intervention et garantie:

La dit recevable mais non fondée;

En déboute la partie demanderesse en lui délaissant ses propres dépens;

La condamne à payer à la partie défenderesse les frais et les dépens liquidés par cette dernière en ses conclusions à l'indemnité de procédure de onze mille sept cents francs;

Ordonne l'exécution provisoire du présent jugement nonobstant tout recours et sans caution;

..."

RECHTBANK EERSTE AANLEG TE TURNHOUT – 3 MAART 1997

1ste Kamer

Zetelend: bb.. Vangenechten, Voorzitter. Raeymaekers en Caers
Advocaten: mrs. Bollen loco Jegers en Lommelen loco De Cannière

c.v. IVEKA T/ n.v. AQUAVIA

Beschadiging van ondergrondse elektrische kabels • Planaanvraag • Planafwijking • Waarde van de plans • Lokalisatieplicht • Raadplegingsplicht • Geen onoverwinnelijke dwaling

Bris de câbles électriques souterrains • Demande des plans • Plan non conforme à la réalité • Valeur des plans • Obligation de localisation • Obligation de consultation • Absence d'erreur invincible

De liggingplans door de eigenaar verstrekt, hebben slechts een indicatieve waarde. Overeenkomstig art. 260 bis ARAB en art. 192.02 AREI en het K.B. van 10.03.81 is de aannemer verplicht tot lokalisatie van de kabels. Indien de aannemer niet voldoet aan deze verplichting kan hij zich niet beroepen op onoverwinnelijke dwaling, zelfs al is de afwijking 1,60 m uit het tracé van het plan. Het is de plicht van de aannemer het ontbreken van de hoogspanningskabel vast te stellen, daarop betzij bijkomende peilingen uit te voeren, hetzij minstens de elektriciteitsmaatschappij om bijkomende inlichtingen te verzoeken vooraleer met een mechanisch werktuig de werken aan te vatten.

Les plans de situation fournis par le propriétaire ont une valeur purement indicative. L'art. 260 bis du RGPT et l'article 192.02 du RGIE imposent à l'entrepreneur l'obligation de localiser les câbles. Au cas où l'entrepreneur ne satisfait pas à cette obligation, il ne peut invoquer l'erreur invincible, même s'il existait un écart de 1,60 m entre le plan et la réalité. L'entrepreneur a l'obligation de constater l'absence de câble à haute tension, soit en exécutant des sondages complémentaires, soit au moins en demandant des renseignements complémentaires auprès de la société d'électricité avant d'entreprendre des travaux avec un engin mécanique.

"...

Appellante vordert vanwege geïntimeerde een vergoeding van 60.748 F in hoofdsom wegens beschadiging van een ondergrondse hoogspanningskabel te Westerlo, Tongerlodorp-Geelsestraat op 21.01.1993.

De eerste rechter was van oordeel dat de aannemer zich op de bewuste plaats niet diende te verwachten aan een kabel en verklaarde de vordering ongegrond.

Zoals reeds door de eerste rechter gesteld staan volgende feiten vast:

Op 21.01.1993 beschadigde een werknemer van geïntimeerde bij een boring onder de Geelsestraat een ondergrondse hoogspanningskabel en een seinkabel eigendom van appellante. Geïntimeerde had de liggingplans per brief dd. 28.09.1992 aangevraagd en ontvangen per zending van

08.10.1992.

Uit het verslag van Ir. Appeltans, als deskundige aangeduid door de beroepsvereniging der verzekeringsondernemingen, blijkt dat de werkelijke ligging van de kabels minstens 1,60 meter afweek van deze aangeduid op het plan.

Volgens het plan lagen zij onder het voetpad, in plaats van onder de rijbaan zoals in werkelijkheid.

Geïntimeerde diende een boring uit te voeren onder de aanzet van de Geelsestraat en had langs beide kanten in het voetpad manueel een boorput uitgegraven.

Geïntimeerde werpt op dat haar niet kan verweten worden gezien zij tijdig het liggingplan van de kabels had aangevraagd, handboringen had verricht onder het voetpad en daaruit mocht besluiten dat alle kabels gevonden waren.

De liggingplans, welke door de eigenaar van de kabels worden verstrekt hebben een indicatieve waarde: zij duiden veeleer op het bestaan van kabels dan op een juiste ligging; zij dienen immers in de eerste plaats voor de nutsmaatschappij zelf en worden slechts als hulpmiddel ter beschikking gesteld van de aannemer, die gelast is met graafwerken ter plaatse.

Bovendien was geïntimeerde per brief dd. 08.10.1992 hierop uitdrukkelijk gewezen.

Ten onrechte meent geïntimeerde dat door deze brief haar op eenzijdige wijze een zwaardere verantwoordelijkheid dan de quasi-delictuele zou worden opgelegd.

Het betreft hier slechts een voorbehoud omtrent de draagwijdte en de waarde van de plans, die aan de aannemer worden ter hand gesteld.

Aan geïntimeerde, als specialist terzake, is of dient het minstens bekend te zijn dat de werkelijke ligging van ondergrondse kabels afwijkt van deze aangeduid op het plan: de bovengrondse configuratie of zelfs de ondergrondse loop van de leidingen kan verplaatst zijn zonder dat de maatschappij hiervan op de hoogte is gesteld.

Bij de manuele peilingen had geïntimeerde in casu dienen op te merken dat in het bijzonder de hoogspanningsleiding niet gevonden was en mocht zij er niet zonder meer van uitgaan dat alle kabels wel zouden zijn blootgelegd.

Het behoorde haar dan ook het ontbreken van de hoogspanningskabel vast te stellen, daarop hetzij bijkomende peilingen uit te voeren, hetzij minstens de elektriciteitsmaatschappij om bijkomende inlichtingen verzoeken vooraleer met mechanische graafwerken te beginnen.

Cfr. Antwerpen 18.10.1993, Iuvis 1994, 272.

Cfr. Rb. Leuven 14.05.1993, Iuvis 1994, 284.

Cfr. Kh. Brugge, 26.10.1993, Iuvis 1994, 286.

Cfr. Kh. Namen 20.12.1993, Iuvis 1994, 290.

Cfr. Rb. Charleroi 05.02.1991, Iuvis 1993, 158.

Cfr. Kh. Nijvel 15.10.1992, Iuvis 1993, 152.

Overeenkomstig artikel 260 bis ARAB en het KB van 10.03.1981 ter invoering van het algemeen reglement op de

elektrische installaties is de aannemer verplicht tot sondering van de kabels over te gaan, wanneer hij vaststelt dat de plannen niet overeenstemmen met de werkelijkheid.

Cfr. Cass. 26.11.1985, RW 1985-86, k. 2304.

Een afwijking van 1,60 meter uit het tracé van het plan is onvoldoende om te stellen dat de aannemer zich niet meer aan de aanwezigheid van een hoogspanningskabel moest verwachten, nu hij had dienen vast te stellen bij een zorgvuldige lokalisatie dat de bewuste kabel niet in het voetpad was teruggevonden.

Geïntimeerde kan zich derhalve niet beroepen op onoverwinnelijke dwaling in haren hoofde noch op het bestaan van een niet-voorzienbare hindernis.

Anderzijds wordt geen fout in hoofde van appellante bewezen in oorzakelijk verband met het schadegeval;

van de elektriciteitsmaatschappij kan niet verwacht worden dat zij plans dient ter beschikking te stellen, die een exacte aanduiding geven van de ligging van de kabels, omdat de ligging van deze kabels door externe factoren, niet bekend aan de elektriciteitsmaatschappij kunnen wijzigen.

Bovendien had zij in casu uitdrukkelijk gewaarschuwd voor mogelijke afwijkingen opzichts het plan, waarbij zij zich tevens ter beschikking hield voor bijkomende inlichtingen.

Het bijkomend plaatsen van merktekens kan daarbij bezwaarlijk als verplichting worden opgelegd, nu opga-

ve was gedaan van de kabels, welke ter plaatse voorkwamen, én de aannemer bij eventuele moeilijkheden op de diensten van de elektriciteitsmaatschappij konden beroep doen.

De rechtbank acht het bewezen dat geïntimeerde door de manuele peilingen te beperken tot het voetpad en de mechanische graafwerken te starten niettegenstaande de hoogspanningskabel, waarvan zij het bestaan kende, nog niet ontdekt was, onzorgvuldig gehandeld heeft, in strijd met hetgeen mag worden verwacht van een normaal voorzichtig aannemer, gespecialiseerd in de uitvoering van grondwerken.

Omtrent de schade en het oorzakelijk verband wordt tussen partijen geen betwisting gevoerd.

Het eerst vonnis wordt hervormd.

OM DEZE REDENEN,

Gezien de artikelen 2, 34, 36, 37 en 42 van de wet van 15 juni 1935

DE RECHTBANK, vonnissende op tegenspraak en in hoger beroep:

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond.

Hervormt het eerste vonnis, behoudens wat de beslissing omtrent de ontvankelijkheid betreft en opnieuw rechtdoende voor het overige:

Verklaart de vordering gegrond.

..."

TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE BRUXELLES - 4 FEVRIER 1997

6ème Chambre

Siégeant: M. Eloy

Avocats: Mes Van Hoorick loco Dath et Van Gbeluwe loco De Brakeleer

s.a. SIBELGAZ C/ s.a. AXA BELGIUM

**Convention UPEA-CETS • Applicabilité
aux non-adhérents**

**Overeenkomst BVVO-CETS •
Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen**

Une jurisprudence et une doctrine quasi unanimes confirment que c'est à juste titre que le distributeur a établi les factures de réparation de ses installations sur base des critères établis par la convention UPEA-CETS, laquelle s'applique également aux non-adhérents.

On ne voit pas dès lors pourquoi la compagnie d'assurance, isolée dans sa contestation persiste dans sa position - par ailleurs très peu motivée par son expert - alors que des critères extrêmement stricts ont été équitablement établis par la convention.

Remarque: la présente décision est frappée d'appel.

Een quasi unanieme rechtspraak en rechtsleer bevestigen dat de verdeler zijn facturen voor herstel van zijn installaties terecht heeft gebaseerd op de door de overeenkomst BVVO-CETS vastgestelde criteria, die eveneens van toepassing zijn ten overstaan van niet-aangeslotenen.

Bijgevolg kan niet worden ingezien waarom de verzekeringsmaatschappij, die met deze betwisting geïsoleerd staat, bij haar -overigens door haar expert nauwelijks gemotiveerd- standpunt blijft, terwijl de extreem strikte criteria door de overeenkomst op een rechtvaardige wijze werden vastgelegd.

Opmerking: tegen de huidige beslissing werd beroep aangetekend.

"...

En cette cause, tenue en délibéré le tribunal prononce le jugement suivant:
Vu les pièces de la procédure et notamment:

- la citation signifiée le 5 mars 1993 par exploit de l'huissier de justice Vloeberghs de résidence à Uccle;

- les conclusions des parties;

Entendu les avocats des parties en leurs dires et moyens à l'audience publique du 13 janvier 1997;

Attendu que le Tribunal tient ici pour entièrement reproduits la demande de la partie demanderesse, l'exposé des faits, les thèses et arguments tels que développés par les parties en leurs conclusions respectives des

- 21.10.1993 (dem.)

- 21.10.1993 (déf.)

Discussion

Attendu qu'il ressort des éléments du dossier et des thèses développées par les parties que l'on ne peut que constater:

- qu'une jurisprudence quasi unanime ainsi que l'ensemble de la doctrine, telles que justement citées par la demanderesse en ses conclusions déposées le 21 octobre 1993 confirment on ne peut plus clairement et pour les motifs auxquels le Tribunal de céans se rallie entièrement, que c'est de toute évidence et à juste titre que la demanderesse a établi les factures de réparation de ses installations et le montant de celles-ci sur base des critères établis par la convention "C.E.T." conclue au sens de l'Union Professionnelle des Entreprises d'Assurances et que ladite convention s'applique également aux non-adhérents à celle-ci;

- que l'on ne voit dès lors pas très bien pourquoi la défenderesse, compagnie d'assurance manifestement isolée dans sa contestation continue à vouloir persister dans sa position par ailleurs très peu motivée par son expert alors que des critères extrêmement stricts ont été très justement

établis par la convention "C.E.T." et ce au sein même de l'Union Professionnelle des Entreprises d'Assurances;

- que la demande apparaît ainsi fondée;

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL,

Statuant contradictoirement;

Déclare la demande recevable et fondée;

Condamne la défenderesse à payer à la demanderesse la somme de 73.215 francs à majorer des intérêts compensatoires à dater du 1er avril 1991, des intérêts judiciaires et des dépens liquidés à la somme de 12.303 francs pour la demanderesse et à la somme de 6.150 francs pour elle-même.

..."

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE KORTRIJK - 19 SEPTEMBER 1997

Iste Kamer

*Zetelend: bh. Vancraeyveldt, voorzitter, Devriendt en Casier
Advocaten: mrs. Segers, Van Dorpe, Cornelis loco Van Eeckhoudt*

c.v. W.V.E.M. T/ BELGACOM T/ b.v.b.a. VAHORA

**Beschadiging van gasleiding • Bewijs •
Vermoedens • Art. 1353 B.W. •
Vaststelling van de schade**

De fout van de aannemer kan weerhouden worden op grond van vermoedens voor zover deze overeenkomstig het gemeen recht, gewichtig, bepaald en met elkaar overeenstemmend zijn. Het bewijs dient geleverd van het oorzakelijk verband tussen de tekortkomingen van de aannemer en de schade. Het ontbreken van gegevens over de concrete aard van de schade en hoe deze is ontstaan, laat niet toe de aansprakelijkheid van de aannemer te weerhouden.

**Bris de canalisation de gaz • Preuve •
Présomptions • Art. 1353 C.C. •
Constatation du dommage**

La faute de l'entrepreneur peut être retenue sur base de présomptions pour autant que celles-ci soient conformément au droit commun, graves, précises et concordantes. Il y a lieu de fournir la preuve du lien de causalité entre les défaillances de l'entrepreneur et le dommage. Le manque de données relatives à la nature concrète du dommage ainsi qu'à l'origine de celui-ci, ne permet pas de retenir la responsabilité de l'entrepreneur.

“ ...

Retroacten.

De oorspronkelijke vordering van eiseres strookte er toe solidaire veroordeling van verweerders te horen bekomen tot een bedrag van 59.759 frank meer vergoedende rente vanaf 18.12.1991 en de gerechtelijke rente, dit uit hoofde van een beschadiging van de gasleiding, eigendom van eiseres.

Voor de uiteenzetting van de feiten wordt verwezen naar het bestreden vonnis, de stukken en de conclusies van partijen.

Eiseres stelt dat op 18 december 1991 te Harelbeke aan het kruispunt Gentstraat - P. De Coninckstraat een lek werd vastgesteld in de gasleiding. De bescherming van de kabel zou gepereoreerd zijn door corrosie en de leiding werd beschadigd.

Deze leiding zou beschadigd zijn geworden bij de aanleg van een telefoonkabel in en rond voormelde plaats dit in het jaar 1986, weze meer dan 5 jaar vóór het lek ontstond.

De opdrachtgeefster was de vroegere

R.T.T. - thans opgevolgd door Belgacom - en de aannemer die de werken uitvoerde was tweede verweester, de bvba Vahora.

De vordering die uiteindelijk gesteund is op art. 1382 B.W. wordt door beide verweerders betwist, doch Belgacom heeft bij conclusie dd. 7 juni 1993 een eis in vrijwaring gesteld, dit bij tussenvordering tegen de bvba Vahora.

Vonnis a quo:

De hoofdvordering werd ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De tussenvordering in vrijwaring vanwege Belgacom tegen de bvba Vahora werd zonder voorwerp verklaard.

Beoordeling:

Eiseres weerhoudt een dubbele fout:

a) overtreding van het K.B. van 28.06.1971 welke bepaalde verplichtingen oplegt aan aannemers die werken uitvoeren in nabijheid van gasleidingen wat tevens een fout op art. 1382 B.W. impliceert. De uitvoering van werken zou nl. begonnen zijn zonder voorafgaandelijke raadpleging en voorafgaandelijke lokalisatie.

b) tekortkoming aan de algemene zorgvuldigheidsplicht.

Eiseres weerhoudt volgende gewichtige, bepaald en met elkaar overeenstemmende vermoedens om te stellen dat verweerders aansprakelijk zijn voor de schade:

- de gasleiding welke werd beschadigd ligt er sinds 1970; tot op het ogenblik van het vaststellen van het schadegeval (1991) was er nooit enig probleem geweest;

- de schade situeert zich enkel aan de kant van de bescherming van de gasleiding waarlangs een telefoonkabel is geplaatst; de telefoonleiding ligt op dezelfde diepte als de gasleiding nl. 0,8 m.

- op andere plaatsen is geen schade vast te stellen:

indien de corrosie zich enkel uit op de plaats van de beschadiging, spreekt het vanzelf dat de ouderdom van de volledige leiding en/of andere externe elementen niet relevant zijn met de schade en de rechtstreeks daaruit voortspruitende schadelijke gevolgen.

De beschadiging van de bescherming van de gasleiding door perforatie is dan ook de exacte en enige

- oorzaak van de latere corrosie.
- de aannemer (de bvba Vahora) heeft nooit gereageerd op de ingebrekestellingen welke door eiseres in hoger beroep werden verstuurd, wat een impliciete erkenning van verantwoordelijkheid met zich meebrengt.
- geen enkel bewijs ligt voor dat een andere aannemer werken op de plaats van het schadegeval heeft uitgevoerd."

Het grote deel van de rechtspraak heeft inderdaad telkens de fout van de aannemer weerhouden op grond van vermoedens voor zover wel te verstaan deze vermoedens overeenkomstig het gemeen recht, gewichtig bepaald en met elkaar overeenstemmend zijn. Dit laatste uitmaken behoort evenwel aan de uitsluitende soevereine beoordeling van de feitenrechter toe. De vaststellingen van de verbalisanten alsook alle elementen die van aard zijn de identiteit van de schadeverwekker te achterhalen en die de aansprakelijkheid kunnen bepalen, zullen hierbij niet zelden van groot belang zijn.

Tevens dient rekening gehouden met het feit dat eiseres haar schade dient te bewijzen en het schadefeit op zichzelf

niet toelaat zo maar te concluderen tot een fout in hoofde van verweerders.

Ondanks de titulatuur van het document "tegensprekelijke vaststelling der schade" heeft eiseres de schade geenszins tegensprekelijk laten vaststellen, wat allerlei speculaties had kunnen doen vermijden.

Terzake werd op het formulier genoteerd: "perforatie (hoofdleiding) door corrosie".

De vage aanduiding bovendien van de politieagent Catteeuw dat het lek zich situeert in de metalen buis aan de kant van een oranje buis en welke niet spreekt van een perforatie, leert ons evenmin iets bij over de zeer concrete aard der schade en hoe deze is ontstaan. Het leggen van een telefoonkabel, die dan nog op de juiste hoogte nl. 0,8 m gelegd werd, bewijst op zichzelf niet dat daarbij een onvoorzichtigheid werd begaan, oorzaak van de schade. Het enige wat de vaststelling leert is dat er een perforatie door corrosie is ontstaan. Nergens wordt aangetoond of met mechanische of pneumatische middelen de buis doorboord of geperforeerd werd.

Het betreft reeds een oude gasleiding,

nl. van 1970, terwijl de werken reeds 5 jaar oud zijn, zodat de eerste rechter terecht oordeelde dat andere oorzaken aan de oorzaak van de schade kunnen liggen (o.a. ouderdom leiding, gebrek aan de zaak, tekortkoming andere weg-aannemers, grondverzakkingen, zwaar verkeer in de Gentstraat). De rechtbank neemt de motiveringen van de eerste rechter volledig tot de hare.

In de gegeven omstandigheden wordt geen bewijs geleverd van het oorzaaklijk verband tussen de mogelijke tekortkomingen van de bvba Vahora en de schade zoals deze zich in concreto voerde.

Het hoger beroep is ongegrond.

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK,

Wijzende op tegenspraak.

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en ongegrond.

Bevestigt integraal het bestreden vonnis.

..."

TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE CHARLEROI (APPEL) - 8 OCTOBRE 1997

3ème Chambre

Siègeant: Mmes. Philippart, Ligot et M. Dellis

Avocats: Mes. Dessales et Frèrejean loco Delvaux

s.a. ENTREPRISES SOMALOC C/ s.a. ELECTRABEL

Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation • Valeur des plans • Absence d'erreur invincible

Lorsqu'un travail est entrepris dans le voisinage d'un câble électrique souterrain, il s'impose au préalable d'une part, de consulter le propriétaire du câble et d'autre part, de le localiser. Les plans n'ont en effet qu'une valeur indicative. L'entrepreneur ne peut se baser sur une localisation supposée d'autant plus que la situation particulière des lieux doit l'inciter à un surcroît de prudence. L'erreur invincible ne peut être invoquée.

Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht • Waarde van de plans • Geen onoverwinnelijke dwaling

Wanneer een werk wordt uitgevoerd in de nabijheid van een ondergrondse elektrische kabel, is het noodzakelijk om enerzijds vooraf de eigenaar van de kabel te raadplegen en anderzijds de betrokken kabel te lokaliseren. De plans hebben immers slechts een indicatieve waarde. De aannemer kan zich niet vergenoegen met een veronderstelde lokalisatie, zeker niet wanneer de bijzondere situatie ter plaatse hem zou moeten aansporen tot een verhoogde waakzaamheid. Onoverwinnelijke dwaling kan daarbij niet worden ingeroepen.

Vu le jugement prononcé contradictoirement le 17 septembre 1996 par cette chambre du Tribunal autrement composée et les actes de la procédure antérieure y visés;

Vu le dossier de l'appelante, celui de la partie intimée, déposés à l'audience du 14 mai 1997 et le dossier complémentaire de l'intimée déposé à l'audience du 25 juin 1997;

Entendu les plaidoiries des conseils des parties à l'audience du 14 mai 1997, audience à laquelle les débats ont été repris ab initio vu l'impossibilité de reconstituer le siège ayant connu de la cause précédemment;

Attendu que les débats ont été déclarés clos et la cause prise en délibéré à l'audience du 25 juin 1997;

Attendu que les éléments de fait auxquels il convient d'avoir égard sont les suivants:

- l'appelante était chargée de travaux d'égouttage essentiellement situés rue d'Aiseaux à Châtelet;
- les dossiers des parties révèlent que ces travaux concernèrent des rues avoisinantes pour lesquelles l'appelante sollicita également de l'intimée la communication des plans sur lesquels figuraient ses installations souterraines;
- à l'endroit du sinistre, situé à l'angle de la rue de Fleurus et de la rue de la Limite, l'appelante devait procéder au dégagement d'une chambre de visite;
- au vu des photos produites par l'appelante (pièce 1 de son dossier), cette chambre de visite se trouvait dans le prolongement de travaux effectués dans la rue de Fleurus;
- au moment des faits, l'appelante était en possession d'un plan (pièce 3 de son dossier) qui indiquait la présence de câbles dans la rue de la Limite

au sortir de laquelle le tracé des câbles opérait un virage vers la gauche dans la rue du Campinaire, située dans le prolongement de la rue de Fleurus;

- les travaux d'excavation devaient être effectués au débouché de la rue de la Limite, dans l'axe des câbles que l'appelante n'a pas cru devoir localiser au motif qu'elle estimait travailler à une distance suffisante de leur courbure renseignée par le plan;
- le 8 septembre 1992, en dégagant la chambre de visite, le conducteur d'un engin de chantier a endommagé un câble électrique enfoui à un mètre de profondeur alors qu'il se trouvait selon l'appelante à une distance d'1 mètre 50 à 2 mètres de la position supposée des câbles; cette localisation n'a pas été vérifiée; l'appelante croit pouvoir effectuer ses mesures à partir de l'alignement des façades de la rue de Fleurus mais cette "Ligne de base" n'est pas fiable dans la mesure où le faisceau des câbles figurant sur le plan va légèrement au-delà;

Attendu que dans le cas d'espèce les obligations de l'appelante doivent notamment s'apprécier au regard des dispositions de l'article 192 du Règlement général sur les installations électriques rendu obligatoire par l'arrêté royal du 10 mars 1991;

Que cet article prévoit notamment que lorsqu'un travail est entrepris "dans le voisinage d'un câble électrique souterrain", il s'impose au préalable d'une part de consulter le propriétaire du câble et d'autre part de le localiser;

Attendu que l'appelante fait valoir qu'elle a rempli la première de ces obligations tandis qu'elle n'avait pas à satisfaire à la seconde car la tranchée qu'elle devait creuser était située à 1 mètre 50 d'écart des câbles tels que situés sur le plan;

Attendu que le raisonnement de l'appelante ne peut être suivi;

Que la distance d'1 mètre 50, d'ailleurs aléatoire puisqu'elle procède d'un calcul hasardeux, dont l'appelante se prévaut est insuffisante pour considérer qu'elle n'était pas amenée à travailler dans le voisinage des câbles débouchant de la rue de la Limite;

Qu'en outre la situation particulière des lieux - la tranchée était située dans l'axe du faisceau de câbles débouchant de la rue de la Limite - devait inciter l'appelante à faire montre d'un surcroît de prudence;

Qu'elle ne peut dès lors invoquer une erreur invincible l'exonérant de sa responsabilité;

Attendu que dans ces conditions c'est à juste titre que le premier Juge a fait droit à la demande originaire dont le montant n'est pas contesté;

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL,

Statuant contradictoirement en degré d'appel,

Ecartant comme non pertinents tous autres moyens ou défenses plus amples ou contraires formulés en conclusions:

Dit l'appel interjeté par la s.a. Entreprises Somaloc non fondé;

En conséquence:

Confirme le jugement entrepris en toutes ses dispositions:

Condamne l'appelante aux frais exposés par la partie intimée en la présente instance liquidés par le Tribunal à la somme de 6.150 francs et lui délaisse ses propres dépens en la même instance, non liquidés à défaut d'état.

..."

TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE TOURNAI
(JUGEANT CORRECTIONNELLEMENT EN APPEL) - 24 OCTOBRE 1997

8ème Chambre

Siégeant: M. Bianco, président ff. Mmes Hanssens, Jacmin et M. Bron

Avocats: Mes Mercier, Pannier et Ninove loco Claeys

D. BONDROIT - s.a. AXA BELGIUM C/ s.a. ELECTRABEL

**Domage aux installations électriques •
Indemnisation • Taux horaire • Vétusté •
Frais d'assistance • Convention UPEA-
CETS • Applicabilité aux non-adhérents**

**Schade aan elektrische installaties •
Schadevergoeding • Uurloon • Vetusteit •
Bijstandskosten • Overeenkomst BVVO-
CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aan-
geslotenen**

Les principes de la convention UPEA-CETS constituent une référence sérieuse et reproduisent les usages couramment admis et appliqués pour l'indemnisation d'un sinistre. Ces dispositions trouvent à s'appliquer à un non-adhérent à la convention en tant que base d'appréciation qui conduit à une estimation correcte de l'évaluation du dommage: les taux horaires prévus par la convention reflètent la réalité du coût salarial du secteur et tiennent compte de la spécialisation du personnel. Il n'y a pas lieu de porter en compte un coefficient de vétusté dès l'instant où les nouveaux poteaux de remplacement n'apportent pas une plus value au réseau. Une majorité de 15% à titre de frais d'assistance représente un élément réel du dommage et constitue un élément de référence sérieux qui peut être appliqué par analogie.

De principes van de BVVO-CETS overeenkomst vormen een ernstige referentie en geven de gebruiken weer die gewoonlijk worden toegelaten en aangewend voor de vergoeding van een schadegeval. Deze beschikkingen worden ook toegepast ten overstaan van een niet-aangeslotene als waarderingsgrondslag die leidt tot een correcte raming ter evaluatie van de schade: de door de overeenkomst voorziene uurlonen geven de reële loonkost weer van de sector en houden rekening met de specialisatie van het personeel. Er kan geen rekening worden gehouden met een vetusteitcoëfficiënt wanneer de nieuwe palen die ter vervanging worden aangewend geen meerwaarde opleveren voor het net. Een verhoging van 15% voor bijstandskosten vertegenwoordigt een reëel element van de schade en vormt een ernstig referentie-element dat naar analogie kan worden toegepast.

"...

Vu en copie conforme, le jugement rendu contradictoirement le 6 novembre 1996 par la Première Chambre pénale du Tribunal de Police de Tournai, dont la copie annexée au présent jugement en fait partie intégrante;

Vu l'appel interjeté au greffe de cette juridiction le 21 novembre 1996 par Maître Moulart loco Maître Pannier, tous deux avocats au barreau de Tournai, mandataires de la s.a. AXA Belgium contre toutes les dispositions civiles dudit jugement;

Vu la comparution personnelle des parties à l'audience du 18 avril 1997 et

à celle du 12 septembre 1997 et vu le procès-verbal de cette dernière audience;

Vu les conclusions déposées par Maître Pannier pour la s.a. AXA Belgium à l'audience du 12 septembre 1997 et son dossier de pièces déjà versé aux débats devant le premier juge;

Vu les conclusions déposées à l'audience du 12 septembre 1997 par Maître Ninove ainsi que son dossier de pièces;

Attendu que l'appel, régulier en la forme, interjeté dans le délai légal, est recevable;

Attendu qu'à défaut d'appel du prévenu et du Ministère Public, les dispositions pénales du jugement querellé

sont devenues définitives;

Attendu que l'appelante fait grief au premier juge de l'avoir condamnée à indemniser la partie civile Electrabel pour le complément du dommage que celle-ci réclamait au-delà des sommes offertes par l'assureur AXA Belgium pour règlement de tous comptes, soit soixante-cinq mille cent vingt et un francs, ce montant étant censé couvrir, d'après l'assureur, le dommage subi par la partie civile pour les réparations que celle-ci dut faire à ses installations aériennes en basse tension et à son réseau de télédistribution, ensuite d'un accident de roulage survenu le 24 juin 1995 à Willaupuis, sinistre provoqué par la faute de Dimitri Bondroit, assu-

ré en R.C. auprès l'appelante;

Attendu que le premier juge a accordé à la partie civile, actuellement intimée, un montant supplémentaire de seize mille sept cent dix francs, correspondant à divers postes des notes de débit qu'elle avait émises mais qui avaient été rejetés par l'appelante, qui constitue à prétendre:

- que le coût salarial est surfait, en ce sens qu'il a été facturé à mille sept cent septante-cinq francs l'heure alors qu'il ne pouvait pas en principe dépasser le chiffre de mille trois cent quatre-vingt-cinq francs l'heure, conseillé par le Ministère des Affaires Economiques, pour la facturation des salaires en régie, à partir du 1 février 1994;
- qu'il fallait déduire un coefficient de vétusté de trois pour cent l'an, soit en l'espèce dix-huit pour cent, pour du matériel vieux de six années;
- qu'il ne fallait pas mettre à sa charge les frais d'assistance représentant quinze pour cent du montant facturé pour les matériaux, le transport et la main d'oeuvre, étant donné qu'en toute hypothèse, ces frais auraient dû être supportés par l'intimée, qu'il y ait accident ou non; qu'il y a là rupture du lien de causalité;

Attendu que le premier juge a estimé que les facturations émises par la partie civile avaient été établies conformément à la convention dite "UPEA-CETS", laquelle fixe des méthodes précises de calcul de dommages infligés en cas d'accident au réseau de distribution d'énergie électrique et de télé-distribution exploités par les producteurs d'électricité sur le territoire belge; que ce système d'évaluation a recueilli l'approbation d'une très grande majorité d'assureurs R.C. qui a donc souscrit aux termes de cette convention; qu'en l'espèce, le premier juge a estimé n'avoir aucune raison sérieuse de se départir des éléments de la facturation faite par la partie préjudiciée;

Attendu tout d'abord que c'est à bon droit que l'appelante relève que la convention dite "UPEA-CETS" ne lui est pas opposable, puisqu'elle n'y est pas partie adhérente; que cette convention ne peut en aucun cas être considérée comme étant une règle obligatoire en

droit;

Attendu que le Tribunal est ainsi tenu d'examiner si l'évaluation du dommage telle qu'elle résulte de l'application faite de ladite convention par la partie civile sinistrée a ou non valeur probante et si elle correspond à une estimation correcte;

Attendu que l'appelante se fonde sur un procès-verbal d'évaluation de dommages, dressé unilatéralement par un expert commis Van Hentenrijck, lequel conclut à une différence de valeur de cinq mille huit cent soixante-deux francs hors majoration de quinze pour cent pour les dégâts au réseau aérien et à aucune différence de valeur (hors majoration de 15%) pour les dégâts au réseau de télé-distribution;

Attendu qu'il serait déraisonnable, vu la modicité des intérêts en jeu, de recourir à une mesure d'expertise; que le Tribunal devra ainsi apprécier au seul vu des pièces auxquelles il peut avoir égard si le coût salarial horaire facturé par la partie civile n'est pas excessif en soi ou s'il doit au contraire être ramené de la somme de vingt mille deux cent quarante francs pour onze heures et demi de travail (mille sept cent soixante francs/heure), à celle de quinze mille neuf cent vingt-huit (mille trois cent quatre-vingt-cinq francs/heure), proposée par l'expert privé Van Hentenrijck;

Attendu qu'il apparaît d'emblée que l'expert privé commis par l'appelante se contredit dans la ventilation qu'il opère pour la détermination du coût salarial, entre la main d'oeuvre liée à la première intervention (d'urgence), d'une part, et entre celle liée à la réparation définitive d'autre part; qu'il admet en effet le chiffre de base (mille sept cent soixante francs l'heure) multiplié par cent cinquante pour cent et ainsi porté à deux mille six cent quarante francs l'heure pour les quatre heures de travail consacrées à la réparation urgente en manière telle qu'il accepte d'indemniser dix mille cinq cent soixante francs réclamés par la partie civile, tandis qu'il refuse de prendre en compte la même base, ramenée à cent pour cent (soit mille sept cent soixante francs l'heure) pour les onze heures trente dites "ordinaires" de

la réparation définitive; que l'expert privé ne s'explique pas sur cette différence qu'il crée ainsi artificiellement alors que le coût horaire de base est uniforme, et n'est simplement majoré de cent cinquante pour cent qu'en cas de première intervention d'urgence, de nuit ou de week-end (ce qu'il approuve !);

Attendu donc qu'en principe, il n'y a pas lieu de s'écarter du coût salarial porté en compte par la partie civile; que l'appelante demeure totalement en défaut de produire des chiffres de comparaison avec d'autres entreprises indépendantes, similaires tant par leur objet social que par les énormes moyens humains et techniques totalement spécifiques qu'il faut pouvoir mettre en oeuvre à tout moment, vingt-quatre heures sur vingt-quatre, pour assurer la continuité du service; qu'elle n'invoque à l'appui de ses contestations qu'une circulaire ministérielle sur la facturation des salaires en régie à partir du 1 février 1994, laquelle ne fait que conseiller un taux salarial horaire pour telle ou telle qualification particulière; qu'outre le fait que cette circulaire n'engendre aucun effet obligatoire envers la partie civile, elle demeure étrangère à l'application des conventions sectorielles telles les conventions collectives qui prévoient spécifiquement des pourcentages d'augmentation pour les ouvriers électriciens de première et de seconde classe, de sorte que le chiffre plancher de mille trois cent quatre-vingt-cinq francs l'heure vanté par le conseil technique de l'appelante est nécessairement dépassé (voir "la chronique" du 30 septembre 1994, page 27, in fine, pièce 2 du dossier déposé par l'assureur AXA devant le premier juge);

Attendu que les taux horaires repris à la convention UPEA-CETS reflètent ainsi la réalité du coût salarial appliqué dans le secteur, et tiennent compte de la spécialisation du personnel; qu'il faut rappeler qu'un simple ouvrier cabinier était déjà rémunéré à concurrence de mille trois cent francs l'heure en 1984, onze années avant le présent sinistre 8 (Juvis, Jurisprudence, pièce 24 du dossier de l'intimée, page 96, et référence faite à Comm. Charleroi, 2ème Ch. 15

septembre 1988, inédit);

Attendu en conséquence que l'estimation de l'expert privé Van Hentenrijck n'est pas d'une qualité suffisante que pour rejeter le poste de la main d'oeuvre telle que portée en compte par la partie civile;

Attendu que l'appelante critique encore le décompte de la partie civile en ce qu'il ne porte aucune réduction de valeur des fournitures pour vétusté;

Attendu qu'il n'y a pas lieu d'accorder une moins value pour vétusté dès l'instant où l'installation de nouveaux poteaux en remplacement de ceux qui ont été sinistrés n'apporte aucune plus-value au réseau aérien et n'enrichit pas le producteur d'électricité, et dès le moment où l'appelante ne démontre pas que des poteaux ayant une ancienneté similaire à ceux sinistrés puissent être trouvés sur le marché et être utilisés aux mêmes fins; qu'il a donc fallu nécessairement que la partie civile facture en valeur à neuf;

Attendu surabondamment qu'il y a une contradiction flagrante dans les estimations du conseil technique Van Hentenrijck, dès lors qu'il déduit un pourcentage de vétusté pour les fournitures en basse tension, mais qu'il ne déduit rien pour le matériel de télédistribution ! (comparez les pièce 1 litera b et 1 litera h du dossier déposé par l'assureur devant le premier juge);

Attendu en conséquence que c'est à juste titre que la partie civile n'a opéré aucune déduction à titre de vétusté du matériel à remplacer;

Attendu enfin que l'appelante refuse de prendre en charge le supplément forfaitaire de quinze pour cent facturé par Electrabel au titre de "frais d'assistance"; que l'assureur soutient en effet que, d'une part, la partie civile n'a effectué aucune prestation qui justifierait cette facturation supplémentaire, et que d'autre part, si cela s'avérait quand même être le cas, ce surcoût salarial serait de toutes façons supporté par l'employeur, qu'il y ait accident ou non, de sorte que le lien de causalité

nécessaire se trouve rompu;

Attendu que la majoration portée en compte par la partie civile - expressément prévue à la convention UPEA-CETS - trouve sa justification dans l'existence de frais généraux importants générés par les dégâts accidentels à ses installations, et notamment, pour ne suivre que l'énumération faite par la préjudiciée, en ses conclusions d'appel:

- frais d'assistance des services et de surveillance indirecte du personnel chargé des réparations,
- frais de gestion et de manutention du matériel en stock,
- frais de commande, de surveillance et de contrôle des travaux confiés au sous-traitant,
- frais de comptabilisation,
- frais administratifs et autres résultant directement de l'accident;

Attendu dès lors qu'il faut admettre que la majoration de quinze pour cent ne représente pas une clause de majoration contractuelle, à l'instar d'une clause pénale, mais un élément réel du dommage, que l'on peut évaluer que par approximation;

que la majorité de la jurisprudence accepte cette majoration forfaitaire comme représentant le dommage subi (Gand 8ème Ch., 10 janvier 1990 et 18 juin 1991, reproduits in Iuvis n° 2, mai 1993, au dossier de l'intimée, pièce 24, pages 74 et 75); que les dispositions de la convention UPEA-CETS qui prévoient cette majoration forfaitaire constituent une référence sérieuse et utile qui peut être appliquée par analogie (Schuermans et Schrijvers, Overzicht Van Rechtspraak, Schade en Schadeloosstelling 1977 - 1982 T.P.R. 1984 n° 81, p. 804 et n° 85, pp. 838-840); que la dite convention ne fait que reproduire des usages couramment admis et appliqués le plus souvent pour l'indemnisation des sinistres en manière telle qu'elle doit servir de base d'appréciation correcte pour le Tribunal saisi (Commerce Bruxelles 07/12/1977, RGAR 1979, 10067 et no-

te);

Attendu donc qu'une majoration de quinze pour cent représentant une proportion des frais généraux de l'entreprise est justifiée (Voyez aussi Bruxelles 26 avril 1979, RW 1979-1980, 2785);

Attendu enfin que la circonstance qu'une entreprise d'intérêt public dispose d'un personnel engagé uniquement pour effectuer des réparations à ses installations, quelle que soit la cause nécessitant ces réparations, n'implique pas que la charge de celles-ci doive être supportée par elle, lorsque le dommage est causé par la faute d'un tiers (Cas. 28 juin 1991, Pas. 1991, I, 938); que cette solution est constante en jurisprudence (voyez note au RW 1991-1992, p. 776) et a encore été confirmée récemment (Cass. 2ème Ch. 31 mai 1995, en cause Electrabel contre Armande Germain, versé au dossier de l'intimée, pièce 23);

Attendu que la réclamation de la partie civile, qui se fonde ainsi sur un surcroît de charges liées à la réparation nécessairement immédiate du dommage, est totalement justifiée;

Attendu en conséquence que les contestations de l'appelante ne sont pas fondées et que le jugement a quo sera confirmé;

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL CORRECTIONNEL,

Statuant contradictoirement en degré d'appel dans les limites de sa saisine;

Reçoit l'appel;

Le déclare non fondé;

Confirme le jugement déféré en ses dispositions civiles auxquelles le recours est seulement limité;

Délaisse à l'appelante les frais de son recours;

..."

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE BRUGGE - 19 JANUARI 1998

1e Kamer

Zetelend: dbr. Jocqué

Advocaten: mrs. Vrombaut, Van der Perre en Valcke

VANDEMOORTELE - n.v. BRUYNO T/ GASELWEST c.v.

**Beschadiging van ondergrondse kabel •
Diepte van de kabel • Geen planaanvraag •
Privéterrein • Overtreding 260 bis
A.R.A.B. en 192.02 A.R.E.I. • Aansprakelij-
kheid opdrachtgever en aannemer**

**Bris de câble souterrain • Profondeur du
câble • Absence de demande des plans •
Terrain privé • Infraction aux articles
260 bis R.G.P.T. et 192 du R.G.I.E. •
Responsabilité du maître d'ouvrage et de
l'entrepreneur**

Wanneer een aannemer werken uitvoert op een privé-terrein, zonder navraag naar plannen noch uitvoering van peilingen, begaat hij een fout op grond van art. 260bis A.R.A.B. Het niet vervuigen door de eigenaar, hoewel hij kennis had van het bestaan van de kabel, staat niet in oorzakelijk verband met de schade. Het geringe diepteschil van 15 cm tussen de feitelijke en de theoretische diepte van de kabel staat evenmin in oorzakelijk verband met de schade. Gezien de opdrachtgever de plicht heeft om de aannemer op de hoogte te brengen van de aanwezigheid van ondergrondse leidingen, is hij tot de helft van de schadevergoeding gebonden, vermits diens fout in die mate heeft bijgedragen tot het ontstaan van de schade.

Lorsqu'un entrepreneur exécute des travaux sur un terrain privé, sans demander les plans ni effectuer des sondages, il commet une faute sur base de l'article 260bis du R.G.P.T. Le fait que le propriétaire n'ait pas été prévenu alors qu'il avait connaissance de l'existence du câble est sans relation causale avec le dommage. La légère différence de 15 cm entre la profondeur réelle et théorique du câble ne constitue pas non plus un lien de causalité avec le dommage. Vu que le maître d'ouvrage a l'obligation d'informer l'entrepreneur de l'existence de conduites souterraines il est tenu de participer pour la moitié à l'indemnisation, cette faute ayant contribué dans cette mesure à la survenance du dommage.

“ ...

Ten gronde

Bijzonderste gegevens

1. Eiser op verzet tekent verzet aan tegen het vonnis van 20 mei 1996 van deze kamer en rechtbank waarbij hij werd veroordeeld tot betaling van een bedrag van 96.090.- frank in hoofdsom wegens schade aan een ondergrondse hoogspanningskabel bij de uitvoering van graafwerken.

Eiser op verzet houdt voor dat hij handelde in opdracht, voor rekening en volgens instructies van de n.v. Bruynooghe. De n.v. Bruynooghe zou nagelaten hebben om hem de aanwezigheid van de kabels te signaleren.

Verweerster zou verder de kabels op onvoldoende diepte hebben aangebracht.

Eiser op verzet merkt verder op dat hij niet kon vermoeden dat er ondergrondse leidingen waren gezien het een privé-perceel betrof dat dienstig was voor landbouwexploitatie. Hij wijst er tevens op dat ir. RITS, die in der minne als deskundige werd aangesteld, geen fout weerhield in zijn hoofd.

Eiser op verzet houdt verder voor dat verweerster op verzet minstens een deel van de schade zelf dient te dragen gezien de kabel op onvoldoende diepte lag.

2. Verweerster op verzet houdt voor dat eiser op verzet voorbij ging aan de bepalingen voorzien in de artikelen 260bis A.R.A.B. en 192.02 A.R.E.I. Hij zou verzuimd hebben de plannen op te vragen en de kabels te localiseren. Verweerster op verzet merkt verder op dat de kabels op een stuk akkerland gelegen waren en het aldus mogelijk is dat door de jarenlange bewerkingen de grond enige centimeter werd ingedrukt.

3. Op 03 december 1996 ging eiser op verzet over tot dagvaarding in tussenkomst en vrijwaring van de n.v. Bruynooghe gezien deze zou nagelaten hebben de aanwezigheid van de hoogspanningskabel te signaleren, hetgeen door haar zou erkend zijn.

Bij besluiten, neergelegd op 31 januari 1997, breidt verweerster op verzet haar vordering uit tegen verweerster in tussenkomst.

4. Verweerster in tussenkomst betwist haar aansprakelijkheid. Zij betwist dat eiser op verzet bij haar inlichtingen heeft ingewonnen omtrent de gebeurlijke aanwezigheid van kabels of bindmussen in de ondergrond. De werken werden niet onder haar leiding, gezag en/of toezicht uitgevoerd.

Verweerster in tussenkomst stelt verder dat zij geen weet had van de aanwezigheid van de bewuste kabel. Zij betwist de verslagen van ir. Rits. Het proces-verbaal van minnelijke schadevaststelling werd eenzijdig tussen eiser op verzet en verweerster op verzet opgesteld.

In ondergeschikte orde sluit verweerster in tussenkomst zich aan bij de besluiten van eiser op verzet voor wat betreft de beweerdde ondeugdelijke plaatsing van de electriciteitskabel.

Beoordeling

1. Op 01 februari 1995 werd een minnelijke vaststelling van de schade, die op deze datum werd veroorzaakt aan een hoofdleiding van de electriciteit te Kortemark, Sneppestraat 35, gedaan. Volgens deze vaststelling werd de leiding bij graafwerken in het kader van de aanleg van een private parking bij het domein van de n.v. Bruyno geperforeerd. De leiding lag op een diepte van 65 cm. Eiser op verzet werd aangeduid als de persoon die geacht werd de schade te hebben veroorzaakt.

In haar faxbericht van 02 februari 1995 aan verweerster op verzet stelde de n.v. Bruyno dat eiser op verzet de werken in haar opdracht uitvoerde op een stuk landbouwgrond, gelegen achter de werkhuizen. Tevens werd gesteld dat niemand had gedacht aan de kabel.

In opdracht van de verzekeraar van eiser op verzet stelde ir. Rits op 25 juli 1995 een verslag op, en dit op basis

van een plaatsbezoek waarop eiser op verzet en verweerster in tussenkomst afwezig waren. Volgens dit verslag was de nauwkeurige ligging van de kabel niet bekend en zou verweerster in tussenkomst op de dag van de beschadiging niet over een liggingsplan beschikt hebben. De deskundige voegde er aan toe dat eiser op verzet zou gehandeld hebben volgens de richtlijnen van de bouwheer Bruynooghe.

Verweerster op verzet had op 22 juni 1995 aan ir. Rits laten weten dat geen planaanvraag ingediend was door eiser op verzet.

Op 13 september 1995 meldde verweerster op verzet aan ir. Rits dat de eigenaar Bruynooghe op de hoogte was van de ligging van de kabel. Volgens Bruynooghe zou de klant gewoon vergeten zijn de aannemer te verwittigen.

2. Uit de minnelijke vaststelling van de schade van 01 februari 1995 blijkt dat eiser op verzet op deze datum graafwerken uitvoerde op het domein van verweerster in tussenkomst. Volgens het verslag van ir. Rits de dato 25 juli 1995 gebeurden deze graafwerken in het kader van grond- en rioleringswerken.

Het staat verder vast dat eiser op verzet geen plannen heeft opgevraagd bij verweerster op verzet. Waar eiser op verzet graafwerken uitvoerde, had hij inlichtingen dienen in te winnen over de ligging van de elektrische kabels. Het feit dat de werken op privéterrein werden uitgevoerd ontsloeg hem niet van deze verplichting.

Eiser op verzet kan zich er niet op beroepen dat het terrein waar de werken werden uitgevoerd, een stuk landbouwgrond betrof. Uit het detailplan gevoegd bij het schrijven van 22 juni 1995 van verweerster op verzet, blijkt dat de schade zich voordeed in bebouwd gebied, alwaar de mogelijkheid van ondergrondse kabels steeds voor handen is.

Het feit dat de werken werden uitge-

voerd in opdracht van verweerster in tussenkomst, houdt niet in dat eiser op verzet van elke aansprakelijkheid ten aanzien van derden met betrekking tot de uitvoering zou ontheven zijn. Er ligt trouwens geen bewijs voor dat verweerster concrete instructies gaf bij de uitvoering van de werken. De bewering van eiser op verzet dat hij bij verweerster op verzet inlichtingen inwon, wordt door geen enkel stuk bewezen. Op grond van artikel 260bis A.R.A.B. was hij nochtans hiertoe gehouden.

Eiser op verzet heeft verder niet alleen geen plannen opgevraagd, doch blijkbaar eveneens nagelaten ter plaatse de bodem bij middel van peilingen te onderzoeken op de aanwezigheid van kabels.

Eiser op verzet heeft dan ook geenszins gehandeld als een normaal opletend en voorzichtig aannemer van grondwerken. Het verzet van eiser is dan ook ongegrond.

3. Uit het schrijven van 13 september 1995 blijkt dat verweerster in tussenkomst op de hoogte was van de aanwezigheid van de kabel. De kabel was trouwens pas geplaatst in 1989. In haar faxbericht van 02 februari 1995 stelde verweerster in tussenkomst zelf dat niemand had gedacht aan de aanwezigheid van de kabel, hetgeen bevestigt dat zij kennis had van de aanwezigheid ervan.

Ir. Rits stelde in zijn verslag van 25 juli 1995: "De nauwkeurige ligging van het kabel-tracé ... was de Heer Bruynooghe niet bekend...", hetgeen er op wijst dat Bruynooghe wel op de hoogte was van de aanwezigheid van de kabel doch niet van de precieze ligging ervan.

Op de aanbesteder rust de plicht om de aannemer op de hoogte te brengen van de aanwezigheid van ondergrondse leidingen in het bouwterrein (Baert, G., "Bouwrecht", p. 853). Ook de opdrachtgever heeft een zorgvuldigheidsplicht om schade aan derden te vermijden. Deze zorgvuldigheidsplicht houdt niet op doordat de opdrachtge-

In rechte:

Eiseres bewijst door de vaststellingen van de verbalisanten dat de beschadigde kabel ongeveer 0,60 m onder de grond lag naast een voorlopige elektriciteitskast; de elektriciteitskast was voorzien van een ondergrondse aansluiting;

Het is duidelijk dat hiertoe met een licht werktuig aldus een putje van ongeveer 0,60 m moest zijn gegraven;

Uit de factuur van gedaagde van 30 maart 1994 blijkt dat gedaagde alleszins werken ter plaatse uitvoerde vóór deze datum;

Noch de gemeente, noch Pidpa of de

energie- en teledistributiemaatschappij werkten op dat ogenblik op de bewuste plaats;

Aldus kan worden gesteld dat voldoende gewichtige, bepaalde en overeenstemmende vermoedens aanwezig zijn om tot aansprakelijkheid van gedaagde te besluiten;

Ten onrechte meent gedaagde dat eiseres haar niet onmiddellijk bij het vaststellen van de schade heeft verwittigd; eiseres deed aangifte bij de rijks-wacht op 29 maart 1994 en bij schrijven van 1 april 1994 aan de n.v. Electrabel stelde zij gedaagde aansprakelijk, met verzoek haar verzekeringsmaatschappij op de hoogte te brengen;

Op dezelfde datum maakte ze het schadegeval over aan de beroepsvereniging der verzekeringsondernemingen B.V.V.O.;

Het bedrag van de gevorderde vergoeding wordt niet betwist;

OM DEZE REDENEN

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak;

verklaren de vordering van eiseres ontvankelijk en gegrond;

..."

VREDEGERECHT TE TORHOUT - 02 DECEMBER 1997

Zetelend: dbr. Vandierendonck

Advocaten: mrs. Van Haesebrouck, Brondel, Van Elslander & Petitat

GASELWEST c.v. T/ VANDEMOORTELE DANIEL

**Beschadiging van gasleiding • Fout •
Burenhinder • Geen afstand van recht**

Een aannemer die nalaat de nodige veiligheidsmaatregelen te nemen, zoals voorzien in art. 51 K.B. 26 juni 1971, en de gasleiding beschadigt, begaat een fout in de zin van art. 1382 B.W..

Een gasverdelers die het recht heeft om leidingen in de openbare weg te hebben, dient beschouwd te worden als een buur in de zin van artikel 544 B.W.. Tegenover hem wordt overmatige hinder veroorzaakt door de eigenaar van de aanpalende grond, wanneer deze laatste werken laat uitvoeren waardoor een gasleiding wordt afgerukt. Het feit dat oorspronkelijk enkel de aannemer en niet de buur in gebreke werd gesteld voor de door de verdelers geleden schade, houdt geen afstand van recht in. Afstand van recht wordt niet vermoed en dient voort te vloeien uit feiten of handelingen die voor geen andere interpretatie vatbaar zijn.

**Bris de canalisation de gaz • Faute •
Trouble de voisinage • Pas d'abandon
de droit**

Un entrepreneur qui néglige de prendre les mesures de sécurité nécessaires telles que prévues à l'article 51 de l'AR du 26 juin 1971, et endommage la canalisation de gaz, commet une faute, au sens de l'article 1382 C.C..

Un distributeur de gaz qui dispose du droit d'établir des canalisations en voirie publique doit être considéré comme voisin au sens de l'article 544 du C.C..

Le propriétaire du terrain attenant provoque un trouble anormal de voisinage à l'égard du distributeur lorsqu'il fait exécuter des travaux entraînant l'arrachage de la canalisation.

Le fait qu'à l'origine seul l'entrepreneur et non le voisin ait été mis en demeure pour le dommage subi par le distributeur n'implique pas un abandon de droit, lequel ne se présume pas et doit résulter de faits ou d'actes susceptibles de ne donner lieu à aucune autre interprétation.

...

II. Bijzondere gegevens van de vorderingen

1. De vordering strekt tot betaling van een schadevergoeding uit hoofde van

het afrukken van een ondergrondse noodafsluiter van het lagedruk gasnet van eiseres door de kraanman van verweerder, vermeerderd met intresten en gedingskosten.

2. Verweerder betwist deze vordering, om de redenen die bij de beoordeling worden aangegeven en ontmoet.

3. Bij dagvaarding in tussenkomst en vrijwaring vordert verweerder ten aanzien van de N.V. Korim, verweester in gedwongen tussenkomst, deze laatste te horen veroordelen om hem te vrijwaren voor alle bedragen die hij ten overstaan van eiseres zou kunnen oplopen.

4. Bij conclusie, neergelegd op 22.03.1996, stelt eiseres een tussenvordering tegen de N.V. Korim, verweester in gedwongen tussenkomst, ten einde in solidum te worden veroordeeld met verweerder tot hetgeen gevorderd in de inleidende dagvaarding.

5. Bij dagvaarding d.d. 13.01.1997 stelt verweester in gedwongen tussenkomst, de N.V. Korim, hierna kortheidshalve te noemen Korim, op haar beurt een vordering in gedwongen tussenkomst en vrijwaring tegen de N.V. Fidelitas, verweester in tweede gedwongen tussenkomst, verder kortheidshalve Fidelitas, ten einde haar te veroordelen tot alle sommen waartoe zijzelf zou kunnen veroordeeld worden ten overstaan van Gaselwest of Vandemoortel Daniël.

III. Beoordeling

1. Fetten en voorafgaandelijke gegevens

1. Op 23.11.1993 diende verweerder in opdracht van de NV Korim een ingestorte muur op te ruimen te Handzame, Kronevoordestraat ter hoogte van huis met nummer 46, waartoe een mechanische graafmachine werd gebruikt. Een aangestelde van verweerder bestuurde de machine.

2. Bij deze werken werd een lagedruk gasleiding, die van een bijzondere bescherming was voorzien tegen handwerktuigen, afgerukt op een 60-tal cm van de hoofdleiding waarop deze was aangesloten. Hiervan werd een minnelijke vaststelling opgemaakt tussen eiseres en verweerder (st. 1 eiseres).

3. Op 16.12.1993 werd verweerder aangemaand om binnen de drie dagen na ontvangst te laten overgaan tot de vast-

stelling van de schade (st. 2 eiseres). De verzekeraar van verweerder liet echter weten dat haar verzekerde, verweerder in casu, de aansprakelijkheid betwistte (st. 5 eiseres).

4. Bij schrijven van 01.03.1994 stuurde eiseres de afrekening tot beloop van 47 613 BEF door aan verweerder (st. 8-10 eiseres). Partijen zijn verder op hun standpunt gebleven zodat geen minnelijke regeling tussenkwam.

2. In rechte

2.1. Hoofdvordering

1. Eiseres stelt bij hoofdvordering een eis in schadevergoeding ten belope van 47 613 BEF tegen verweerder, die zij aansprakelijk acht op grond van de art. 1382 en volgende B.W.. Verweerder betwist de aansprakelijkheid.

2. Ten onrechte poogt verweerder het te doen voorkomen alsof de werken er slechts zouden hebben in bestaan bovengronds puin te ruimen van een ingestorte muur van een huis dat afgebrand was, zonder dat daartoe uitgravingen nodig waren. Deze bewering druist immers in tegen een door verweerder medeondertekende minnelijke vaststelling van de schade (st. 1 eiseres).

In de verschillende rubrieken van het document staat het volgende:

6. noodafsluiter beschadigd,
7. door afrukking (aard van de schade),
8. door gebruik van een mechanisch werktuig, nl. een graafmachine (oorzaak van de schade),
9. de afgerukte leiding lag 80 cm diep,
10. en was voorzien van een bijzondere bescherming.

3. Een situatieschets van de ligging van de leidingen met afstanden tot gebouwen, voetpaden en andere vaste merkpunten samen met de aanduiding van de schade vervolledigen voormeld document.

4. Uit deze tegensprekelijk vastgestelde gegevens moet noodzakelijk worden afgeleid dat de aangestelde van verweerder wel gegraven heeft, nu de leiding op een diepte van 80 cm lag en werd afgerukt. Dit kan enkel gebeuren door graafwerken en niet door oppervlakkige opruimingswerken.

5. Nu het om graafwerken ging in de nabijheid van ondergrondse leidingen, en

dan meer specifiek gasleidingen, waarvan het zonder meer duidelijk is dat graven in de nabijheid ervan een groot gevaar inhield, diende verweerder daartoe dan ook de nodige veiligheidsmaatregelen te treffen.

6. Eiseres voert aan dat verweerder een specifieke rechtsnorm heeft overtreden en wel artikel 51 K.B. 26.06.1971. Verweerder voert aan dat het K.B. op deze situatie geen toepassing vindt. Nochtans is volgende bepaling opgenomen in voormeld artikel: Wanneer derden werken in de omgeving der gasleidingen en dienstleidingen uitvoeren dan moeten zij, bij aangetekend schrijven, de betrokken gasverdelers daarvan ten minste achtenveertig uur van te voren kennis geven en de nodige maatregelen treffen ten einde de veiligheid en de goede staat der gasinstallaties te verzekeren. Deze verplichte kennisgeving mag door een bestendige overeenkomst vervangen worden. De werken worden na overleg met de betrokken overheden en gasverdelers begonnen.

7. Ten onrechte is verweerder van oordeel dat het K.B. van 21.09.1988 van toepassing zou zijn. Voor de toepassing van dit besluit wordt in artikel 1. verstaan onder:

1° werken: alle werken die onder, op of boven openbaar domein of particuliere eigendommen worden uitgevoerd en vervoerinstallaties door middel van leidingen kunnen schaden, zoals het bouwen, het afbreken, het aanleggen van draineerbuizen, het ploegen, uitgraven of uitvoeren van grondwerk op een diepte van meer dan vijftig centimeter, het aanaarden, het boren, het persen, het inheien van palen of schuttingsplanken, het opstapelen op de grond van zware voorwerpen, het wijzigen van het grondprofiel, het aanplanten van diepwortelende planten, mijn-, graverij- of groefwerken, het verkeer met zware werktuigen buiten de hiervoor aangelegde wegen, het gebruik van springstoffen;

2° bouwheer: elke natuurlijke of rechtspersoon die beslist werken te verzenden, die het ontwerp ervan al dan niet bestudeert of doet bestuderen en de uitvoering ervan al dan niet aan een aannemer toevertrouwt;

3° ontwerper: elke natuurlijke persoon of rechtspersoon belast met de studie

4. In casu dient de aanvang van de verjaringstermijn te worden gesteld op het ogenblik van het instellen van de gerechtelijke eis tegen Korim, dit was op 22.03.1996. Vermits Fidelitas op 13.01.1997 werd gedagvaard, is de vordering niet verjaard, zodat om deze reden de vordering niet als ontoelaatbaar kan worden afgewezen.

2.4.2. Draagwijdte van de waarborg B.A.-uitbating

1. Volgens de n.v. Korim dient Fidelitas dekking te verlenen op grond van de polis B.A.-uitbating, hetgeen wordt betwist door Fidelitas.

2. Overeenkomstig artikel 2, C., al. 1 en 2, C., al. 3, 4. van de polisvoorwaarden zijn de vorderingen tegen de verzekeringnemer gegrond op artikel 544 van het B.W., betreffende burenhinder gewaarborgd ... tegen de geldelijke gevolgen ... wegens de schade die aan derden wordt toegebracht door de uitbating van de onderneming.

3. Het risico van de verzekering werd omschreven als een uitbating voor het "gamieren en verkopen van zetels, met laden en lossen" en als ligging van het risico werd opgegeven: de maatschappelijke zetel, de show-room te Veurne aan de Albert I laan en de assemblagewerkplaats te Veurne aan de Zuidbrugweg. Nergens is er sprake van een risico gelegen te Kortemark in de Kronevoordestraat.

4. De opruimingswerken aan en van het afgebrand pand, blijkt geen activiteit te zijn die behoort tot het in de polis omschreven risico. Het behoort immers niet tot de gewone activiteiten van de onderneming om opruimingswerken uit te voeren.

5. Ook is het pand niet opgenomen in de opsomming van de ligging van te verzekeren risico's. En men zou niet kunnen voorhouden dat het slechts om een exemplatieve lijst zou gaan.

6. Er kan dan ook niet worden aangenomen dat het hier een gewaarborgd risico betrof binnen de verzekering B.A.-uitbating, zodat de vrijwaringsvordering geen grond heeft. Bovendien behoren opruimingswerken na brand doorgaans tot de bijkomende dekkingen van een brandverzekering, zodat mogelijks artikel 12 toe te passen zou zijn, deze over-

weging louter ten overvloede.

2.5. Vrijwaringsvordering van Korim tegen verweerder

1. Op haar beurt heeft Korim een tussenvordering in vrijwaring gesteld tegen verweerder voor alle gebeurlijke veroordelingen.

2. Deze partijen waren verbonden door een aannemingsovereenkomst, waarbij verweerder de opdracht had om opruimingswerken uit te voeren van een afgebrand pand, eigendom van Korim.

3. Door het niet naleven van de wettelijke verplichtingen van kennisgeving naar aanleiding van werken in de nabijheid van ondergrondse gasleidingen en door het gebrek aan informatiewinning, het niet opvragen van plannen en het niet uitvoeren van peilingen, is verweerder tekortgeschoten in de uitvoering van de contractuele verplichtingen, waardoor schade is ontstaan ten aanzien van derden.

4. Hiervoor is verweerder exclusief aansprakelijk. Zoals hoger reeds aangenomen draagt Korim hierin geen enkele aansprakelijkheid. Aldus dient verweerder Korim te vrijwaren voor alle bedragen waartoe zij zal worden veroordeeld.

2.6. Begroting van de schadevergoeding

1. De begroting van de schade is gebeurd door partijbeslissing van eiseres, die verweerder had ingebrekegesteld de schade te doen vaststellen binnen de 3 dagen. Korim was niet aangemaand. Deze laatste betwist dan ook de hoegrootheid van het bedrag bij gebrek aan tegenstelbare of tegensprekelijke vaststelling.

2. De afrekening is opgesteld overeenkomstig de criteria vermeld in de akkoorden gesloten tussen de BVVO enerzijds en gas- en elektriciteitsdistributeurs. Hoewel deze akkoorden niet tegenstelbaar zijn aan derden, niet contractanten, zijn de daarin opgenomen criteria voldoende objectief te noemen, om aan te nemen dat dit de schade op een billijke wijze vergoedt.

3. Het bedrag van 47 613 Bef kan dan ook worden toegekend, meer de vergoedende en de gerechtelijke rente.

OM DEZE REDENEN

De Vrederechter,

Wijzende op tegenspraak.

Alle strijdige en meer omvattende besluiten verwerpend als ongegrond, niet terzake dienend of overbodig.

Ontvangt de hoofdvordering, de respectieve tussenvorderingen en de vorderingen in gedwongen tussenkomst en tussenvordering.

Verklaart de hoofdvordering gesteld tegen verweerder en de tussenvordering van eiseres gesteld tegen de N.V. Korim gegrond.

Veroordeelt dienvolgens verweerder en de N.V. Korim in solidum om te betalen aan eiseres, de som van zevenenveertigduizend zeshonderd dertien (47 613) BEF, meer de vergoeden interesten aan de wettelijke rentevoet op 47 613 BEF vanaf 23.11.1993 tot op heden en vanaf heden tot de gerechtelijke interesten tot de dag der volledige betaling op 47 613 BEF.

Rechtdoende over de tussenvordering in vrijwaring van de N.V. Korim tegen verweerder,

Verklaart deze vordering gegrond.

Zegt derhalve voor recht dat verweerder gehouden is tot vrijwaring voor alle bedragen, zo in hoofdsom als interesten en kosten betreffende deze vordering, waartoe de N.V. Korim hoger werd veroordeeld, onverminderd de gehoudenheid in solidum van beiden.

Wijst de vorderingen in gedwongen tussenkomst en vrijwaring gesteld door verweerder en verweester in gedwongen tussenkomst en de tegenvordering van verweester in tweede gedwongen tussenkomst af als ongegrond.

...

Wijst het meer gevorderde af als ongegrond.

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande elk verhaal en zonder borgstelling

..."

(B.S. en Publ. E.G. van 01.09.1998
tot en met 31.12.1998)

WETGEVING

I. Elektriciteit

I.1. Elektriciteitsvoorziening

Nihil

I.2. Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (A.R.E.I.)

Nihil

I.3. Veiligheidswaarborgen

Nihil

I.4. Meeteenheden

Nihil

I.5. Prijzen

Nihil

I.6. Varia

Besluit 98/537 van 13 juli 1998 tot goedkeuring van de wijziging van de met de handel verband houdende bepalingen van het Verdrag inzake het energiehandvest en de voorlopige toepassing ervan, PB L 252/21 (12.9.98)

Besluit 98/559 van 1 oktober 1998 betreffende de benoeming van nieuwe leden en de verlenging van het mandaat van de leden van het adviescollege voor de

(M.B. et J.O.C.E. du 01.09.1998
au 31.12.1998)

LEGISLATION

I. Electricité

I.1. Distribution d'électricité

Nihil

I.2. Règlement général sur les Installations Electriques (R.G.I.E.)

Nihil

I.3. Garanties de sécurité

Nihil

I.4. Unités de mesure

Nihil

I.5. Prix

Nihil

I.6. Divers

Décision 98/537 du 13 juillet 1998 approuvant le texte de l'amendement des dispositions commerciales du traité sur la charte de l'énergie et son application à titre provisoire, JO L 252/21 (12.9.98)

Décision 98/559 du 1er octobre 1998 relative à la nomination de nouveaux membres du comité d'experts en matière de transit d'électricité sur les grands réseaux in-

doorvoer van elektriciteit via de hoofdnetten, ingesteld door Beschikking 92/167/EEG, PB L 268/39 (3.10.98)

Richtlijn 98/75 van 1 oktober 1998 tot bijwerking van de lijst van lichamen als bedoeld in Richtlijn 90/547 van de Raad betreffende de doorvoer van elektriciteit via de hoofdnetten, PB L 276/9 (13.10.98)

Mededeling van de Commissie van 30 oktober 1998 inzake de berekening van het gemiddelde communautaire aandeel voor de mate van openstelling van de elektriciteitsmarkt, als omschreven in Richtlijn 96/92 betreffende de gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit, PB C 334/16 (31.10.98)

Speciaal verslag nr. 17/98 inzake steun voor hernieuwbare energiebronnen in de acties voor gezamenlijke rekening van het programma Joule-Thermie en in de modelprojecten van het programma Altener, vergezeld van de antwoorden van de Commissie, PB C 356/39 (20.11.98)

Resolutie van de Raad van 7 december 1998 inzake energie-efficiëntie in de Europese Gemeenschap, PB C 394/1 (17.12.98)

Koninklijk besluit van 8 november 1998 tot wijziging van artikel 100 van het KB van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken en van artikel 88 van het KB van 10 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie (BS 13.11.98)

Koninklijk besluit van 27 november 1998 betreffende normen voor de energie-efficiëntie van huishoudelijke elektrische koelkasten, diepvriezers en combinaties daarvan (BS 30.12.98)

2. Gas

2.1. Gasvervoer

Ministerieel besluit van 27 juli 1998 tot aanduiding van de ambtenaren, belast de Minister tot wiens bevoegdheid de Energie behoort, te vertegenwoordigen, overeenkomstig sommige besluiten genomen tot uitvoering van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (BS 10.10.98)

stitué par la décision 92/167, JO L 268/39 (3.10.98)

Directive 98/75 du 1er octobre 1998 portant mise à jour de la liste des entités couvertes par la directive 90/547 relative au transit d'électricité sur les grands réseaux. JO L 276/9 (13.10.98)

Communication de la Commission du 30 octobre 1998 relative au calcul de la part communautaire moyenne d'ouverture du marché de l'électricité, défini dans la directive 96/92 concernant des règles communes pour le marché intérieur de l'électricité, JO C 334/16 (31.10.98)

Rapport spécial n° 17/98 relatif au soutien apporté aux sources d'énergie renouvelable dans le cadre des actions à frais partagés du programme JOULE-Thermie et des actions pilotes relevant du programme Altener, accompagné des réponses de la Commission, JO C 356/39 (20.11.98)

Résolution du Conseil, du 7 décembre 1998, sur l'efficacité énergétique dans la Communauté européenne, JO C 394/1 (17.12.98)

Arrêté royal du 8 novembre 1998 modifiant l'article 100 de l'arrêté royal du 8 janvier 1996 relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services et aux concessions de travaux publics et l'article 88 de l'arrêté royal du 10 janvier 1996 relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications (MB 13.11.98)

Arrêté royal du 27 novembre 1998 concernant les exigences en matière de rendement énergétique des réfrigérateurs, congélateurs et appareils combinés électriques à usage ménager (MB 30.12.98)

2. Gaz

2.1. Transport du gaz

Arrêté ministériel du 27 juillet 1998 portant désignation des fonctionnaires chargés de représenter le Ministre qui a l'Energie dans ses attributions, conformément à certains arrêtés d'exécution de la loi du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations (MB 10.10.98)

2.2 Gasdistributie

Nihil

2.3. Veiligheidswaarborgen

Nihil

2.4. Meeteenheden

Nihil

2.5. Prijzen

Nihil

2.6. Varia

Besluit 98/537 van 13 juli 1998 tot goedkeuring van de wijziging van de met de handel verband houdende bepalingen van het Verdrag inzake het energiehandvest en de voorlopige toepassing ervan, PB L 252/21 (12.9.98)

Speciaal verslag nr. 17/98 inzake steun voor hernieuwbare energiebronnen in de acties voor gezamenlijke rekening van het programma Joule-Thermie en in de modelprojecten van het programma Altener, vergezeld van de antwoorden van de Commissie, PB C 356/39 (20.11.98)

Resolutie van de Raad van 7 december 1998 inzake energie-efficiëntie in de Europese Gemeenschap, PB C 394/1 (17.12.98)

Koninklijk besluit van 8 november 1998 tot wijziging van artikel 100 van het KB van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken en van artikel 88 van het KB van 10 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie (BS 13.11.98)

2.2. Distribution du gaz

Nihil

2.3. Garanties de sécurité

Nihil

2.4. Unités de mesure

Nihil

2.5. Prix

Nihil

2.6. Divers

Décision 98/537 du 13 juillet 1998 approuvant le texte de l'amendement des dispositions commerciales du traité sur la charte de l'énergie et son application à titre provisoire, JO L 252/21 (12.9.98)

Rapport spécial n° 17/98 relatif au soutien apporté aux sources d'énergie renouvelable dans le cadre des actions à frais partagés du programme JOULE-Thermie et des actions pilotes relevant du programme Altener, accompagné des réponses de la Commission, JO C 356/39 (20.11.98)

Résolution du Conseil, du 7 décembre 1998, sur l'efficacité énergétique dans la Communauté européenne, JO C 394/1 (17.12.98)

Arrêté royal du 8 novembre 1998 modifiant l'article 100 de l'arrêté royal du 8 janvier 1996 relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services et aux concessions de travaux publics et l'article 88 de l'arrêté royal du 10 janvier 1996 relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications (MB 13.11.98)

18

iuvis